

شماره ۲۶

۱۳۱۰۸۰۸

بازدید شد

۱۳۸۵

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

اسم کتاب: نظم المهر و فصل الزهر

مؤلف: میرزا محمد تقی

موضوع: تاریخ - روایات - سیرت و اخلاق

شماره ثبت: ۲۰۱۸

۱۳۰۳

شماره دفتر: ۱۲۹۳۰

۲-۱۸

مهر ثبت شده
۲۰۰۸

مكتبة
مكتبة
مكتبة

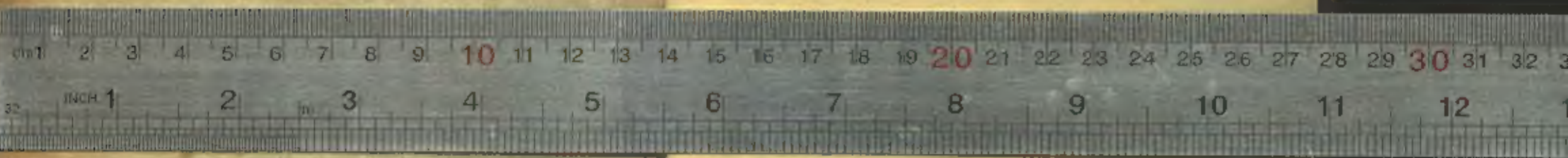
شوح
نظم
وغيره

الكتاب

نظم

27

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله على ما أولاها من سوانع نعمه وبراق

أكرمها وله الشفاء على ما عرفنا من سنائها

سننه وبوالع حكمه الذي ظهر للبصائر

من وراء استار الحجب على ظهوره واستر

عن لا بصائر في سرادق العز من هاء نور والهم

زلات العوالم شيع قيو ميته وتحميد

ربوبيته وجعل السنة إنبائه ومحج

ثالية لايات وخدته ولاقل الوهيته

ونور قلوبنا بمصباح شريعة النبي الأئمة

العربي الهاشمي الذي اهتدى إلى الدجا

العلي من سلك طريقته ونجا من طوفان

البحري والري من ركب سيفته وجبر

افدتنا بملامة الثقلين الذين هما عبادنا

باب الهدى وكفتا ميزان العدل والشقي

اللهم هذا شأني عليك مهلا مادحا

ثابتا مستغفرا متعوذا ذا كرا واشهد

انك انت الله لا اله الا انت وحدك لا

شريك لك وان محمدا صلي الله عليه وآله

عبدك ورسولك خلقته لنبيوتك وبعثته

رحمة لخلقك فتلا اياتك وبلغ رسالاتك

وجاهدني سبيلك واوذي في جنبك ودعا

الى كتابك وعبدك حتى انا اليقين

وكان بالمؤمنين رؤفا رحما فصل اللهم

عليه وابعثه المقام المحمود الذي وعده

انك لا تخلف الميعاد وصل على آل الاخيار

واهل بيته الاطهار غرر انوار هذا بئلك و
دُرِّا صدف نبوتك ولايتك ومحجك على
بريقك الذين جعلتهم لدين نبيتك عونا و
نصيرا واذميت عنهم الرخص وطهرتهم
تطهيرا سيما اخ الرسول وزوج البتول
سيفنا لله المسلول كاشفا الغمة وقتائد
الامة كلام الله الشاطق على فحج البلاغة

وهادى الخلق الى سبيل العباداة والطلاعة بانواع
القصاحة والبراعة باب ابواب الحكم ونور
الانوار في الظلم ضوء الاضواء بين الامة
منجي افواج العرب والعجم امير المؤمنين و
قائد القر المحجلين على بن ابي طالب صلواتك
وسلامك عليه وعلى اولاده الائمة
المعصومين **اما بعد** فيقول الغم

بريقه المعنى عبد الكريم بن محمد يحيى القزويني
التي منذ تشرفت بشرف التمييز واشرفت
على ان اعرف الغش من الاثر اطلعت على
اختلاف الخلق في الاديان والمسل ونظرت
الى تباينهم في العقائد والفكر ورأيت من
بينهم امة نبينا محمد صلى الله عليه وآله
مع اجتماعهم على نبوته وادعائهم الامتدا

جديلة مشعبي بل نفقوا اليدي سببا ذات
الشمال وذات البين كما قال صلى الله عليه وآله
سنته وقته على ثلث وسبعين فرقة واحدة
منها ^{ناجية} فاجية والباقي في النار واني اذكر
بحكم الله تعالى مفضو را على فطرة الله التي
فطر الناس عليها ومتدينا بالمسلة
الخفيفة التي ندب جميع الناس اليها الكف

كنت من مشاهدة هذا الاختلاف الخوف
على نفسى الاثنان وطفت استعبد بالحق
من زلة القدم وزيف الجنان وما كنت لئلا
في ظلمة القلب من اقحام الهلكة والورطة
ولا استبعد في غشاء الخيرة من نفسى
التورط في الضلالة والخطيئة فتمت
الطلب طريق لا يترتب العوج وانعطفت

ينقى الى وصول مجاه لا يربطها الضيق
الحرج وما دلت ذلك الاخصيل حقيقة
الدين والارتقاء في العقائد الدينية الى
ذروة اليقين كيلا اكون كالكثير المكلفين
مورد الماعين الله تعالى قوماء عرج
قال عز من قائل قالوا انا وجدنا آباءنا على
أمة وانا على آثارهم مقتدون فصرخت

في ذلك بعد اخلاص التوبة وتصفية الطوبى
المستعمل الصعاب المذكورين المأمورين
لذنيه وابتهمت بحصول تلك الامنية عند
من لا يتكلم في جلائل الامور ودقايقها الا
عليه فالحمد لله تعالى وله الحمد على ما ^{بنته} قد
حمدنا يليق بعز ساحتة وعظيم عنايته ان
التبع الانوار والاحاديث التي صدرت عن

معادن العلوم والحقايق واقتبس من لوازم
الانوار التي لا تلام من مشارق الهداية على
قلوب الحقايق وهي الاحاديث المروية عن النبي
والائمة المعصومين صلوات الله عليهم
اجمعين التي هي المنجاة من الهلكة المهلكة و
المشكوة في الظلمة الظلماء والانوار لاهين
البصيرة والمنابع للانهار الغريبة والمراقبة

سما السعادة والخفاير في مناجج العبادة والذوق
عن مرماء الشيطان والجحش احوارم الخذلان
والمصاقل لصدى الشكوك والمعالم في طرف
السلوك سيما ما صدر منها عن مصدر الحق
الصراح وظهر من قريحه ناطق ماء الفداح
الذي كشف الدجى عن وجه الهدى و
صرف الورى عن مهوى الردى الداعى الى دين

الرسول بالصوت الجهير والساطع في افق العل
كالسيد المشير القائد الذي لا يضل مقتدوه
والزايد الذي لا يخيب متبعون العلم الذي
لا تخدناؤه والبحر الذي لا ينهي شتاءه وعرو
الله التي لا يخاف انقضامها والعصمة المتينة
التي لا يخشى انصرامها بل هو شقيق رسول
الثقلين وغرة صباح الشرفين كلام الله

التطوق ولسان الله الصادق سيف الله
المنتقى على المرتضى عليه الصلوة والسلام
قرأت في معاهد تلك الاخبار ومعالمك
الانوار شفاء العليل وسقاء العليل وشرح
الصدور وكشف التور وبجلية البصائر
وتفكيك الترائير ورسوخ الاقدام ورفع
الشكوك والامام فهدت الله تعالى بلوغ

المنية وحصول الأمنية فقرأت محاسن
من تلك الانوار الكلمات المفردة المنسوبة الى
مولانا ومولى الثقلين عليه صلوات الله بلا
الخافقين التي جمعها الشيخ الجليل والتخدير
النبيل الجامع لدرر الفضائل الدينية والفا
بغرد العلوم اليقينية الشيخ عبد الواحد
الاملق فهدى الله بعفوانه واسكنه جنة

جنايته وان بعد كتاب الله تعالى كتاب ليس له
في الحكم والمواعظ مما قل ولا في الارضاد الى
سبيل اتقاء مشاكل من كل فقر غناه ولكل
شدّة نجاه ولكل قل غناه ومن كل حيرة خلاص
وعند كل ضيق مناص وفيه ما لا يحصى
ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر ان في
ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون فكتبته

من الزمان مشغوقا عطا الله ومباركته
مشغوقا بمواظبته ومذاكرته الى ان صار ذلك
بحقيق ولما فارقه يومى وليلى ولقد عرفت
لشدّة اعتنائى انا ووجب على نفسى بالتدبر ^{مدا}
البدر كل يوم وليلى في التروى ففهمته بعض
الاذكياء من العلماء مخافة ان اغتال بغفلة
لستوفى بالبحث الى زلة وفهمته الله تعالى

على قدر درجتي ما استثنى به على واستمد
به من رلى واستمد به على قطع ملل وانحصر
به من وساوس الشيطان الى ظهور صاحب
الزمان عليه صلوات الله الملك المنان والذ
واندائت بحرين ملتقين في هذا الباب هما
لحج لبلا غزو هذا الكتاب ولكن البعد
الاعظم لم يسهل الفوص فيه واستخراج

لايه الا لما ضل العلماء والمحققين ومطالب
هذا الكتاب اقرب من اذهان العوام وافهام
المحصلين ثم قد بعثت فرج يد اكثر الناس
بالخواص من افاضل المتقين والمؤمنين ^{عتر} المتو
ماسمعو اسم هذا الكتاب وما فزعوا راسا
هذا الباب ليفتح لهم من كل باب الباب للحمد لله
ان هذا الكتاب بحر عظيم ان ليس معنى به العلماء

العقلاء والاركياء الانقياء عن مدارس كتب
الاخلاق واقفاء آثار الفلاسفة واهل
التفاني ليكون مبنى اخلاق المؤمنين مرسوما
على قواعد العقل والدين ويحصل لهم بعد
رضى الرب رضى الملائكة والناس اجمعين
وذلك انه قال عليه السلام نحن الشعار والاشجار
والسدنة والابواب والاثواب البيوت الامن

ابوابها

ابوابها ومن اتاهما من غير ابوابها كان سارقا
لا تصدق العقوبة وايضا من استبدل بنا
اهل البيت ملك وفاته الدنيا والاخرة وايضا
انما مثل يديكم كالسراج في الظلمة ليستضي
بها من وبها فخذاني ذلك الى ان ترجعه بلسان
الصدق ليقرّب معانيه الى فهم التكي الامح
من المستعد المنتهى فتمت الله تعالى على ذلك

وفتري المولى بفضل امتنانه في ابتثائه بجائزة
صغرى في عيني عندهما الدنيا وما فيها فكتب
الرويا المبشرة بتفصا صيلا حيث ما بلغ
شرح في ذلك الزمان ليكون سببا للرجاء
الاخوان والاصدقاء وذلك فصل الله يوتيه
من ليشاء وفرغت من ترجمة مجلد منه مع
شرح ما لم يلحق به من تاج الشرح وكان عجبا

الشرح تمامه على قدره في الاصل كان غرر فوائد
هذا الكتاب بصفحة ودرر فوائد غير مجمعة
منه
شرح لي ان انظمه بطما يجمع كل ما يقارب في باب
عليه ونظم كل فقرة مشتملة على معنى واحد
في جملة منفردة ليسهل استخراج رد لا كيه لقار
وطالبه ففعلت ذلك بتوفيق الله وحسن
تأيد ولما استحسن الشرح المؤلف قدس الله

لطيفة كون الكلمات الشريفة مقرونة بالجمع لكونها
اخفت على السمع والذلل للطبع راعيت ذلك على
قد الميسور لا بكل الاهتمام حذرا عن الخروج
من المقصد والمرام وسميته نظم العزرو
نضد الذر وبفت ابوابه على شعرة ^{الشعر}
على عدد اسماء الله الحسنى لما سبب ارشاد اكثر
تلك الكلمات المعرفة الله تعالى وهو حسي ونعم
المعين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي اوضح لنا مباح الهدى والايمان
والتشاور والسلم على من نزل عليه الفرقان والله
يُحجج الرحمن **أما بعد** بعض اخواني ديني و
حلامي **يحيى** ميرساند كجور ميامن توفقات ربنا
ومعاصد ثابيدار يزداني: ديد بصير يا اح
قده شيعيان آمنة ابرار عليهم صلوات الله الملك
الملك

بمطالعہ و تتبع کتاب استطاب غریب در کہ منتخب

حکم و مواظبت مرجع امیر المؤمنین علیہ السلام و هر کلیه

آن مفاد ابواب قوانین حکمت علیہ السلام ایمان و اسلام است

منور گردید و از آن معانی فنوحان ابدی و کسوز

سعادت سرمدی بقدر قابلیت دریافت مطلقا حاصل

و کما این شاہد کی مخزن خاطر فاش اثر قیو صفا

باین نویست منافع سرمایه بحالت رسیدن و آن

نقد و ایکنان و کجی بایان و لکه شہار کنوز علوم عجیب

و شد سران معادن اسرار و بی است و نظر اکثر ایستادن

ہزار و بیشتر شیعیان خصوصاً عواد فارسی زبان را

بمنصب ان سعادت غنی حقارت و ادراک لطایف

دقایق آن دید و سعی در انتشار آن درای مشغول

سیر ہدایت و عموم نفع آن خریدار و ستور و مفا

وضاحت و بلاغت را موجب جزیر و ثواب عیلا

و تفهیم عربین نموده بود که شرح واضحی بر بیان فارسی بر

فقرات اعجاز آثار آن فلی نماید و مخفیات آن محله

ها انزای وحی و الهام را در منظر بالذبیان بلباسی که

منظور عام و عام نژاد بود آید و معنای آن

و حسن توفیق یکجمله در شرح مذکور بر وجه منظور

سمت اختتام یافت و موسوم با صدف الدر و

مخطوط دید قبول برادران دید و ر کردید و

حمد الهی بر شریک این ابدام ازین امر انجام بطهور رسید

و چون جامع این شعر شریفه و سیر از بند فالذبیان

فقرات منقذ در نظره و تصنیف آنها بنا را بر ترتیب

حروفی در اوایل آن فقرات اعجاز آیات گذاشته

و تناسب معنوی را مری نداشته در طی مطالع

و مراجعه بخاطر قاصر رسید که در نظر معنی شناسان

بنای ترتیب آنها را تناسب معنوی نظریه فصلی

بر حفظ انسب و بهر وقت انتفاع ناظرین و طالبین

اقرب بنمایند تا کلیه ایشان این گلشن بدیع مکرر نیاید

که آن یک نوع باشد از یک تفصیل آن تواند جدید و

مربوط از ابواب آن بمقاصد عالی که مناسب بطلب

عظیم باشد بتوانند رسید و بعد از مشاوره

با اخوان الصفا و مستحسن نمودن این ترتیب در نظر

خدا و الوفا همت بر نظم این ترتیب مفسور ساخته

و در استان ملائک ایشان بهیچ وسیع غریبه علی سکنها

الفصول و سلام و تحية که منبع این جلد از حیات

سرخشیده این جوهر بارز لاله سعادت است به مشغول این نظم

در ترتیب گردیده و در آنکه زمانی بعنوان عبادت سبحانی

را مدار باطل فیض موطن قایل آن کلمات اعجاز است

در تالی این کتاب مستطاب بر نود و نه باب بعد از استوار

در ترتیب کشته با تمام رسیده و بعد از انجام و اتمام این کم

خیر اتمام بحافظان رسید که چون شرح آن بر سوال
 شرح مجلد اول نماون متاری میجوید و در اتمام به
 ترجمه فقره و ابداً از احکام متعدده صبر و تحمل
 و تقوی تمام میباید بحال در تحت هر فقره شریفتر جمیع
 مختصری که قریب به فهم عام و خاص باشد قلمی شود تا چنانکه
 مسطور و مقصود است این نسخه شریفتر مرجع تمام
 عموم مؤمنان خصوصاً احوال دینی گردد و دعا

خیری بجهت این سراپا نصیحت مؤمنین بطلهور
 و بعد از انجام و اتمام آن بعون عنایت الهی اگر اتمام
 عمر مستعمل مساعدت نماید و توفیق ربانی که
 استمداد عموم طالبان خیر و آمنت موافق آید
 شرح مبسوط بر سیاقی رابقی و نظمی فایز ترتیب
 یابد چنان فائز عیار را که چند مرحله از مراحل
 عمر بطالت گذشته و مشرف بر فنا و ارباب کشته

تجیات دنیای فانی اعتماد بر جهانی و کان مدت

درخشید سرای بخارای سحاب نیست و بجو^{مد}

که انزلی ازین پچاره باقی مانده و این شکسته مال را

کاهی بخاطر مؤمنی رساند لهذا ترجمه مختصرا

مقدم داشت و در انجام آن که نظریه فی بقای دنیاست

افزید با مکان حصول امت کماشت و چون

مطلوب از ترجمه تقریب بافهام و رعایت فهم عوام است

و مطابقت فارسی با سیاق و عربی موجب وخت

عبادت میکرد و مقصد از آن فهم عبارتی بفهم

همه کس غیر سست لهذا در اکثر جاها باجاء اصل معنی

اکتفا میرود و اگر در فقه با احتمالات متشده

فریب بافهام که مستلزم تطویل باشد مستشعر

کرد و تقریر بذکر آنها مینماید و در ترجمه آیات و احادیث

آنچه مذکور شده یا بعنوان نقل از مفسرین و مشاهیر

با بطریق اظهر احتمال نكارتش پراگرد پست نباشند
 اردوستان چنانچه و برادران روحانی نكته اگر بر
 خطای مطلع گردند در اصلاح کوشند و ازین ^{عت} ^{بص}
 عند فقر و ناتوانی نباشند و برده عیب برین دعا گویند
 امید که همگی مؤمنان و این ضعیف ناتوان را
 انتفاع باین کلمات در دیار میسور و امثال او
 و احکام ائمه اطهار علیهم السلام مقرر و مقتدر باد

الباب الاول

فی مدح العقل علامه العاقل و مدته الجهل و حلا
 و مضاعفه
 الجاهل و منافعه مساو معجاز هما و ما دار بهما
 عقل در لغت معنی مطلق علم است یا علم بحیث
 و فتح اشیا و بمعنی حبس نیز آمده و عاقل را باین
 اعتبار عاقل میگویند که حس میکند نفس خود را
 از هوا و هوس و بحسب اصطلاح بر چند معنی

اطلاق مینمود کاهی آنرا اخلاق میکند بر حالتی

در نفس انسان که داعیت با اختیار خیر و نافع

و اینک سبب آن قوی مینمود بر دفع دواعی شهوات

و غضبی و دفع وساوس شیطانی و ایضا و از

شد که خدمت حضرت مهروق علیه السلام عرض

کردند که عقل چه چیز است فرمودند که چیزی است

که عبادت کند برببان پروردگار خود را و

ک

کسب کنند بواسطه آن بهشت را راوی میگوید که

گفتم خدمت آنحضرت که پس آنچه در معاویه بود

چیز جز بود حضرت فرمودند که آن زیر کعبه

دینا بود و آن شیطنیت بود و آن شبیه است

بعقل و عقل نیست و ایضا وارد شد که دوست

اینک عقل اوست و دشمن او جهل او و عقل

باین معنی داعیت با اختیار خیر و علم و

اعتقاد ان حق و تصدیقات واقعی و برفع
امور و همیه غیر واقعی و و ماوس شیطانیه
کاذبه و باختیار خیر در اعمال بدینه و دفع
اوصاف ذمیه و بالجمله را علست باستکمال
نفس انسان در علم و عمل چه احدهما بدون دیگری
نفع زیادی بحال صاحبش ندارد بدلائل احادیث
که وارد است در مذمت علای بی عمل و اینکه

چال ایشان بدتر از حال جاهلانست و بدلائل
چندینی که از سلیمان دلیلی منقولست که گفتیم برای حضرت
صادق علیه السلام که فلا نکر از عبادت و دین و فضل
جهان و چنانست یعق در خدمت آنحضرت
تعریف عبادت و دین و فضل او میکردم حضرت
فرمودند که عقل او چو نیست گفتیم نمیدانم حضرت
فرمودند بدرستی که ثواب بر قدر عقل است بگذر

که موری بود در بنی اسرائیل که عبارت خدای تعالی
 میفرمود در جزیره از جزیره های دریا که سبز و خوش
 بود و درختان بسیار داشت و آب آن ظاهر بود
 و بدستی که ملکی از ملایکه گذشت با و استند
 نمود که ای پروردگار من بنام تو این بنده را
 پس خدای تعالی ثواب آن بنده را با و نمود پس آن ملک
 آن ثواب را که شمرده پس خدای تعالی فرستاد

بیار

تا آن ملک که مصاحب شو با آن مرد عابد پس ملک
 بنزد عابد آمد در صورت انسانی پس عابد با و گفت
 تو کس ملک گفت که مرد عابدی هستم رسیدن آ
 بمن مکان و منزلت و عبادت تو را ایضا کن پس
 آمدم تا اینکه عبادت کنم خدای تعالی را با تو پس
 آن ملک آن روز با او بنزد چون صبح کرد با و گفت ملک که
 بدستی که مکان تو بسیار پاکیزه است و صلاحیت

ندارد مگر برای عبادت پس عابد باو گفت که مکان
 عیبی در ملک گفت کدام است آنغیب عابد گفت
 عیب مکان ما آنست که هر روز کارها چهار بار
 پس اگر چنانچه حری میداشت مچرا ایندیم آنرا درین
 موضع پس بدستی که این علفها ضایع میشوند
 پس ملک گفت که هر روز کار تو حری ندارد گفت که چرا
 حری میداشت ضایع نمیشد ملک این علفها پس

خدای تعالی و حق فرستاد بسوی آنمذک که من توان میدیم
 او را بر قدر عقلش و عقل با بعضی مخالف میباشد
 در شدت و ضعف چهره داعی حیرت کاهی میریزد
 که معتنع میشود صدورش را از ابکس و دور نیست که
 آنچه از احادیث ائمه مدی علیه السلام مستفاد میشود
 که همیشه روح القدس را بنیالوائه علیه السلام است
 و همیشه امر میکند ایشان را بر آخرت و مع میکند

ایشان را راه دنیا اشاره باشد و کمال مرتبه عقل این
معنی در جناب ایشان و این معنی در ایشان بدون
کس حاصل است بجهت فیاض علی الاطلاق
غیر از مرتبه که در آحاد مؤمنین سوای ائمه علیهم السلام
یافت میشود بجهت و کسب هر دو میتوان بود در
حصول آن بجهت و بخوار جمله افراد توفیقست و اصل
عقل مناط تکلیف و هویت و تزیید تمیز آن

بوسیله شارع صلوات الله علیه حاصل میشود
کامی اخلاق میکند و آبر بر نفس ناطقه باعتبار
او بعد الغیب و ملکوت و استفاده کالات علمی
از انشاء الله بالحمله در عقل یا این معنی علم بتدبیر و معاش
و معاش و عمل بمقتضای آنها داخلست و کامی
عقل را اطلاق میکنند بر اول مخلوقی از روشتان
بدلائل حدیث نبوی که اول ما خلق الله العقل

بنا بر بعضی احتمالات و عقلا شرف قوی است و
 طریقه او اشارت بصواب است مثل طبعی که در پیم
 دو او غذای مناسب او را مینماید که سبب شفا ی او
 شود اگر چنانچه بهر شنید سخن طیب دایم میشود
 والا طیب پاکت نمیشود و او را بخورد و امید گذارد
 تا بهما لک افند و لکن تعالی **اذا جهل** یس
 آن بمعنی نادان نیست و نادانی را امر است **اقل**

اصلاح

اینکه شخصی اعتقاد بچیزی نداشته باشد خواه
 خواه فاسد و با وجود انصاف این صفت ادعای علم
 نماید و این قسم جهل در مبداء عالم مفهوم نیست چه
 شرط تعلم اینست که انجمل حاصل باشد و اینجمل فکر
 نوع انسان و قابل اصلاح است **روم** ای که اعتقاد
 فاسدی داشته باشد لیکن و سوختن را آن اعتقاد
 نداشته باشد پس سلب و از آن اعتقاد فاسد اند

ساز خواهد بود هر چند سوار تر از اولست **سیاق**

ایکه اعتقاد فاسدی داشته باشد و خود جزم و

و خوف تمام بر حجت آن سبب جمل خود داشته باشد

و خود را در سلك علم شمارد پس این قسم جمل و خوف است

مسلک که عاجز کننده اطباء و علاج پذیر نیست جمل

این علم بهر بود صمدی **چهارم** ایکه اظهارد

اعتقاد فاسدی نماید و رفسا آن مطلع باشد **لیکن**

از حیثیت در امانت حب ریاست بر او جلب کرده و بر

باید بلندی خود را بالا برده بحجت حفظ و استقلال

آمرتیه و جلب قلوب خلق تنقیق و تحجیل علما

و صلحا را شعار و تار خود ساختن هر کس را بچپ

منسوب میسازد که خود بهمان نام معروفست

فَعَمَّا زَكَرَ مِنْ هَذَا الرَّجُلِ مِنَ الَّذِينَ قُلُوبُهُمْ

مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ بواسطه آنکه دلها را **نشان**

منکر و فضل ایشانست یعنی جلالت آنرا میداند

لیکن بسبب حجت ریاست و تکبر ^{ند} آن غنی بود مثل

ابلیس همین که علم داشت و بعلم خود عمل نمود و آخر

و تابعین خود علیهم ما علیهم را نیز بر آن غرور نمود

و این عمل انواع عمل چون و بطلان حق و بطلان

و غی و ضلال و سر بر بردن است چون کفر ^{ست}

که عقرب را می بیند و حق که عقلیست اما اشتداد

چون نگاه میباشند که احقر غرضش صحیح باشد

در طریق وصول بمطلب خطا می کنند و ابله ^{ند} هستند

کثیر است یعنی کم میتوانند ریاست چیزها را

کثیر که ادراک هر چیزی علی الخصوص راه خرد

نور مینماید و گفته اند که ابله و کثیر ^{ند} ریاست

و اخروی از هم ممتاز میگردند چرا که هر که ^{ند} در امور

کثیر است در امور اخروی بطلان است و آنکه در امور ^{ند}

در امور دنیویده

کثیر است ازین حیثیت که ذهنش متوجع بر آن معیتود

نمی تواند در یافت پس زهر او در امور دنیوی و مثل ^{است} البله

در امور اخروی و آخرت جاهل با امور عمیه را میگویند

که غالباً آنچیز دوست دارد بدون رویه مرتکب آن

میکرد و ملاحظه عاقبت آن نمیکند و عاقبت

که شخص متابعت هوی و حرامشهای فاسد دنیا

و ترک نماید آنچیز عقل اقتضای آن میکند و بسبب

دشمنی

دشمنی سیرت و کوری بصیرت بی باطل و کراهی ^{کراهی}

یعنی باطل را حق و کذب را صدق و قبیح را جمیل

معتبر کرده عمل نماید و ضلالت فریب باینست و ^و

و شیطان آنست که بقصد استغاثات دنیوی ^و

بر آنکسخته از عاقبت آن نمیدانند و دما نیز ^و

باینست لیکن اغلب استعمال آن در امور عظیمه

میباشد چنانچه گفته اند دماوت سلام چهار ^و

و از جمله جمیع امداد که در مساحت اند که حیلها در امور
 دنیوی برانگیخته اند که منتهی به اسد عظیمه گردیده
 مثل عمر و معاویه علیهما السلام و الحارثیه و ثعلبیه
 ایشان **و از جمله بسیار کفر** و نفاقست و آن
 بسیار کفر محققین گفته اند عبارت از عناد انسان
 مرحق را بر سبیل تکذیب بر سبیل یقین و اصل
 آن انکار و پوشانیدن چیزیست که الله تعالی آنرا

بر آن مفسور ساحنه و میثاق از و گرفتار روزالت
 بقول او جل و علا که انست برکم و آیت وافی هدایت
 قد فتح من ذکما و کتاب من ذسیها را مفسر ایشان
 بمؤمن و کافر گفته اند چرا که مؤمنان بنظر و تر کفر
 از جنایت حق را دریافته و کفار از پوشانیدن حق
 از وی عناد و تر بنظر و ندیده و تفکر در مخلوقات
 مصنوعات بیاطل افتاده اند اینست انواع جمل که از

محققین بنظر بنیاد و العلم عند الله تعالی

ضروب الامثال

تضرب کلامی الی النهایه

الالباب صدیق

کل امری عقله و عاوه

مخلفه فتم کل امری

عقله قد کل امری

فایحسب من العقل

نیز الحق و شین

العقل و بیت الحق

عبرته العقل شفاء

الحق شفاء العقل

مواهب الازاب

مکاسب الالینک

ولیکن نخبه و شین

يعقله المُرَجَّهَة
 العقل فضيلة الألبان
 العقول من تغمد الذنوب
 بالغفران الوقار
 حلية العقل الهوى
 عدو العقل العقل
 العقل سؤل الحق

العقل

العقل صدق مقطوع
 الهوى عدو متبوع
 العقول ألف مثله
 الجاهل قبيح المشكك
 العقل ضلع كالأفري
 الدنيا ضحكة المستغبر
 المصدق عقل

عقل

المَعْدُوقُ مَا جَهَلَ الْعَاقِلُ
و هو من مريد كمد
 لَا يَتَخَذُ الْجَاهِلُ
زيب من مريد كمد
 يَتَذَعُ الْعَاقِلُ عَدُوَّهُ
يقال من مريد كمد
 الْجَاهِلُ عِنْدَ شَهْوَتِهِ
يقال من مريد كمد
 الْعَقْلُ أَعْيُ الْقَتْلِ
يقال من مريد كمد
 الْخَلِيلُ كَسِبَ الذَّمَّ
يقال من مريد كمد
 الْعَقْلُ قُوَى اسْيَاسٍ
يقال من مريد كمد

الْوَرَعُ أَفْضَلُ الْبَاسِ
يقال من مريد كمد
 الْعَقْلُ أَفْضَلُ جَوْ
يقال من مريد كمد
 الْجَاهِلُ انْكِ عَدُوُّ الْجَاهِلِ
يقال من مريد كمد
 يَرَى الْقَدَمَ الْبَغْيُ يَرَى
يقال من مريد كمد
 النِّعَمَ الْعَقْلُ يَصِلُ
يقال من مريد كمد
 الْكَرِيمَ الْعَدْلُ يَصِلُ
يقال من مريد كمد
 الْبَيْتَ الْمَعْدِنُ يَرْهَنُ
يقال من مريد كمد

الْعَقْلُ الْجَاهِلُ عُنُوتُ
 الْفَضْلِ الْعَاقِلُ
 عَقْلُ السَّانِدِ الْجَاهِلُ
 مَرَى ارَى فَاَنْدُ الْعَقْلُ
 يَطْلُبُ الْكَمَالَ الْجَاهِلُ
 يَطْلُبُ الْمَالَ الْجَاهِلُ
 يَقْتَسِدُ الْمَعَادَ الْعَقْلُ

معنى از توانایی

يَذْبُوهُ الْخَيْرُ الْجَاهِلُ
 مَعْدِنُ الشَّرِّ الْعَقْلُ
 حَقْظُ التَّجَارِبِ الْعَقْلُ
 غَرِيزَةُ تَرْبِيَةِ الْعِلْمِ
 التَّجَارِبُ الْعَاقِلُ يَضَعُ
 نَفْسَهُ فَيَرْفَعُ الْجَاهِلُ
 يَرْفَعُ نَفْسَهُ فَيُضَعُّ

العقل عن الغنى

الحول والذل ليسا

ترجمان العقل السكينه

عنواك العقل الوقار

برهان النبيل العقل

احسن حليه العقل

العقل الشرفية

التوفيق مد العقل الخد

مد الجمل العقل الوج

الجلد العقل الوج

الغمر الادب صورة

العقل الهوى ضد

العقل فرك العلم

العقل فرك الحيلة

العقل حياً قاطع

الصدق حق صادق

العقل صلاح كل امرئ

الجهل فساد كل امرئ

العقل مذهبهم مغفور

الكرم مع الامانة

العقل من اخبر امرئ

الجاهل جهل قدرة

العقل قوة عظيمة

التجارب الجاهل من

أخذ عنه المطالب

العقل من ايات شريفة

القوى من فتع لذتة

العقل يعتمد على علمه

الجاهل يعتمد على املة
 العقل منزلة عن المنكر
 اقربا لمعروف العقل
 حيث كان الف فالوف
 العقل قو جديد لا ينلى
 العقل شجرة ثمرها الحياء
 والسبخاء العاقا فبذل

نذاه العقل نيل رزق
 الخلق المجهول فثما العقل
 الخلق المذموم فثما جهل
 زين العلم العقل العقل
 من اعطى غيره الجاهل
 من اخذ لهواه وعورة
 العقل في العجبة وقبة

الحجوة في الوطء وغيره العقل

سُورَةُ النِّسَاءِ

يزال القدم ويورث الندم

الذي لا يضل ولا العبد

الكتيب من عرف نفسه

اخلاص غمك العاقل

مقصودت اقوال دافعاله
سیت الافعال الراضیه بر او کفر اول

[illegible]

الغاقلة وقف حيث عرف

العاقلة من هذا في ما رغب
 م فدا كست که دوری کید از که رفت بیکد

فِي الْجَاهِلِ الْكَبِيرِ

صَدِيقُ الْحَوْوِ عَدُوٌّ

الباطل التجاري لا يفتقر

والعاقلة منها في زيادة

العاقلة هي شهيوتها

باع دنياه باخرة العاقل
 لا يتكلم الا بما جئت اومح
 ولا يشتغل الا بصلاح
 احسن العاقل قوس
 عز الذوب وثرة من
 العيوب العاقل فحصة
 موله في طاعة ربه

الجاهل من طاع موله
 في معصية تبيد الجاهل
 ليست فحش من ان يرب
 الحكيم العقل والعلم
 مقرونان في قول لا يفترقان
 ولا يتباينان العاقل
 من احسن صنائع وضع

سَعِيْدٌ فِي مَوَاضِعِ الْعَالَمِ
اِذَا سَكَتَ فَكَرًا وَازْأَنطَوَكَرًا
وَازْأَنظَرَ غَتَبَ الْعَقْلَانِ
كَهَيْلٍ يَبْلَى وَغَايَةِ الشَّرَفِ
فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى الْعَاقِلُ
فَرَأَى مَرَايَةً وَمُنْتَوَى بِكَلَامَا
لَتَسْوَلُ لِنَفْسِهِ الْعَاقِلُ

سَعِيْدٌ فِي مَوَاضِعِ الْعَالَمِ

فَرَأَى مَرَايَةً

مَنْ هَدَى فِي دُنْيَا دِينِهِ قَانِيَةً
وَعَجَبَ فِي جَمْعِ سَيِّئَةٍ
خَالِدًا عَلَيْهِ الْعَاقِلُ
وَضَعِ الْأَشْيَاءَ مَوَاضِعَهَا
وَالْحَاظُ ضِدُّ ذَلِكَ الْعَاقِلُ
اِذَا عَلِمَ عَمَلًا وَازْأَنظَرَ خَاصَرًا
وَإِذَا خَاصَرَ اجْتَنَبَ

العقل الجمال نية والعلم
 عند نية من نية
 الشدة وفيرة العقل الضل
 من نية من نية
 العلم وكما عت الفهم
 من نية من نية
 العاقل فرضان لست
 من نية من نية
 الغيبة العاقل كجته
 من نية من نية
 في عمله ونقصه من عمله
 من نية من نية
 الجاهل يعتمد على عمله
 من نية من نية

ونقصه في عمله اللبس
 من نية من نية
 معيا الزجر العقل والظن
 من نية من نية
 العاقل غلبه اوله
 من نية من نية
 يبعج اخته يدنيا العاقل
 من نية من نية
 من عقل الدنيا الاخر
 من نية من نية
 الله العاقل لا يظربه
 من نية من نية
 عتف ولا يقعد ضعف
 من نية من نية

ان لا تجعل على نفسك زينة
 ان لا تجعل عقلك وعنوان وكون
 فضلك العاقل من تلك
 اذ غضب واذ اغضب اذا
 هب العقل منفعته
 العاقل منفعته والاصبر منفعته
 النفوس طاعة لكراندي

العقل منسك عنتها
 العاقل يتقاضى لنفسه
 بما يحب عليه ولا يتقاضى
 لنفسه بما يحب له العقل
 صاحب جيش الحزق
 الهوى قائد جيش الشيطان
 والنفس متجاوز بينهما

فَالِهُمَا غَلَبَكَ كَانَتْ فِي حَيْرَةٍ

سبب بر کرم و استعداده نفس و اوست

الْعَقْلُ وَالشَّهْوَةُ ضِدَّانِ

عقل و شهوات ضد یکدیگرند

وَيُؤَيِّدُ الْعَقْلَ الْعِلْمُ وَدِينُ

و معین عقل علمت و دینت و هدایت

الشَّهْوَةُ الْهَوَىٰ وَالنَّفْسُ

شهوات و هوس نفس

مُتَنَازِعَتَيْنِ مَا فَإِنَّ هَهُمَا

مترسب و در نزاع و در میان خود پس هر دو در میان

كَانَتْ فِي جَانِبِي الْعَقْلِ

سبب آنکه نفس در جانب او

إِنَّكَ تَصَدَّقُ فَلَا تَشْرَفُ

است که تو صدقه بدهی پس کنی و نه شرف

وَعَدُهَا لَا تَخْلَفُ وَإِذَا غَضِبَتْ

و وعده او را نماند و اگر خشمگین شود

حَلَّتْ الْمَتَغَيَّرُ وَتَلَاثُ الْفُجْرِ

حل شد و متغیر و سه حالت غلبه

عَنِ الْمُلُوكِ وَالْوَلَايَاتِ وَالْغَنَى

و از ملوک و ولایات و ثروت

بَعْدَ الْفَقْرِ وَفِي الْمَتَغَيَّرِ

بعد فقر و در متغیر

هَذَا هُوَ عَقْلُ قَوْمٍ

اینست عقل قوم

وَحُلُقُ مُسْتَقِيمِ الْعَقْلِ

و خلق مستقیم عقل

أَنْ تَقُولَ مَا تَعْرِفُ وَتَعْمَلُ مَا

است که بگوئی که می بینی و عمل کنی که

نُظَوِّبُ الْعَقْلَ الْهَادِي

کرب عقل به تبت بکنه

وَيُجِي الْجَهْلَ يُعَوِّدُهُ

وكانت يهمل به سبكه و كان سبكه

الْعَاقِلُ عَزْلًا يُضَيِّعُ لَهُ

تا فل سبت صاع منه بلسان

نَفْسًا فَمَا لَا يَنْفَعُهُ وَلَا

نفسه ان به فاعه استهسته

يَقْتَنِي مَا لَا يَصِحُّ الْكَبِيرُ

لقد جسر بر الكبر او نكراه بود البتة و جهل منور

فَمَا عَيْنَانِ شَهْوَتِهِ الْعَالِي

سببت به عيب شهوت نوره فكم تنو

مَغْلُ الْفَوَاحِشِ أَهْوِيَّتِهِ الْعَالِي

سبت به عيبه فاحش و اهوى فاحش

فَنَسَلْ إِلَى الْقَصَا وَعَالِي

نسبت كاشف به قصا و عالى

الْكَبِيرُ مِنْ جَلْبَابِ الْحَيَاةِ

كاشف به من جلباب الحياه

أَمْرٌ عَاجِلٌ الْكَامِلُ فَرَقِعَ

امر عاجل الكامل فرقع

هُوَ لَا يَعْقِلُهُ الْعَقْلُ صَادِقُ

هو لا يعقله العقل صادق

مَجْمُودٌ رُبُّ صَدِيقٍ حَسْبُ

مجمود رب صديق حسب

أَعْقِلْ نَدْرِكَ أَنْ تَعْمَلَ

عقل ندرک ان تعمل

أَطْعِ الْعَاقِلَ تَعْنَمُ اعْصِرْ

اطع العاقل تعنم اعصر

١٧
الجاهل التملك استشد

العقل وخالق لموى
فمن عقل وخالق فما من نفس كن تارسلها رسول

اجتماع عليك قات

الاجتماع بين العيوب

ان العاقبة نصف احتمال

نصف تغافل اعقل

عقلك واملك افك جاهل

١٨
نفسك واعمل للاخرة

جهدك اقبل على نفسك

بالا ذبار عنها اغني اتقيد

على نفسك الفاضل

المقتبس من نور عقلك

الحائذ بينك وبين ذواع

طبعك واعني بالارباب

عَنْ نَفْسِكَ الْإِفَادَةَ بِالسُّوءِ
الْمُصَاحِقَةِ تَبِيدَ الْعُقُولَ عَقْلًا
الْخَيْرِ إِذَا سَمِعَ مَعَهُمْ عَقْلًا
رَعَانِي لَعَقْلًا وَإِيْقَانًا
رَوَاةُ الْعِلْمِ كَثِيرٌ وَرَعَانَةٌ
قَلِيلٌ إِيْتَمُوا بِعُقُولِكُمْ
فَإِنَّ مِنْ الثَّقِينِ مَا يَكُونُ

الْخَطَا الْأَوَّلَ لِلْبَيْدِ
الْمُتَقَبِّلِ وَجُوهَ الْأَرْفَاقِ
صَائِرٍ نَظَرٍ فِي الْعُقُولِ
لَعْنَةُ الْغِنَا الْعَقْلَ لَعْنَةً
الْمُصَاحِقَةِ كَيْفَ الْعَقْلُ
النَّاسِ مِنْ طَاعِ الْعُقُولِ
أَفْضَلُ الْعُقُولِ الرَّشِيدَانِ

أَحْسَنُ الْقَوْلِ السَّدَادُ

أَفْضَلُ النَّعَمِ الْعَقْلُ أَسْوَأُ

الْقِسْمِ الْجَهْلُ أَسْعَدُ النَّاسِ

الْعَاقِلُ أَشَقَى النَّاسِ الْجَاهِلُ

أَعْقَلُ النَّاسِ حَيَاهُمْ أَعْقَلُ

النَّاسِ حَسْرَتُهُمْ خَائِفُ جَهْلِهِ

النَّاسُ مَسِيئَتُهُمْ مَسْتَانِفٌ

أَفْضَلُ الْعَقْلِ الْإِدْبُ أَعْقَلُ

النَّاسِ غَدْرُهُمْ لِلنَّاسِ

أَفْضَلُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ

أَسْعَدُ النَّاسِ الْعَافِي الْمَوْعِنُ

أَفْضَلُ الْعَقْلِ حَاجِبَةُ الذَّنْبِ

أَعْقَلُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ عَرِكُ

دِينِهِ أَضَلُّ الْعَقْلِ الْفِكْرُ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

النَّاسِ اِطْوَعُ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

اَلشَّيْءِ عَلَى غَلَاةِ الْعَقْلِ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

جَسَدُ النَّبِيِّنَ اَكْثَرُ مَصْلَحَةٍ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

الْعُقُولُ تَحْتَ بَرَقِ الْمَطَامِعِ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

اَفْضَلُ الْعُقُولِ غَرَفَةُ النَّفْسِ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

فَنَزَعَ وَنَفْسُهُ عَقْلُ مَنْ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

عملها

جَهْلُ نَاضِلٍ اِعْقَلُ النَّاسِ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

اَقْبَلُ مِنَ اللَّهِ اِعْقَلُ النَّاسِ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

مَكَانُ بَعْضِهِ بِبَصِيرَةٍ وَبَعْضِهِ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

بَعْدَ صَرْفِ الْعِظَمِ الْجَهْلُ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

جَهْلُ الْاَنْسِيَةِ اَفْضَلُ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

اِعْزِزْ اَلشَّيْءَ عَلَى تَكْوِينِهِ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

الْعَقْلُ التَّعْلِيمُ اَجْدَلُ

وَمَثَلُ السِّلَاحَةِ: اِعْقَلُ

بصدق الإيمان الإضاف

التسليم أجماع النابذ المغت

بقول فادع متعلق بحسن ل

القيح ويعصر اليد النصي

أفضل العقل الأغنيان

أفضل الحزم الاستظهار

وأكل الجوارح الغرر

وغيره كثر يعقل المعززة

شيء لا يمتأ بحال أملاك تن

استدراك الضلال لحقد

الناس من لا يتجاوز الصم

في عقوبة الجمال أفض

الناس عقلا أحسن نقد

لمعاشيد واشدهم اهتماما

بإصلاح معاديه لعقل

وغيره كثر يعقل المعززة

المملوك من سائر نفيس العتية
 ما يستقط عنه حجة او سكا
 العتية بان تبت بحجة وفضل
 حظ الاجل عقله انك العدة
 وان سقط رقعته وانضك
 انشده وان كل سدا عتقه
 الناس غلب جلا هله و

مردی را سواد بر میان
 بش ریم

استظهر

انستظهر على هو لا يعقله
 اعقل الناس من ذل الخوف
 من نفيسه وعز بالخوف فلهين
 عن اقامته وحمير العار
 اعظم الجمل عداة القادير
 ومصادقة الفاجرة الثقة
 بالغادين انقض الخلاق الى

اللّٰهُ عَالِمُ الْغُيُوبِ لَا تَجِدُ شَيْئًا
أَفْضَلَ مِنْهُ عَلَى خَلْقِهِ وَهُوَ
الْعَاقِلُ الْعَاقِلُ النَّاسِرُ أَنْظِرْهُ
فِي الْعَوَاقِبِ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ
يُحِبُّ الْعَاقِلَ الْقَوِيَّ وَالْعَمَلِ
الْمُسْتَقِيمِ إِنَّ الْعَاقِلَ قَدْ
لَا يَخْذَعُ لِلْظُّمْعِ إِنَّ الْقُلُوبَ

خَوَاطِرُ سَوَاءٍ وَالْعُقُولُ تَجْرِعُ عَنْهَا
إِنَّ اللَّهَ هُوَ فِي الْجَهْلِ قَدْ أَخْبَرَ
فِي الْعَقْلِ أَنْ تَزِنَ قُلُوبُ الْعُقُولِ
قَوْمًا وَعَمَلًا مُسْتَقِيمًا فَقَدْ ظَنَّ
لَيْسَ بِالْغَيْبِ وَالْعِظَمِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
إِنَّ الْعَاقِلَ قَدْ عَقِلَ فِي الشَّيْءِ
وَمَنْ لَيْسَ فِي الشَّيْءِ فَلَيْسَ

لَيْسَ سَيِّدًا وَفَعَلَ كَيْدًا إِنَّ
 فَقَدْ رَجَعْتَ إِلَىٰ سَيِّدِكَ وَفَأَنْتَ مَسْتَبِيدٌ
 الْجَاهِلِينَ كَيْدًا فِي غَوَاةٍ مِنْ
 مَعْلُومٍ جَوْدَ كَرَمٍ يَسْتَوِي وَتَوَكَّلْ
 هُوَ الَّذِي فَتَحَ لَكَ فَتْحًا مُبِينًا
 هُوَ الَّذِي فَتَحَ لَكَ فَتْحًا مُبِينًا
 فَعَلَزَمَ بِتِلْكَ الْأَعْزَاقِ مَنْ
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ
 نَظَرًا فِي يَوْمٍ ذُلٍّ أَعْوَجَ وَتَوَكَّلْ
 فَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ وَتَوَكَّلْ
 فَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ وَتَوَكَّلْ
 مِنْهُ وَلَا تَحْصِلْ لِعَدُوِّكَ إِنَّ

أَفْضَلُ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ خَلْقًا
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ
 عَقْلًا وَأَمَاتَ شَهْوَةً وَأَغْبَىٰ
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ
 نَفْسًا لِصَلَاحٍ أَخْتِيَارِ
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ
 الْكَيْسِ مِنْ كَانِ لَشَهْوَةٍ بَانِعًا
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ
 وَلِتَزَوَّجْ عَيْدَكَ الْخَفِيفَ وَالْقَوَامَا
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ
 قَامِعًا إِنَّكَ لَنْ تَحْصِلُوا بَا
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ
 جَهْلًا بِأَوْلَىٰ تَبْلُغُوا بِرَحْمَةٍ
 مَعْلُومٍ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ سَيِّدِكَ

التي هي سببها ولن تكون لها يد من

از اسباب غيرا و در نمی باشد سبب آن

الاجرة مطلبها انما العاقل

عقله ز مثب هت ا جز این نیست که عاقل

من وعظمت التجارب انما

کسیت که بگذرد او باشد تجربه ها جز این نیست

الجاهل من است بعد من المطالب

ما کل کسیت که مدد خود را به طلب می کند

انما اللب يدجب ان يدس الاجل

برین نیست که با قیاس کسیت که درون کند و لها کسیت

انما الشرف والعقل والادب

برین نیست که شرف عقل و ادب

بالمال بحسب انما العقل

بمال و بحسب جز این نیست که عقل

التي هي سببها ولن تكون لها يد من

درین نیست که سببها و در نمی باشد

والاخذنا بحسب انما الكسيت

حسب در است مدد من برین نیست که کسیت

اخلاسا استغفروا اذا انبذ

برده و کسیت که در و من به سببها

افما العقل الهوى افما اللب

اقت عمل حوا من حسرت اقب لکسیت

الحجب اذا قلنا للعقول

در این نیست که مدد من مدد عقلها به سببها

الفضول اذا كمل العقل نقص

عقلان که در سببها در و در عقل نقص

الشهوة اذا تباعد المصلحة

شهوة باطل بر و در تبعد سببها

سوره فتح و سوره نصر و سوره ممتحنه
دره و سوره ممتحنه و سوره نصر
بانی است و دره و سوره ممتحنه
چنانچه که در هر کس که در هر کس
که در هر کس که در هر کس

قَبْلِ السَّائِرَاتِ إِذَا أُولُو الْأَرْحَامِ

من سوره آل عمران و سوره ممتحنه و سوره نصر و سوره ممتحنه

فَقَدْ أَفْجَعْتُمْ عَتَابًا إِذَا جَلَدُ

تحقیق که در هر کس که در هر کس که در هر کس

عَرِ الْجَاهِلِ فَقَدْ أَفْجَعْتُمْ حَرَابًا

عالم بین تحقیق و وسیع روی سوره ممتحنه و سوره نصر

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا مَجَّاهُ

هرگاه اراده کند که بخواهد خیر را عطا نماید

عَقْلًا قَوْمًا وَعَمَلًا مُسْتَقِيمًا

عقل و عمل و عمل مستقیم

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِشَيْءٍ الْإِزَالَهَ عَنْ

هرگاه اراده کند که چیزی را از بین بردن

عَبْدِكَ أَنْ يَقُولَ بِعَيْنِهِ عَقْلًا

در هر کس که بگوید با عین عقل

وَلَا شَيْءَ عَلَيْنَا فَقَدْ إِذَا

سوره آل عمران و سوره ممتحنه و سوره نصر و سوره ممتحنه

أَنْتَ كَرِهَ مِنْ عَقْلٍ شَيْئًا فَاقْدِ

عقل خود را چیزی را که دوست نداشته باشی

بِرَّيْ عَاقِلِينَ يَا أَيُّهَا أَنْتَ كَرِهَ إِذَا

ای عاقلان! ای تو که دوست نداشته باشی

شَاءَ الْعَاقِلُ شَيْئًا عَقْلًا إِذَا

هرگاه عاقل چیزی را عقلی دوست داشته باشد

شَاءَ الْجَاهِلُ شَيْئًا جَهْلًا إِذَا

هرگاه جاهل چیزی را جهلی دوست داشته باشد

يُسْتَجِجُ غَوْرَ الْحِكْمَةِ إِذَا

در هر کس که بگوید غور حکمت

تَنَالُ الْخَيْرَاتِ يَوْفُو الْعَقْلُ

در هر کس که بگوید یافد عقل

يتوقف الحكم بالعقول يقال

حيثما يتوقف على العقل

في رتبة الامور ^{بترتيبها} يقال لا يعينك

يتم لك العقل بالعقل كمالا ^{بما هو مشهور بان العقل كمال}

النفس بالعقل صلاح ^{مفقت صلاح}

كلاما ^{بما يحل} بيتك

كل شيء تركية الجدل ^{بما هو مشهور}

عقله ^{بما هو مشهور} تلوح زلة العاقل

لما مضى من عتاييدك

حيثما مضى من عتاييدك

جواب السيفيد ابلغ جوابه ^{جواب}

مرة العقل الاستقامة ^{بما هو مشهور}

مرة العقل زوم الحق ^{بما هو مشهور}

مرة العقل الصدوق ^{بما هو مشهور}

مرة الجمل الرفق ^{بما هو مشهور}

العقل مقت الدنيا ^{بما هو مشهور}

قَتَعَ الْهَوَى : ثَلَاثُ مَثَلٍ بِهَا
 عَقُولُ الْجِبَالِ هِيَ الْمَا وَالْوَلَا
 وَالْمُصِيبَةُ : ثَلَاثُ لَا يَنْصِفُو
 أَبَدًا الْعَافِيَةَ وَالْأَهْوَى وَالْبَاءُ
 مِنَ الْفَاجِرِ وَالْكَرِيمِ مِنَ اللَّيْلِ
 حَسِبَ الْكَرِيمُ عَقْلَهُ وَوَقْفَهُ
 خَلَقَهُ : جَدُّ الْعَقْلِ وَالنَّظَرِ

ثَلَاثَةٌ

فِي الْعَوَاقِبِ وَالْأَضْيَاءِ بِحَرِي
 الْقَضَاءِ حَرَامٌ عَلَى كُلِّ عَقْلٍ
 مَعْلُومٍ أَيْ الشَّهَادَةِ أَنْ يَنْتَفِعَ
 بِأَحْكَمِهِ : جَدُّ الْعَقْلِ الْأَفْضَلِ
 عَنِ الْفَنَاءِ وَالْإِضْيَاءِ بِالْبَاءِ
 حِفْظُ الْبَيِّنَاتِ بِأَيِّ الْعَقْلِ
 شَرُّ الْمَصَائِبِ الْجَهْلُ حِفْظُ

العقل في الفهم المهي و
 العقل في الفهم المهي و
 العزوف عن الدنيا حق
 على العاقل ان يستديم
 الاستمرار في العمل
 حق على العاقل ان يستمر
 والاستمرار في العمل
 حق على العاقل ان يستمر

هواه قبل صدق دليل العقل
 العقل قول دليل اصل
 العقل فعل دليل العقل
 ينكسر العقل لاجل خيال
 اجمال وفضائل كهاب
 العقل بين المهي والشهوة
 اول العقل التوردي

العقل النور ذاك الى الناس
عقل و نور است که به هر کس رسد
 زلزل الجاهل معاداة الناس
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 ثم العقل فلهذا الناس
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 زلزل العقل مجاهدا الهوى
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 سيد فساد العقل الهوى
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 زلزل العاقل بغير رأى
عقل و نور است که به هر کس رسد
 الجاهل يرى زلزل الجاهل
سر عقل و نور است که به هر کس رسد

على قدر تجرئته رأى الجاهل
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 ميزان العقل
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 تجرئ في الفرج والخيل
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 العاقل مخدوف
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 مخدوف زلزل العاقل
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 شديد النكارة
سر عقل و نور است که به هر کس رسد
 كيرة الجنائيد
سر عقل و نور است که به هر کس رسد

العقل ليحيى زيادة الجهد

عقل فاني مبدى روى روى جمل

تردى سلاح الجهد الشف

ذلك سب زاد سلاح عجب حكمة فاني س

سلاح الجهد الشف

اسباب عجب حكمة فاني س

سنة تحبها عقول الجهد

سنة غير شدة فاني س

المصاحبة والمعاملة

مصاحبة و زاد سنة

الولاية والعز والغناو

سنة فاني س

الفقر سنة تحبها

سنة فاني س

عقول الناس الجهد العقب

عقل فاني س

والقصد عند العقب

وسبانه روى روى س

عند الهرب نقوى الله في

روى روى س

كل حال وحسن المدايرة

روى روى س

وقلة المبالاة شيمه

وكي عجب و زاد سنة

العقل افلة الشهوة وقلة

مصاحبة و زاد سنة

العقل افلة شيمه الانقياء

عقل فاني س

اِخْتِنَاظُ الْمَلِكِ وَالْتَزَوُّدُ
عینت سینه در ایام نرسد و زنده در حق
 لِلْخَلَّةِ : صِلَاحُ الْعَقْلِ
ری سحر آفرین شدن عقل
 الْأَدَبِ : صِلَاحُ الْبَرِيَّةِ
بسیار آفرین شدن خلق
 الْعَقْلِ : صَوَابُ الْجَاهِلِ كَا
رسید عقل است صواب به از اندک تر من عقل است
 لَكِنَّ الْعَاقِلَ : ضَالَّةٌ
بسیار صواب است در مستحقان بر او است که شده
 الْعَاقِلُ حَكِيمٌ وَمَوَاجِهُ
عقل و دانش است پس و سر است
 بِهَا حَيْثُ كَانَتْ : ضَالَّةٌ
آن هر جا که است که شده

الْحَكِيمُ الْحَكِيمُ : قَوْلُهُ طَلَبُهَا
و اما حکیم و حکمت پس و طلب
 حَيْثُ كَانَتْ : ضَالَّةٌ الْجَاهِلِ
هر جا که است که شده جاهل
 غَيْرُ مَوْجُودَةٍ : صِلَاحُ
وجود است نه در و بی نیست صواب شدن
 الْعُقُولِ : طَلَبُ الْفُضُولِ
عقلها در طلب جبرائیل است که در جاهل
 ضَلَالُ الْعَقْلِ : بَعْدُ الشَّادِ
سه بی عقل و در نیست در و حق
 وَيُقْنِي الْمَعَا : ضَلَالُ
و اما پس و معنی است که است
 الْعَقْلِ : شِدْ ضَلَّتْ : وَزَلَتْ
عقل است که در نیست که شده

عَنْ بَدِيَّةِ الْمَقَالِ الْمُخْتَبَرِ
 عَقُولُ الْجَاهِلِ عِنْدَ كَثْرَةِ
 الْعِتَابِ تُخْتَبَرُ عَقُولُ الْجَاهِلِ
 عِدَاوَةُ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صِدْقِهِ
 الْجَاهِلُ عَنِ النِّيمِ مَدْلُومٌ
 وَضَلَالَةُ الْعَقْلِ شَدِيدُ ضَلَالَةٍ
 عَنْوَانُ الْعَقْلِ فَكَلَامُ النَّاسِ

عَنْوَانُ النَّبِيلِ الْأَخْيَارِ
 إِلَى النَّاسِ عَمَلُ الْجَاهِلِ
 وَكَأَنَّ عِلْمَهُ ضَلَالٌ عَقُولُ
 الْعُقَلَاءِ التَّلَوُّجُ عَقُولُ
 الْجَاهِلِ التَّصَدُّقُ عَقُولُ
 الْجَاهِلِ مَضَرَّةٌ وَالْجَسُورُ
 لَا تَذُورُ لِمَنْ عَقْلُ الْمَرْءِ

اَنِتَّعَمَالِ الْعَدْلِ غَيْرُهُ
مس کردن عدل طبعیت
 الْعَقْلُ نَائِي مِمَّا الْفِعْلُ
مفعل از ادراک و فعل
 عَرَّ عَقْلُهُ مِنْ شَعْرِ الْجَلْعِ
در حدیث و شاعری و شاعری و شاعری
 غَنَى الْعَاقِلُ حِكْمَتُهُ
لباس زنی مقل به استیلا است
 عَزَّهُ بِقَنَاعَتِهِ غَطَا
عزت او بقباحت او پوشید
 الْعُيُوبُ بِالْعَقْلِ فَقَدْ
عیب به عقلست
 الْعَقْلُ شَقَاءٌ فَنِيَّا الْعَقْلُ
عقل شست و عقل

الاعقل

الْأَعْمَلُ بِمَا جُلِعَ
معمول به عمل به عمل
 الْعَقْلُ الْكَمَادَةُ قَلْبُ
عقل به ویرانی و ویرانی
 الْكَاهِلُ فِي فَيْدٍ وَلَيْسَ
راهنما است و زبان قاطع در دل او صفت راوی
 الْعَاقِلُ فِي قَلْبِهِ قَبِيحٌ
راهنما به باطن و باطن و باطن و باطن
 عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ
عقل خیرتر است از نادانی
 قَطِيعَةُ الْعَاقِلِ كَالْعَجَدِ
قطع کردن مانند کمان است و مانند کمان
 نَبَايَ الْجُمْلَةِ فِيكَ كُلُّ
کجاست او در اصل و تمام شود و تمام شود

او را با عقل و خرد
 و عقل و خرد و خرد
 و عقل و خرد و خرد
 و عقل و خرد و خرد
 و عقل و خرد و خرد

كفى بالمرء جهلا ان يجحد

و يفتري على نفسه ذنبا

عينه كفاك من عقلك

عيب خود را بگفت از عقل خود

ما ابان لك شذلك من عيتك

چه خجسته را در حق خود از عیب خود

كثرة الصواب ينبي

تعدد حق را در اعمال آشکارا

عرف فورا العقل كثرة

شناختی در وقت عقل را با تعدد

انخطا يندلر فور انجحد

معاذ الله من تخطا و فور انجحد

كثرة الاماني من فضيلة

تعدد آرزوها را از فضیلت

العقل

العقل كبر عافلا في

عقل بزرگ است عاقلان را

اقر عينك جاهلا في امر

باز خود را با نادانان را در امر

دنياك كن حيت

دنیای خود را بشمار

المقال جميل الافعال

مقاله زیباست از اعمال

فان مقال الجلب بهان

چون مقال را بجهل بهانه

فضيلة و فعال عنوان

فضیلت و فعل را عنوان

عقل كبر عافلا في

عقل بزرگ است عاقلان را

العاقلة فتؤمنك صدقة

بفعل خود عاقلانه را دوست

الجاهل كز عقلك

جاهل خود را بشناس عقل خود را

ميسعفا ولحوالك ميسوقا

عاجت بر تو خود را در منور خود را

كلما حينئذ تعالجاهل

هر چه بگویند شما را

اندراد فتجا فيها كلما

زود رسد در شنیدن و در گفت

اندراد عقلك خلقي

زود رسد در عقل خود را

إيمانك بالقدر واستخف

ایمان خود را با قدر و استخف

بالغير كينك العقد

بغيره کینت عقد

كف الأذى كينك

کف از آزار کینت

العقل لا يختار ولا يستطاع

عقل نمیکند انتخاب و نمیتواند

وكينك الجهل الغفلة

و کینت جهل را غفلة

والأغفل كلام العاقل

و الاغفل کلام عاقل را

قوت وجواب الجاهل

قوت و جواب جاهل را

سكوت كينك الغفل

سکوت کینت غفل را

نَدُّ عَلَى كِفَيْتِ الْعَقْلِ الْخَيْرُ
وَأَمَّا تَعْلِيلُ رُبُّهُ عَلَى عَقْلٍ سَبِيحٍ
 لَمَّا لَا خَيْرَ وَلَا شَرَّ عَلَيْهِ
بِرَأْفَتِهِ أَمَّا رَأْفَتُهُ وَسَبَابُكَ بِهِ
 إِلَّا سَيِّظَهَا كَمَالُ
مَنْ
 الْأَنْبِيَاءُ الْعَقْلُ لَا غِنَا
مِنْ بَيَانِ
 كَالْعَقْلِ لَا فَرْقَ كَالْجَهْلِ
بِالْعَقْلِ مِمَّنْ يَسِيرُ بِهِ
 كَالْجَهْلِ كَالصَّفْحِ كَالْكَافِ
بِمَنْ يَسِيرُ بِهِ
 الْجَهْلُ مِثْلُ الْعَقْلِ كَالْكَافِ
بِمَنْ يَسِيرُ بِهِ

الْمَرْعُوقُ وَقِيمَةُ فَضْلِهِ
مَنْ مَعْلُومٌ بِأَمْرِ تَعْلِيلٍ وَفَضْلٍ
 لِكُلِّ شَيْءٍ غَايَةٌ وَغَايَةُ الْمَرْءِ
رَبُّهُ يَسِيرُ بِهِ بِأَمْرِ تَعْلِيلٍ وَفَضْلٍ
 عَقْلُهُ لِكُلِّ شَيْءٍ كَوْنُهُ
مَنْ مَعْلُومٌ بِأَمْرِ تَعْلِيلٍ وَفَضْلٍ
 زَكَاةُ الْعَقْلِ خَيْرُ الْجَمَالِ
رَبُّهُ يَسِيرُ بِهِ بِأَمْرِ تَعْلِيلٍ وَفَضْلٍ
 لِلْعَاقِلِ فِي كُلِّ عَمَلٍ
بِمَنْ يَسِيرُ بِهِ
 أَحْيَانًا لِلْجَاهِلِ فِي
بِمَنْ يَسِيرُ بِهِ
 كُلِّ حَالٍ خَيْرٌ مِنَ الْعَقْلِ
بِمَنْ يَسِيرُ بِهِ

فِي كُلِّ كَلِمَةٍ بُيُوتٌ لِلْجَاهِلِينَ

در هر کلمه خانه های برای جاهلین است

كُلُّ فِعْلٍ فَضْلٌ لِلْعَالَمِ

در هر فعلی برتری و مرتبتی است برای عالم

فِي كُلِّ عَمَلٍ انْتِیَاضٌ لِلْقُلُوبِ

در هر عملی انقباض و انقباضی است برای دلها

خَوَاطِرُ سَوِّءٍ وَالْعُقُولُ

بخطاها رسانیدند نهایی بد است و عقلها

تَزْجُرُ عَنْهَا لِلنَّفُوسِ

سجده می کشند از آن برای نفسها

طَبَائِعُ سَوِّءٍ وَالْحِكْمَةُ

فطریتهای بد است و حکمت

تَنْهَى عَنْهَا لِلْأَنْبِيَاءِ

باز می دارد از آن برای انبیا

فضیلتها

فَضِيلَتَانِ عَقْلٌ وَمَنْطِقٌ

دو فضیلت خرد است و سخن

فِي الْعَقْلِ نَيْفٌ فَيَدُ الْمَنْطِقِ

در عقل خنجر است و دست منطق

يَفِيدُ لَنْ يَزَانَ الْعَقْلُ حَتَّى

نماید پس از آنکه عقل نماند

يُولَى زَكَاةَ الْحِلْمِ لَيْسَ الْعَاقِلُ

رعایت نموده زکات حلم را نیست عاقل

أَنْ يَكُونَ شَرًّا خَصًّا إِلَّا فِي

یکدگر باشد شرمند مگر در

ثَلَاثَ خُطُوفٍ فِي مَعَارِيفِ

سه سیار در سه ضربه در معرفت

مَرَقَةٍ مُعَاشِرٍ وَلَذَّةٍ فِي

مهره ای در معاشرت و لذت در

غَيْرَ مُجْمَعٍ لَمْ يَعْقِلْ قَوْلَهُ
عبدالله بن عباس
 بِاللَّعِبِ وَأَسْتَيْتَبِ بِالْهَوِ
سازگاری با هوا
 وَالطَّرِبِ لَوْ عَقِلَ أَهْلُ
و علم
 الدُّنْيَا نَجَرَتِ الدُّنْيَا لَوْ
دین دنیا را فاسد می کرد
 صَحَّ الْعَقْلُ لَا يَغْتَفِ كُلُّ
صحت عقل هر گاه غفلت نبرد
 أَفْرَعٍ مِنْهُ لَوْ عَقِلَ لَمْ
رازی ایام سر غور
 يَعْقِلْ لَا خَيْرَ فِيهِ هَت

افشاء

أَفْشَاهُ الْيَدِ وَلَمْ يُطْلِعْ أَجْدَا
افشای دست و نگذاشت آید
 عَلَيْهِ لَوْ أَنْبَاهُ اللَّهَ
اگر خداوند او را آگاه می کرد
 سَيَكُنْ مِنْكُمْ كَارِهُ لَوْ جَبَّ
شاید از شما یکی را دوست نداشت
 أَنْ يَكْتُمَهَا الْعَاقِلُ
باید که پنهان نکند آنکه عاقل
 لِسَانُ الْعَاقِلِ وَرَأْفَتُهُ
زبان عاقل و مهربانی او
 لِسَانُ الْجَاهِلِ وَفَتْحُ حَقِّهِ
زبان جاهل و افشای حق
 مَنْ عَقِلَ سَمِعَ مَنْ لَمْ يَسْمَعْ

اصلی من عقل قنع من

چاراضطنع من جهل

قل اغتبارك من عجل

كثرة عتارك من جهل

وجوه الامراء اغتبارك من جهل

من كثر هنر الاغنياء من جهل

من استعان بالعقل سلا

من استعان بالعقل سلا

من لا يعقل هن وعنه

لا يوق من جهل قدر

عنا طورك من افتخر

البحر عن رف من ل

يرتدع يجهل من كل

عقل استعان بالعقل سلا

مُضَلَّقٌ وَرَعْدٌ جَدْبٌ

سند ماضی است - اسیر کاری و دوری بکند

الْحُمَاتُ مُضَيِّعٌ عَافَا

باز می کند - کینه می کشد - رها می کند

رَكَ عَلَى ضَعْفٍ عَقْلُهُ

بهر دلت بیست به ضعف عقلش

مِنْ أَصْطَنَعَ جَاهِلًا بَهْنًا

بسیار است - کینه می کشد - بی ادبانه

عَوُفُورٌ جَهْلِيَّةٌ فَلَكَ

از بسیار بی عقل خود

عَقْلُهُ كَانَ حَكِيمًا

عقل خود را بسیار کند

مِنْ أَتَى رَبِّكَ كَرِيمًا

سند از کسی که به درگاه خداوند کریم

مِنْ أَعْتَبَ بِعَقْلِهِ سِتْبَانٌ

سند از کسی که به عقل خود راجع می شود

مِنْ عَمَرَ كَارًا قَامَتِيرٌ فَهُوَ

کسی که عمرت کند خانه آفرست خود را سپرد است

الْعَاقِلُ مِنْ قَوَى عَقْلُهُ

کسی که از قوی عقلش

أَكْثَرَ لَا غَيْبَانَ مِنْ

بسیار است - غایت از غیبان

عَقْلُهُ كَثْرًا غَيْبَانًا

عقلش شد بسیار غیبان

مِنْ جَهْلِكَ كَثْرَةَ عِثَارُهُ

سند از است بسیار است عیثار

مِنْ خَيْرِ أَعْمَالٍ أَعْرَبَ

سند از بهترین اعمال آراسته

عَرَفُوا قُوَّةَ عَقْلِهِ : مَشَارِكِ

سجاری عقلی خود را بیدار سازد

مَقَالَاتُ بَرَهْنٍ عَزِيزَةٍ فِي فَضْلِهِ

مقاله های حجت آورنده در برتری او

عَزِيزَتِ طَائِرُ الْجَمَلِ فَقَدْ

سجاری در مرتبه عالی به درستی

عَصَى الْعَقْلُ : مَجَالِسَ

توانایی او در عقل را در مجالس

الْجَمَّالِ فَلَيْسَتْ عِدَّةً لِقِيلِ

و در میان آن که در محاسن او

وَالْقَالَ : عَزِيزٌ لِسْتِقَالِ

و گفت : در توانایی او در استقامت

مَزَقَ عَقْلُكَ كَشَمَلُهُ

شکست عقل تو را چون شکستن او

مَنْ لَمْ يَمْلِكْ شَيْئًا مِنْ عَقْلِكَ

کسی که در عقل تو هیچ چیز ندارد

عَقْلُهُ : عَزِيزٌ لِسْتِقَالِ

عقل او در توانایی او در استقامت

فَلَا عَقْلَ لَهُ : مَجَالِسَ

پس عقل ندارد : در مجالس

مَوْضِعِ قَدَمِهِ عَزِيزٌ لِقِيلِ

مکان قدم او در محاسن او

نَدِيرٌ : عَزِيزٌ لِقِيلِ

ندیر : در محاسن او

لَمْ يَعِدْكَ الذَّلِيلُ : مَجَالِسَ

نیست که بگوید : در مجالس

بِرَّ الْعَقْلِ قَامِرٌ بِمَا جَمَلُ

برتری عقل او در آنچه در محاسن او

مُخَالَفَةً لِهَوَى شِفَاءِ الْعَقْلِ
من است که در این عمل شفا ی عقلست
 مَنْ عَقَلَ اِغْتَبَرَ بِأَمِينِهِ
بیکه ما نقل بدست عبرت بگیرد او را که شفا ی خود
 وَاسْتَظْهَرَ لِنَفْسِهِ مَنْ
استند را بیکه برای نفس خود کسی
 جَهْلًا عَمَرَ بِنَفْسِهِ وَ
حال را ندانست و بسوی نفس عمارت خود کرد
 كَانَ يَوْمَئِذٍ شَرًّا مِنْ أَمِينِهِ
بسیار بدتر از استند و استند دهنده
 فَجَهْلًا قَدَرَهُ جَهْلًا كُلَّ
کسی که در جهل خود را قدر کند
 قَدَرٍ مَنْ ضَيَّعَ أَخْرَجَ ضَيَّعَ
منند او را بیکه ضایع کند او را ضایع را

كَلَامٍ مَنْ سَجَتْ نَفْسُهُ
کلام است که در این عمل سجده ی نفسست
 عَنْ قَوْلِهِ بِالدُّنْيَا فَقَدْ
از این کلام است که دنیا را گشت
 اسْتَكْمَلَ الْعَقْلَ مَنْ
عقل را در این عمل استکمال کرد
 عَقَلَ تَقِظَ مِنْ غَفْلَتِهِ
خود را بیدار نماید از غفلت خود
 وَتَاهَبَ لِرَجُلٍ خَلِيلٍ وَعَمَرٍ
و تاهب شد از آن مرد دوست و دوست دهنده
 كَارِ لِقَامَتِهِ مَنْ لَمْ يَهْدِ
کار را در این عمل هدایت کرد
 نَفْسَهُ لَمْ يَنْفَعِ بِالْعَقْلِ
نفس خود را نفع نکرد با عقل

مَنْ رَكِبَ لِقَاءَ عَقْلٍ نَزَلَ مِنْهُ
سید و نیکو کاران را که با عاقلان می‌رسند در جنت است و عیب از ایشان نیست
 مَنْ رَجَعَ بِإِخْلَاصٍ عَمَلُهُ
سید و نیکو کاران را که با عاقلان می‌رسند در جنت است و عیب از ایشان نیست
 لَمْ يُقْبَلْ مَنْ كَثُرَ هَوَاهُ قَلَّ
هر که پیروی او را در عاقلان کم است و هواهای او زیاد است
 عَقْلُهُ مَنْ غَلَبَ عَلَيْهِ اللَّهْوُ
عقل و سید و نیکو کاران را که با عاقلان می‌رسند در جنت است و عیب از ایشان نیست
 بَطَلَ جَلَدُهُ مَنْ يَكُلُّ عَقْلُهُ
و هر که عاقلان را که با عاقلان می‌رسند در جنت است و عیب از ایشان نیست
 لَمْ تَوْفَرْ بَوَاقِيَهُ مَنْ لَمْ يَنْزِلْ
و هر که عاقلان را که با عاقلان می‌رسند در جنت است و عیب از ایشان نیست
 بِحُسْنِ خَلِيقَتِهِ مَنْ يَحْمَدُ

طَائِفَةٌ مِنْ أَفْكَارِ سِنَابِ
طائفة از افکار سناپ
 الْعَقْلِ رَحْمَةُ الْجَهْلِ مِنْ
عقل رحمت جهل است
 طَبَائِعِ الْجَهْلِ الْكَسْبُ إِلَى
طبیعیات جهل است
 الْغَضَبِ فِي كُلِّ حَالٍ مِنْ
غضب است
 عَدَمِ الْعَقْلِ صَاحِبَةٌ
عدم عقل است
 ذَوِي الْجَهْلِ مِنْ كَمَالِ
ذوی جهل است
 النِّعَمِ وَفُورُ الْعَقْلِ مِنْ

أَشَدَّ الْمَصَائِبِ غَلَبَةُ الْجَهْلِ
بیشتر است از مصائب غلبه جهل است
 فَجَهْلُ نَفْسِهِ كَانَتْ يَغْفِرُ نَفْسَهُ
جهل نفسش بود که غفرت نفسش را
 أَجْمَلُ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ
آدمی که خود را شناخت
 كَانَ لَغْنِهِ أَغْرَفُ
آدمی که غلبه بر او بود
 مِنْ عَقْلِ الرَّجُلِ أَنْ لَا يَنْكَلِ
بیشتر است از عقل مرد آنکه باز نگردد
 بِكُلِّ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ مِنْ
بهر هر چیزی که علمش به آن رسیده بود
 فَضْلُ الْجُلَّ أَنْ لَا يَمُنَّ بِمَا
بیشتر است از فضل مرد آنکه نماند بر آنچه

أَجْمَلُ جُلَّةٍ مِنْ مَبْرَأِ الرَّجُلِ
بیشتر است از جلالت مرد آنکه از مبرأ است
 عَقْلُهُ وَجَمَالُ حُرُوفَتِهِ
عقل اوست و زیبایی حروفش است
 مِنْ حَقِّ اللَّيْبِ أَنْ يَعْلَمَ
بیشتر است از حق لیب آنکه بداند
 سُوءَ عَمَلِهِ وَفُجْ سِيَرَتِهِ مِنْ
بدی اعمالش و فج سیرت او را
 شَقَاوَةِ جَدِّهِ وَخَسِيَّةِ
بدی جد او و خسیت او را
 مِنْ خَسَنِ الْعَقْلِ لِتَحَلِّي
بیشتر است از خسین عقل آنکه تعلی
 بِالْجَلِّ مَعَ الْعَقْلِ تَوْفَرُ
بیشتر است از جلال با عقل توفیر

الْحِكْمُ مِنْ سُوءِ الْإِجْتِبَارِ

سوء الاختيار

مُغَالَبَةُ الْإِكْفَاءِ وَمُعَادَاةُ

غالبته ان برائستال و اقزان و دستمنی نمودن

الرِّجَالِ مِنْ دَلَايِلِ الْعَقْلِ

سوء استدلالات

النُّطْقُ بِالصَّوَابِ مِنْ

بگو و سخن و حق است

بِرَهَانِ الْفَضْلِ صَائِبُ الْجَوَابِ

رسول استدلالات و جواب صائب

فَنَكَالُ عَقْلَكَ بِشَيْءٍ ظَهَرَ

و از عقل تو را با چیزی که ظاهر است

عَلَى عَقْلِكَ مَا عَقَلَ مَنْ

و بر عقل تو را آنچه عقل کسی

اطال

اطال ملد ما عَقَلَ غَدَاةُ

را و از عقل است فردا

طَوْرُهُ مَا مَلَكَ عَزِيزُ

طوره را که ستمگر است

قَدْرُهُ مَا كَذَبَ عَاقِلُ

قدره را که دروغ می گوید

لَا نَا مُؤْمِنُونَ مَا أَفْ وُجْ

ما را که ایمان آورده است

الْبَاهِلُ مَا أَفْجَى الْبَاطِلُ

الباهل را که دورتر است از باطل

مَنْ عَقَلَ جَهْلٌ مَنْ جَهْلٌ

کسی که عقل است جهل و کسی که جهل است

أَهْلٌ مَا عَقَلَ جَهْلٌ

اهل را که عقل است جهل

بِأَخْسَنِ نَدْوَةٍ مَا عَقَلَ لِيَمَانَةٍ
 مَنْ لَمْ يَحْفَظْ لِسَانَهُ مَا
 انْشَوَى عَالِدٌ سَيِّئًا أَفْعَلُ
 عَقْلًا إِلَّا لَيْسَ تَنْقُذُ بِهِ
 يَوْمًا مَا مُخَالَفَةُ الْهَوَى شِفَاءُ
 الْعَقْلِ يَضْفُ الْعَاقِلُ
 اجْتِمَالٌ وَتَضْفُ تَعَاظُلُ

مَا عَجِبَ بِرَأْيِ الْأَجَاهِلِ
 مَا حَقَّرَ نَفْسَهُ الْإِعَاظِلُ
 مَا نَقَصَ نَفْسَهُ الْأَكَامِلُ
 وَقَوْعُكَ فِيمَا لَا يَعْنِيكَ
 جَهَنَّمُ مُضِلٌّ مَا خَرَجَ أَفْرُ
 مَرْجِعُ الْأَمَجِّ مِنْ عَقْلِ حُجَّتِ
 يُعَوِّدُ بِاللَّهِ مِنْ سُبَاتِ الْعَقْلِ

وَفِيهِ الزَّلَافُ وَبِهِ شَيْتَانِ
و در میان او زلف و در او شیطان است
 وَيَلْمِ مَنْ أَدْرَى فِي جَهْلِهِ
و توبیخ کند کسی را که در نادانی
 وَطُولِهِ عَقْلًا وَآمَنَ دِيكَ
و در طول او عقل و آموختن
 لَا تُعَانِبِ الْجَاهِلَ فَتُفْتَنَ
نهی کن نادان را تا آزمودنی نشوی
 وَعَانِبِ الْعَاقِلَ يُجَنِّبَكَ
و عیب کن عاقل را تا دور کند
 لَا تَرْكَبْ نَوَالِي الْجُهَالِ الْكَرْفِ
نرو به سبیل نادانی که در آن
 لَا تُنْقَادُوا لِأَهْوَاءِ الْكَفَرِ
نمیریزید به هواهای کفر

النَّارُ هَذَا الْمَثَلُ عَلَى
نار و این است مثل
 شَفَا جَرَفِ هَارٍ
شفا دهی از جرف هار
 لَا فُقْرَ لِعَاقِلٍ لَا غِنَى لَجَاهِلٍ
نیست فقر برای عاقل و نیست غنی برای نادان
 لَا عَمَلَ لِعِنَافٍ لَا عَقْلَ
نیست عمل برای عیناف و نیست عقل
 كَالْتِجَاهِلِ لَا حِلَّ كَالنَّعْفَالِ
مانند نادان و مانند نادان
 لَا عَقْلَ مَعَ شَهْوَةٍ لَا
نیست عقل با شهوات
 قَنَاعَةٍ مَعَ شَهْوَةٍ لَا عَقْلَ
نیست قناعت با شهوات

مَعَ هَوًى لَا ضَلَالَ مَعَ
 هُدًى لَا يَزُكُ مَعَ الْجَهْلِ
 مَذْهَبٌ لَا يَذُرُكَ مَعَ
 الْحَقِّ مَطْلَبٌ لَا يَتَوَبُّ
 الْعَقْلُ مَعَ اللَّعِبِ لَا
 يُلْفَى لِعَاقِلٍ مَجْرُورٌ
 لَا يَوْجِدُ الْخَيْرَ مَسْرُورٌ

لاهم

لَا يَجْمَعُ الْعَقْلُ وَالْهَوَى
 لَا يَجْمَعُ الْآخِرَةُ وَالْدُّنْيَا
 لَا يَجْمَعُ الْفَنَاءُ وَالْبَقَاءُ
 لَا مَالٌ لِمَجْرُورٍ مِنَ الْعَقْلِ
 لَا فَتْرَ أَشَدَّ مِنَ الْجَهْلِ
 لَا جَمَالَ لَشَيْنٍ مِنَ الْعَقْلِ
 لَا سَوَاءَ لَشَيْنٍ مِنَ الْجَهْلِ

لَا يَغْتَمُ أَقْضَىٰ عَنِ عَقْلٍ
 لَا مُصِيبَةَ أَشَدَّ مِنْ هَمِّكَ
 لَا عَقْلَ لِيَنْتَكِرَ وَرَحْلَهُ وَقَدْ
 لَا يُرَىٰ إِلَّا جَاهِلٌ الْأَمْرُ طَا
 لَا يَغْتَمُ الْعَقْلُ مِنْ أَتَمِّهِ
 لَا يَسْلُ الدِّينُ مِنْ تَحْضُرِهِ
 لَا مَصْرَاضِي عَنْ قَلْبِ الْعَقْلِ

لَا يُلْقَى الْأَمْرُ إِلَّا بِالْمَنْظَرِ
 لَا يَلْقَى الْأَمْرُ إِلَّا بِالْمَنْظَرِ
 لَا يَلْقَى الْأَمْرُ إِلَّا بِالْمَنْظَرِ
 لَا يَلْقَى الْأَمْرُ إِلَّا بِالْمَنْظَرِ

لَا دِينَ

لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ
 لَا عَقْلَ لِمَنْ لَا أَدَبَ لَهُ
 لَا يَدْرِي الْجَهْلُ إِلَّا جَهْلُ الْحَيَا
 لَا يَقُومُ السَّيْفُ إِلَّا بِأَهْلِ الْكَلَامِ
 لَا يَدْبُرُ غِيَانٌ يُعَدُّ عَاقِلًا
 مَنْ غَلِبَهُ الْعَصَبُ وَالشَّهْوَةُ
 عَقْلُ النَّاسِ لِقَمِهِمْ مِنَ اللَّهِ

مَا قِيَمَ اللَّهُ شَيْئًا بَيْنَ

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

عِبَادِهِ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنْ

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

الْعَقْلُ يَدْعِي لِلْعَاقِلِ

عَقْلًا سَدَّ رَدَّ عَنْهُ

أَنْ لَا يَخْلُو فِي كُلِّ وَقْتٍ طَائِعَةً

سَدَّ رَدَّ عَنْهُ فَنِي خَالِي خَالِي خَالِي

رَبِّهِ وَمَجَاهِدَةً نَفْسِيَّةً

رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

يَدْعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَعْمَلَ

سَدَّ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

لِلْعِبَادِ وَلَيْسَتْ كَثْرَةُ الْعَمَلِ

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

قَبْلَهُ هُوَ قَبْلَ نَفْسِهِ وَجُلُودِهِ

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

رَبِّهِ يَدْعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ

يَكُونَ مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

يَقْدِرُ عَلَى خَيْرِهِ وَيَعْمَلُ دَارَةً

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

أَقَامَتَهُ يَدْعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ

يَكُونَ مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

يُحَاطَبُ بِمَا هُوَ مُخَاطَبُهُ

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

الطَّبِيبُ الْمَرِيضَ يَدْعِي

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

أَنْ يَتَذَكَّرَ الْمُرُوءَةَ

مَنْ رَدَّ عَنْهُ مَنْ رَدَّ عَنْهُ

الدُّنْيَا كَمَا يَتَدَاوَى ذُو الْعِلَّةِ
 وَيَجْتَمِعُ مِنْ شَهْوَاتِهَا وَلَذَائِهَا
 كَمَا يَجْتَمِعُ الْمَرِضُ
 يَذْهَبُ لِلْعَاقِلِ أَنْ يَجْتَنِبَ
 مِنْ سُكْرِ الْمَالِ وَسُكْرِ الْفُدَّةِ
 وَسُكْرِ الْعِلْمِ وَسُكْرِ الْمَنَاجِ
 وَسُكْرِ السَّبَابِ فَإِنَّ لِكُلِّ

ذلك

ذَلِكَ رِيَا حَاجِئَةً لِنَسَبِ
 الْعَقْلِ وَتَشْخِيفُ الْوَقَارِ
 يَذْهَبُ لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكْثُرَ مِنْ
 حِكْمَةِ الْعِلْمِ الْأَنْزَلِ
 يَجْتَنِبُ مَقَارِنَ الْأَشْرَارِ
 وَالْفُجَّارِ يَسْتَدِلُّ عَلَى
 عَقْلِ الْجَاهِلِ بِالتَّحَلِّيِ بِالْعِفَّةِ

وَالْقَنَاطِرُ **لَيْسَتْ** عَلَيْكَ
وَقَدْ كُنْتَ سَدَّاءُ كَرِيمًا
 إِيْمَانِ الرَّحْلِ بِالْقَسِيمِ وَزَوْجِ
يَا سَدَّاءُ غَيْبٌ وَهُوَ بِرَأْسِهِ
 الطَّائِفَةُ **لَيْسَتْ** عَلَيْكَ
طَائِفَةٌ سَدَّاءُ كَرِيمٌ وَهُوَ
 عَقْلُكَ الْفَرِيحِ الْيَجْرِ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 عَلَى لِسَانِهِ **لَيْسَتْ** عَلَيْكَ
لَا يَسْتَلِمْ وَهُوَ سَدَّاءُ
 عَلَى الْعَاقِلِ رَجْعُ الْخَيْرِ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 وَلَا يَسْطِظُّهَا وَقِيلَ
لَا يَسْطِظُّهَا وَهُوَ سَدَّاءُ

الاعتزاز

الْاِعْتِزَالُ **لَيْسَتْ** عَلَيْكَ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 الْاِسْتِزَالُ **لَيْسَتْ** عَلَيْكَ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 عَقْلُ الرَّحْلِ حَسْبُ مَقَالِهِ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 وَعَلَى طَهَائِهِ اَصْلُهُ جَمِيدُ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 فَعَالِيهِ **لَيْسَتْ** عَلَيْكَ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 عَقْلُ الرَّحْلِ بِكَثْرَةِ وَقَائِهِ
مَنْ لَمْ يَسْرِ يَسِيرُ يَسِيرُ يَسِيرُ
 وَحَسْبُ حِمَالِهِ وَعَلَى

كَمَاضٍ بِحَمْدِ الْفَعَالِ

سے لے کر اس کے ہر نام کی

سیرِ الہوی یقیناً

سے لے کر اس کے ہر نام کی

العقل یبنی عن عقل

مفکر سے بنی ہوئی عقل

کُلِّ اُخْرَى مَا يَتَطَوَّرُ

سے لے کر اس کے ہر نام کی

لِسَانُهُ يَتَقَاضَى الْبُكْرُ

تفہیم کا بانی زمانہ بزرگ

بِالْعُلُومِ وَالْعُقُولِ

میں سے لے کر اس کے ہر نام کی

بِالْأَقْوَالِ وَالْأَصْوَالِ

میں سے لے کر اس کے ہر نام کی

يَبْنِي عَنْ عَقْلِ كَدِّ

سے بنی ہوئی عقل کے

أُخْرَى لِسَانُهُ وَبَدَلُ

سے لے کر اس کے ہر نام کی

عَلَى فَضْلِهِ بَيَانُهُ

تفہیم کے ہر نام کی

يُعْجِبُنِي مِنَ الرَّحْلِ أَنْ

سے لے کر اس کے ہر نام کی

يَكْ عَقْلُهُ نَزِيدُ عَلَى لِسَانِهِ

تفہیم کے ہر نام کی

وَلَا يَكْ لِسَانُهُ نَزِيدُ

تفہیم کے ہر نام کی

عَلَى عَقْلِهِ

تفہیم کے ہر نام کی

الْبَابُ الثَّانِي

فِي التَّوْحِيدِ وَالْمَعْرِفَةِ وَعَلَامَةِ الْمَعَارِفِ
وَأَنَّ مَعْرِفَةَ اللَّهِ أَعْلَى الْمَعَارِفِ مَعْرُوتٌ
بِمَعْنَى شَاحِثٍ بِنَدَانِ اسْتِ مَرْخَالِ حُورٍ جَلِ
جَلَالُهُ وَعَظُمُ رِثَانِهِ وَابْنُ أَوَّلِ رِبْنِ اسْتِ بِقَوْلِ
حَضْرَتِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ
عَلَيْهِ وَعَلَى أَوْلَادِهِ الطَّاهِرِينَ كَمَا أَوَّلَ الدِّينِ

مَعْرِفَتُهُ وَابْنِ مَعْرِفَتِ رَامَرِ اسْتِ **أَوَّلِ** ابْنِ كِه

بَدَنِ كِه عَالَمِ رَاخَالِ اسْتِ **وَدَوَمِ** ابْنِ كِه

أَزْأَقَارِ وَعِلَامَاتِ لَيْلٍ وَهَارِ وَارِضِ وَسَمَاءِ

غَيْرِ ذَلِكَ أَنْ مَشَاهِدَاتِ تَصْدِيقِ بِوَجُودِ رُوحِ

أَوْغْيَارِ وَابْنِ دَوَمِ رِبْنِ اسْتِ مَعْرِفَتِ فُطْرِي نَوْعِ

الْإِنْسَانِ وَأَشَارَةُ ابْنِ اسْتِ كَرِيمِ فُطْرَةِ اللَّهِ ابْنِ

فُطْرِ النَّاسِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَابْنِ مَوْجِدِ ابْنِ آيَةِ شَهِيدِ

وَلَيْزِلَنَّ لَهُمْ مِنَ حُلُقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ نَحْرٌ

السَّمَرِ وَالْقَمَرِ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَإِنِّي يُؤْفِكُونَ

حاصل معنی اینکه و اگر سوال کنی تو ای محمد این

مشرکان را که گیسو آید آسمانها و زمین را

و مسخرها خفاق و ماه و آینه آن مشرکان

گویند باین فطرت که بآن زاییدند و آنکه خدا

تعالی خالق و مسخر آنهاست نه غیر او پس چون

میکردند

هرگز داند میشود و الهای ایشان از توحید بعین

میراث این مشرکان دانند که خالق آسمان و زمین

مدیر آنها الله تعالی است پس چرا روی از حق

بر میتابند و شریک رای او قرار میدهند

سی و هفتم مرتبه معرفت توحید و نفی شرک است

از جناب سبحانی و این اول مرتبه معرفت است که

انبیاء علیهم السلام بآن عباد را دعوت کرده اند و بحکم

زان مذکور خواهد شد **چهار مرتبه**

انشاء الله تعالی

معرفه اخلاص است و محل آن قلب است که باید شخص

در طاعات و عبادات نیت نماید خالصانه

تکلیف بدون ریا و سمع و غیره لکن و مایه مرتبه معرفت

ناظر است قول او جل و علا که تَمَامُوا إِلَيَّ عِبَادَتِي

الله محلی صبیح له الذین حاصل معنی اینکه و یا تو

نشدند فاعل کتاب که این که عبادت کنند الله تعالی

حاکم کبیر

حال که این که خالص کند باشند برای او دین

خود را و هیچ کس را در دین با خدا نیتگاه سهمیم

و شریک نکر دانند **پنجم مرتبه** معرفت نفی

صفات زاید بر ذات صبیح اعتقاد داشت

باینکه جمیع آثار صفات کالیه واجب تمام است

بر اصل ذات مقدس است و ذات مقدس را

مشاء انزاع جمیع آنها است بدون قیام مباد

آنها را و حائج در ممکنات و بسط کلام دین
 مسئله مناسب مقام نیست پس بنابراین
 تقسیم معلوم شد که معرفت دو نوع میباشد
 یکی موهبی و فطری که بنوع انسان در آن مشتاق
 و یکی کسبی که بتلقین و دعوت انبیا کسب توان
 نمود و آنرا مراتب اول و اصل این معرفت کسبی
 معرفت توحید و صفات ثبوتیه و سلبیه است

و مراد از توحید یکانه دانستن واجب الوجود
 منصف بصفات کالات و منزله از شریک
 و صفات نقص و زوال است با نفی صفات
 نایک و مراد از صفات کمال صفات ثبوتیه
 اوست که کائنات مثل علم و قدرت و اراده و
 از صفات نقص صفات سلبیه او منزه است
 مانند و شریک و جسمیت و مقدار و مکان

و امثال آن و توحیدی که اول اصول دینست مراد
 از آن جمیع صفاتیست که منعلق به ذات حق تعالی
 باشد قطع نظر از فعل او و مخصوص بکانه دانستن
 و نفی شریک از وجود و بجا نیامدن از لفظ توحید
 مفهوم بیشتر و همچنین مراد از عدل که اصول دینست
 جز نیست که منعلق بذات واجب الوجود است باین
 افعال نه مخصوص بخی ظلم و جور و مجبور نشدن

بندگان در افعال بجا نیامدن از لفظ عدل مفهوم بیشتر
 پس حاصل و خلاصه معنی توحید اینست که بدان
 و اعتقاد نماید که حدائی که واجب الوجود است یکی است
 و بغیر یکی نخواهد بود و مثل و شریک ندارد و محال
 که او را مثل و شریک باشد و یکی انبیاء و رسول که
 فرستاده است از آدم تا خاتم باین خبر داده اند
 هیچکس را ایشان خلاف این ننگند و آیه و

مدايه لو كان فيهما الهة الا الله لفسدنا

دليل است كافي وبرها نبست شای حاصل

معنی این آیه شریفه اینکه اگر بودی در آسمان

و زمین خدایان و معبودانی غیر از خدای

حقی و معبود مطلق بعوذ بالله هر آینه

فاسد شدی آسمان و زمین و

سلطان نظام آن از هم کسوف

سلوا

یسلموا لآخر الله و آخر ولیه

تسليم كنوا لآخر الله و آخر وليه

فانكم لئن تصلوا بعد التسليم

بغير تسليم

التوحيد حيوة النفوس

توحيد سبب حيوته

المعروف القوي بالقدس

توحيد معرفت قوي بالقدوس

الخوف جلباب العايفين

خوف سبب جلباب عايفين

المعروف نور القلب

توحيد معرفت نور القلب

التوحيد ان لا يتوهم

توحيد سبب ان لا يتوهم

کفر از درجه اول است
کو طهره القدس شده

الَّتِي لِي بِهَا أَنْ لَا يَتَّخِذَ

المُعْرِفَةُ بِالتَّقْوِيَةِ انْفَعُ

المغرقين : العجاف

فَتَعْرِفْ نَفْسًا فَاعْتَنِفْهَا
نفس خسته را به عس جوید پس از او که در پیش از او از عتاب الهی

وَنَزَّهَهَا ۖ وَالْغَافِقُ

وَجْهٌ مُسْتَبِشٌ مَتَّبِعٌ

وَقَلْبُهُ وَجِلٌ مَخْرُوفٌ الْمَعْرِفَةِ

دهش و الخاومها عطش

اعرف الناس بالله اعذرهم
شفا سائر ممد ومان بخدا عذر كونه توبيا

لِلنَّاسِ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْكُمْ

ثَمَّةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ

ثُمَّ الْمَعْرِفَةُ الْغُرُوبِ عَنِ

كَلَامُ الْفَنَاءِ : حِفْظُ الدِّينِ

ثمة المغرب في الإسلام الحكمة

رَبِّ مَعْرِفَةً رَأَتْ إِلَى تَضْلِيلِهِ
ب نفهمی برینت و فتنش سوی سمرت
 غَايَةُ الْمَعْرِفَةِ أَنْ يَعْرِفَ الْمَرْءُ
سایت شناختن حد شناختن نیست
 فَتَنِيَهُ وَأَيْضًا فَأَلْعَلِيهِ
فتن نمود و نیز گفت که فتنش نماید
 السَّلَامُ تَوْجِيدَ اللَّهِ تَعَالَى
السلام در توحید الله تعالی
 وَبَعَثَ قَبِيلَ مِنْ الْأَشْيَاءِ عَيْنُهُ
و فرستاد قبیله ای از اشیا چشمش
 مُلَاكِبٍ يَعْلَمُ مِنْهَا عَمِيْقًا
ملاکب را که بداند از آنها عمیق باشد
 كُلُّ عَارِفٍ مَهْمُومٌ كُلُّ عَاقِلٍ
همه عارفان مهمومند همه عاقلان

مهموم

مَهْمُومٌ كُلُّ عَارِفٍ عَائِفٌ
مهمومست همه عارفان عارفانند
 كُلُّ عَالِمٍ حَائِفٌ كُلُّ مَسْمُومٍ
همه عالمی هراسناکند همه مسمومانند
 بِالْوَجْدِ غَيْرِ اللَّهِ سُبْحَانَ قَلِيلٍ
بهمدستی غیر الله سبحانه لا تقبل ستمی
 كُلُّ غَيْرِ غَيْرِ اللَّهِ جَلَدٌ لَدَى
همه غیر الله ستمگر است نزد
 دَلِيلِكَ كَفَى بِالْمَرْءِ مَعْرِفَتَانِ
و فتنش است کفایت را حد شناختن
 يَعْرِفُ فَتَنِيَهُ كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلَانِ
بداند فتنش کفایت را حد ندانستن
 أَنْ يَجْهَلَ فَتَنِيَهُ وَقَالَ
که نداند فتنش و گفت

مهموم عالمی

هُوَ بِهَا بَابٌ لَوْ كَانَ لِبَابِكَ
 رَوَدَتْ رَأْسَهُ كَرَسِيٍّ رَأَى رَوْدَكَ
 شَرِيكَ لَأَنَّكَ سَمِلَهُ لِفَاحِ
 شَرِيكَ تَرْتَبِعُهُ مَدَّ سَوْدُ بَقَرَةٍ وَسَبَبُ رَأْفَةٍ
 أَلْمَعْرِفَةِ رَأْسُهُ الْعِلْمُ لِفَاحِ
 مَعْرِفَةٍ حَرَمٌ مَعْرِفَةٍ سَبَبُ رَأْفَةٍ
 الْعِلْمُ النَّصْرُ وَالْفَهْمُ لِقَاءُ
 مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 أَهْلُ الْمَعْرِفَةِ عِمَارَةُ الْقُلُوبِ وَ
 مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ

مَا جِئْتَ بِإِغْتِرَالٍ
 هَكَذَا مَعْرِفَةُ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةُ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةُ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةُ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةُ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةُ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ
 مَعْرِفَةُ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ مَعْرِفَةٍ

مَا خَلَقَ مِنْ عَرَفَ نَفْسِهِ فَقَدْ
 انْتَهَى إِلَى غَايَةِ كَرَمِهِ وَفِيهِ
 مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ وَاللَّهُ سَيِّدَانَهُ
 لَيْسَ قَائِدًا مِنْ صِحَّةِ مَعْرِفَتِهِ
 انْصَرَفَ عَنِ الْعَالَمِ الْفَانِ نَفْسَهُ
 وَهَمُّهُ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَلَى الرَّبِّ
 وَالْفَيَاسُ فِي مَعْرِفَةِ اللَّهِ سَيِّدَانَهُ

بگویند او هر که شناخت نفس خود پس حق تعالی را
 رسید به نهایت کرمش و در او است
 هر که شناخت خدا و الله را که دو سید است
 هر که شناخت حق تعالی را که در صحت معرفت است
 بر او است و از عالم فانی نفس او
 هر که شناخت خدا را که بر او است
 و فیایس در معرفت الله سید است

ضَاوٍ تَصَعَّبَتْ عَلَيْهِ الْأُمُورُ
 عَوَّضَ الْفِطْرَ لَا يَذْكُرُ وَيَعْدُ
 اللَّهُ لَا تَلْعَنُهُ وَقَالَ عَلَيْكَ
 السَّلَامُ فِي ذِكْرِ الْأَنْبِيَاءِ
 تَبَصَّرَ مَنْ عَرَفَ أَيْتَهُ
 مَنْ تَوَسَّلَ بِهِ وَجِبْرَتُهُ
 مَنْ تَعَظَّ وَنَجَّاهُ مَنْ

هر که خدا را در سوره بر او است
 تا روی بر او باشد و سید است و در او است
 خدا را که لعن کند او را و گفت که
 السلام در ذکر انبیا است
 سید است و در او است و سید است
 هر که توکل کند بر او و جبروت او
 هر که تعظمت کند و نجات او را

صَدَقَ : مَعْرِفَةُ الْمَرْغُوبِ

صَدَقَ : مَعْرِفَةُ الْمَرْغُوبِ

أَنْفَعُ الْمَعَارِفِ : مَعْرِفَةُ اللَّهِ

سَيِّئًا نَدَا عَلَى الْمَعَارِفِ : مَعْرِفَةُ

الْعَالَمِ دِينَ يُدَانُ بِهِ

يَكْتَسِبُ الْإِنْسَانُ الطَّائِعَةُ

فِي حَيَاتِهِ وَجَمِيعِ الْأَحْدُوثِ

يَعْدُو قَائِدٌ كَذَبِيحٍ مُلْتَمِسٍ

عَرَفَ اللَّهُ أَنَّ سَيَّئًا نَدَا عَلَى الْمَعَارِفِ

يَكْتَسِبُ الْإِنْسَانُ الطَّائِعَةُ

فِي حَيَاتِهِ وَجَمِيعِ الْأَحْدُوثِ

يَعْدُو قَائِدٌ كَذَبِيحٍ مُلْتَمِسٍ

عَرَفَ اللَّهُ أَنَّ سَيَّئًا نَدَا عَلَى الْمَعَارِفِ

يَكْتَسِبُ الْإِنْسَانُ الطَّائِعَةُ

فِي حَيَاتِهِ وَجَمِيعِ الْأَحْدُوثِ

يَعْدُو قَائِدٌ كَذَبِيحٍ مُلْتَمِسٍ

عَرَفَ اللَّهُ أَنَّ سَيَّئًا نَدَا عَلَى الْمَعَارِفِ

يَكْتَسِبُ الْإِنْسَانُ الطَّائِعَةُ

فِي حَيَاتِهِ وَجَمِيعِ الْأَحْدُوثِ

يَعْدُو قَائِدٌ كَذَبِيحٍ مُلْتَمِسٍ

عَرَفَ اللَّهُ أَنَّ سَيَّئًا نَدَا عَلَى الْمَعَارِفِ

يَكْتَسِبُ الْإِنْسَانُ الطَّائِعَةُ

فِي حَيَاتِهِ وَجَمِيعِ الْأَحْدُوثِ

يَعْدُو قَائِدٌ كَذَبِيحٍ مُلْتَمِسٍ

الْأَحْيَانُ وَمَضَاهُ الْعَمَلُ
و در این میان است و در آنست که
 وَمَذْجَةُ الشَّيْطَانِ يَنْجُو
و در آنست که در آنست که
 مَنْ عَرَفَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ
و در آنست که در آنست که
 يَنْعَبُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَ
و در آنست که در آنست که
 الْمَعْرِفَةُ يُوجِبُ الْهَدْيَ فِي
و در آنست که در آنست که
 الدُّنْيَا هُوَ الَّذِي سَمَّاهُ
و در آنست که در آنست که
 إِخْلَامُ الْوُجُودِ عَلَى قَلْبِي الْحَقُّ

يصفى كرقوى زبان با فصل ايكار واحد بشود
 متعال كشد آثار وجود كواهی مبدعه او را بد
 اقرار در مدحنا بجز كرمه جودها و اشتیاقها
 انفسهم بر آن فاطمت بدانكه منكر چند
 فقر اند مثل نادق و محتمه و مشبه و عبده
 اصنام و غیر ذلك و اكثر این فرق بوجود صانع
 تعالیه قابل و معترف و علمهای ناموجه

برای عبادت احسان میگویند مانند آنکه اینها
 شفیعان ما هستند خدا و امثال این خدوات
 اما میگویند صانع کند که در این طبقات که دارند
الْبَيْتُ
 فی حقیقت الایمان و الکفر و علامانها و خصایصها
 و اشیائهم با بدانکه اول چیزی که بر ایمان میآید
 تکلیف و بندگی و طاعت و طاعت و سعادتمندی

واجب و لازم است آنکه تحصیل صفات ایمانی
 و بمصطفی‌ترین در اصول و بدینک شک و ریب
 مؤمنان لذت دارند و اکثر مردمان از این معنی غافل
 گشته محض تتبع اهل و افعال که از بدوران و لغو
 و اوقات شنید و دیدند که کفای نمایند و تحصیل
 دلیل و برهان بر عقاید معتبره با وجود سهولت
 آن در نمی‌آیند بنا بر این بخاطر اصرار رسید که محال از

قول علماء در تحقیق معنی ایمان بعضی مؤمنان و طالبان
 طریق اقبال رساند و گوشه روشن چونند کان سبیل انجاء
 بعد از آنکه آن معنی که اینبار گرداند و در این خفا اشارت به
 طریق کتاب آن از دلیل و برهان شود تا سبب و
 مؤمنان بتدریج تقلید و حصول یقین را از عیان گرد
 انشاء الله تعالی این بدانکه در معنی ایمان میان علمای
 خلاف شدند و در آنجا گفت قول عقل کرده اند و ما از آن
 بجماع

سقوله که میان علمای شیعه امامیه رضوان الله علیهم
 متداولست مذکور بسیار **اول** که مذهب
 کثیر از شیعه است و خواجہ نصیر رحمہ الله در فصول
 فائز آن شدن است که ایمان عبارت از تصدیق قلب
 و جور تصدیق قلب بظواهر منقولہ علیست و علم
 عبارت از کیفیت و صورتی که حاصل میشود در
 و گاه میشود که اختیار و تمییز و تکلیف بعبادت
 خدای

باشد تعلو نمیکرد لهذا بعضی در توجیه این وجه گفته
 اند که تصدیق قلبی عبارت از اینست که با اختیار خود
 دهی صدق و راست گوئی را بجزی میندی پس اگر آن معنی در
 افندی اختیار تصدیق نخواهد بود و نیز نمکنست که با
 بودن ایمان عبارت باشد از مامور بودن بحصول ایمان
 و تحصیل اسباب ایمان و بقا و از یاد آن و از آله شکوه
 و شبهات و منافات آن مثل تنوع اقوال انبیا و ائمه و تفکر

ندبر در راه بین ربوبیت و نبوت و امامت و امثال
 دفع و سانس و سوس و سوس و سوس و سوس و سوس
 مسامی و اسباب مذکور اختیاری مکلفست چند
 حصول اصل تصدیق و کاهی بدون اختیار متصور
 و چون ظاهر است که بعضی از کفار و اهل جحود و انکار
 هستند که چون امید دارند و اعتقاد بحقیقت آن دارند
 لیکن از راه تقصیر یا تبعیت اغراض و هوا که آن را بنما

چنانکه حق تعالی فرموده است که و محمد و آله و سلم
 انفسهم و این قسم طائفتی شبهه داخل مؤمنین ^{نشدند}
 زیرا که اصحاب این مذهب شرط میدادند در صحایبان ^{بمعنی}
 این که با وجود اعتقاد و طوع قلبی بدون تقیه و صورتی
 انکار نمایند چنانچه مشروط است باینکه فعل از ^{نکرد} و صلا
 که موجب کفر و شرعیه مثل احرار و صحیفه مجید اردک
 استخفا و امثال آن یا میگویند که مراد بتصدیق ^{نشد}

که مراد بتصدیق نیست که اصول این را باور داشتند و از اعتقاد
 را درین خود قرار داده باشند و بتصدیق یا بمعنی لازم دارد و باید
 که کسی که از انکار آن نماید در غیر حالت ضرورت
 امری که مساوی این عقیده باشد از وی بطهور نیاید **و دوم**
 اینکه باین عبارت گفتار تصدیق و بدل و اقرار بران عمل
 بجوارح و ارکان و شیخ معین دهر الله یا بمعنی قائل
 شدن **سوم** آنکه عبارت باشد از اعتقاد بدو ^{قرار}

زمان و اینده و خواجه نصیر رحمه الله است و در خبر
 مذکور شد تعداد مذاهب علمای شیعه امامیه است
 بیان معانی آن و بعضی از علماء اعلام در بعضی از نصای
 خود فرموده که ایاان و احادیث دلائل بر هر یک از اینها
 نشان و همچنین دلائل بر بعضی از مذاهب مخالفین میکند
 و در مقام توجیه جمع میان ایاان و احادیث مذکور
 وجه ذکر کردن از آنکه محلی که هر یک بر سایر وجود مقتداست

اینست که فاضل شویم باینکه ایمان را در لسان شرح چند
 معنی طلاق میکند **اول** عقاید حق است باین
 کتایر و فعل فریبی که از آنها داخل گناهان کبیره
 و از جمله آنچه دلائل برین میکند اینست که در احادیث
 شد که فلك القلوب کا و است و فاك الحج کا و است و در
 در وقت که در حق پیکند مؤمن نیست و روح پاک
 در وقت که از دنیا گذشت مفارقت میکند و امثالان

و غیره که ایمان را باطنی متوجه بود عدم استحقاق آن
و ملک و عقوبت و عذاب است در دنیا و آخرت نیز اکثر
کبار که موسی بن جعفر صفای است **دوم** عقاید حقیرا
فای
جمیع و احیاناً در جمیع محرمات چنانکه در سائر
احادیث مسلمین نشان جمعی مرکب غیر کثیر باشند
کنایه آن یا اندک غیر و مضمر باشند و احیاناً غیره این
ایمان را بخشنده بقرآن و خبر امام است باینصورت

و رفع درجات **سیوم** یقین ببقاء حق و حقیقت
کمال افعال و اجبار و سن نبویه و ترک محرمات و مکرر
و انصاف به معانی حسن و قبح و تفریق از اخلاق و
چنانکه در اخبار صفات مؤمن و صفات شیعیان
ایمان سوره مؤمنین و سائر آیات قرآنی واقع است
کمال ایمان مخصوص دنیا و اوصیا علیهم السلام است
در اخبار سنی تفسیر مؤمن و مؤمنین بامیر المؤمنین

ائمه طاهرين عليهم السلام شده است و در تفسير قول الله تعالى
 وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ الْإِسْلَامُ مُشْرِكُونَ ^{بمعنی ایمان}
 نمی آورند اکثر ایشان بخدا مگر اینکه ایشان مشرکند و احادیث
 بسیار وارد شده است که جمیع معاصی خدا بلکه اعتماد بر غیر
 خدا بقدر الهی داخل است و این شرک و غیره از ایمان است
 که از برای اینها و اوصیا وارد شده است و در جانات
 و قرب درگاه نوال جلال و شفاعت کبر و الهامات حق

و مراد این که عفو بشری قاهر است از آنها **چهار** و محصی
 حق است عدم ارتکاب آنها یا اقرار با آنها با عدم تقیید
 اینکه اعمال را در آن دخی باشند و فایده شریعت یافتن است
 در دنیا یا اوجان و عرض مگر آنکه فعلی از او صادر شود
 که مستحق کشتن یا سزا کردن باشد یا غیره که در
 آخرت آنکه اعمالش فی الجمله صحیح باشد هر چند بد ^{قول}
 رسد و از عذاب نجات یابد هر چند مستحق نوابی ^{فم}

الجملة مستحق ثواب شود اما در جواز علیه برای او نباشد
 والبنه مستحق خلود در آتش نخواهد بود و اکثر منکذین
 امامیه را نیز ابراهیم بنی هاشم اطلاق میکند و کفری که مقابله
 ابراهیم است در هر که مخالف شیعه است اعتبار است
 محققست نیز که همه آنها عمل کنند در آن جهنم
 و اعمال ایشان مطلقا مقبول نیست **نجم** است که
 تکلم بشهادتین نماید و انکار ضروریان برین و ارتکاب

فعلی که مشتمل است بر اختلاف اسلام باشند نماید و چند
 که در دل اعتقاد باینها یا ائمه معصومین صلوات ^{الله}
 علیهم اجمعین نداشته باشند یا اظهار امامت ائمه نکند
 و مشهور اینست که در دنیا احکام ^{حفظ} اسلام از
 مال و جان و عرض و صحبت تنگ و توان بر اینها جاریست
 اما در آخرت هیچ نفعی را ایشان ندارد و باین وجه جمع
 در میان همه آیان و احادیث ممکنست باین روش که

مرها بمعنی مناسب محمول شود و چون معدوم شد لا محققا
 و اقرا در ایمان معتبر است و لا محاله هر یک از اقرا و عتقا
 ناچار است که چیزی مغلق گیرد پس در تحقو ایمان لابد معرفت
 چیزی مان که اقرا و اعتقاد بان مغلق میگردد ضرور است
 آن عبارتست از پنج اصل **اصل اول** معرفت حق
 جل و علا و مراد بان تصدیق بجا ز م تا نیست بآنکه
 خداوند عالمیان موجود و بیکای پهلما و از او ^{است}

واجب الوجود بالذات است بمعنی ذات او بی احتیاج
 بامری غیر آن موصوفست وجود و تصدیق نمودن صفات
 کمالیه بتوسیه مثل علم و قدرت و منزّه دانستن از آنجا
 لا تق عظم و جلال او نباشد از صفات مخلوقات
 ممکن است که عبارت از صفات سلبيه باشد مثل نقیضات
 و شرک و حقیقت و مقدار و مقدار و مکان و
 جهت و امثال آن **اصل دوم** تصدیق بعد از ^{است}

جل و علا و معنی احدی آنست که ظلم و قبیح از او صادر
 نمیشود و معنی حکمت آنست که فضل عباد از او صادر
 نمیشود و آنچه میکند محض حکمت و مصلحتست بدانکه
 آنچه در بیان این دو اصل ذکر کردیم موافق مشهور است
 مردم که میگویند اصول دین پنج اصل اول توحید دوم عدل
 زیرا که مراد ب توحید در این مقام جمیع صفات ذاتیه
 حق تعالی است خواه ثبوتیه و خواه سلبیه و مراد ب عدل
 در این مقام صفات فعلیه حق تعالی است **اصل سیم**
 تصدیق بنبوت محمد است اصل اولی و الله اعلم و آنچه
 آنچه آورده است ب تفصیل آنچه را معلوم باشد ب تفصیل
 و باجمالی آنچه را معلوم باشد ب تفصیل آن و آنچه
 الذین علیهم السلام و فرموده است که بعد نیست که تصدیق
 اجمالی بجمیع آنچه آورده است کافی باشد و باید دانست

که مسائل که از ضرورتان دین میباشند مثل وجوب
 نماز و روزه و زکوة و حرمت شراب و زنا و باغی غیر
 آنها اگر کسی انکار یکی از آنها کند بشرط آنکه در میان
 اسلام بوده و اینها را نشنیده باشد کافر نمیشود و
 سبب کفر او آنست که انکار یکی از اینها مسئله انکار
 نبوت حضرت محمد است پس اگر کسی از اینها را در سواد
 باشد اما بنا بر آنکه حدیث اسلام باشد یا در میان
 کفر لغو و عا کرده و مسائل مذکوره را نشنیده باشد
 پس بجز انکار یکی از آنها کافر نمیشود و ما فوق ذکر دادیم که
 آنها از ضروریات دین اسلام است **اصل چهارم**
 تصدیق ب امامت دوازده امام است بعد از آنحضرت
 صلوات الله علیه و علیهم و شرطیست که تصدیق ب آنکه
 بآنکه بشارت امامان و هادیان امتند و فرمایند در آن

ایشان بر همه خلوق واجب است اما تصدیق و کبایر صفات
ایشان مثل معصوم بودن از کناهان صغیره و معصوم
بودن ایشان بقدر الهی نه با اختیار مردمان و عالم بودن
ایشان بصلاح امت از امور معاشر و معاد و اینکه
علم ایشان از روی اجتهاد نیست بلکه بعنوان یقین است
که از حضرت رسول صلی الله علیه و آله فکر فرمودند و
از علوم لدنی با ایشان بوده و هست که از جمله اسرار
و ملکی با ایشان بوده و هست که هر چه محتاج بان
شوند یا ایشان تعلیم مینماید و هیچ عصری خالی از
یکی از ایشان نمیباشد و الا زمین با اهلش فروریخته
و دنیا بتمام شدن ایشان تمام میشود و آخر ایشان
مهدی صاحب الزمان است سلام الله علیه را و
زنده است و چون از حال جدا می شود ظهور خواهد

کرد یا در تحقق ابان جمیع اینها بشرطت یا اعتقاد
بامامت و وجوب اطاعت ایشان کافیست بعضی از علما
بر اینند که اعتقاد بامامت و وجوب اطاعت ایشان
کافیست چرا که بحد دلالت بر امامت ایشان میکنند
دلالت بر جمیع اینها میکند علی الخصوص عصمت ایشان
که بعقل و عقلان ثابت و بعضی اولد ترجیح داده اند
و باید دانست که انکار امامت ائمه اثنی عشر یا انکار
بعضی از ایشان با ایمان منافات دارد و کوی که انکار
از وصار شود مؤمن نیست و باین اعتبار مسئله
امامش از اصول دین است اما بکری اسلام نیز مساوی
دارد یا نه پس اگر علما ایراد کنند که مساوی اسلام نیست
یعنی در این زمان که حضرت امام علیهم السلام عایت است احکام
مسلمانان را ایشان جاریست مثل توارث و تنکاح و غیره

یعنی از ایشان زن خواستن و عدم حکم بجهت بدن
 ایشان و امثال آنها و بعضی را عقیده آنست که ایشان را
 دایره اسلام نیز داخل نیستند و تفصیل قول در این آقا
 مناسب این مختصر نیست **اصل پنجم** اعتقاد معنادار
 و معاد در شرع عبارتست از خلوص نمودن خود تعالی
 بدنهائی بنیکار بعد از موت ایشان و برگردانیدن
 ارواح ایشان بآن بدنهای برای حضور در عرصه محشر
 و حساب و ادراک ثواب و عقاب و اعتقاد بوقوع معا
 بمعوض مذکور از اصول دینست و اعتقاد بجهت آخر
 در شرع صبر و استقامت از احوال بعد از موت مثل
 سؤال منکر و بیکر و عذاب و استعتراب و تطایر کتب
 میزان برای وزن اعمال و صراط و شفاعت انبیاء و
 امثال آنها بعنوان اجمال داخل تصدیق باجاء به التی

و هر چه اعتقاد بقیوت و جلال و جبرائی بر از جمله
 ما جاء به التی و از جمله ضروریات دینست لیکن اگر از
 اصل علمیه از اصول ایمان شمرده اند و می دانستند که
 اعتقادی که در تعریف ایمان مأخوذ شد معتبر است که
 جانم باشد یعنی اجمال بقیوت در آن نزد اما احادیث
 ای که یقین در او معتبر است یا بعضی می باید که بدلیل قطعی
 حاصل شود و نیستیک مشکک در آن نشود یا محتمل است که
 جزء این قضایا حاصل شود و هر چند بدلیل نباشد به
 شکیک مشکک بر آن نورد و محقق ایمان کافیست و قول
 اکثر عل و محققین آنست که یقین در آنها ضروری است
 می باید بدلیل تحصیل شود و بعضی دانستن بدلیل از شرع
 مردمان ضروری ندانند بلکه واجب کفائی میدانند با
 که در میان مؤمنان باید جمیع اعمال باشند که دفع و دفع

شبهات کفار و منافقین تو را نمیزد و بعضی از اهل تحقیق
رضوان الله علیه گفتند که ظاهر بر من آنست که اعتقادنا
باین قضایا امر جدید ناشی از دلیل نباشد بمانند نیت و
جان نیست که گویم که آنها را دلیل ندانم که او باشد چه
بسیب ترک دلیل که افعال و فاسق باشند اما اینمحقق مختص
که مراد بدلیل که در اینجا اعتقاد میکند بلیلیت اجمالی که باعث
حاطه جو و اطمینان شود هر چند مستقل بر تریب عقلا
و موافق ضوابط و قواعد علم بطریقه دستور است لایست
و مؤید اینست حدیثی که از سید الانبیاء صلوات الله علیه
مادامت الارض و السماء روایت شد که از اعرابی پرسیدند
که خدا را چگونه شناخته و بچرا دلیل دانستند و در جواب
گفتند بیک شتر را در راهی که می بینم استدلال میکنم که شتر
را براه رفته است و نشان یابی را که می بینم میدانم که او

از بی عبور کرده است از آسمان باین سترهای روشن
و زمین باین درها و کوهها دلالت نمیکند بر خداوند
خبر پس حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمودند که
سما را بدین اعرابی و اینده باین نهایت فرستاد و دیده
اسلام هرگز ندیدد مخزنه ایار می آورد و او را بطلعت
عادت امر می نمود و بدو بدیج ببار ایشان کار میدادند
و بدلیل دور و فاصله که ماده تشکیکات امنی است
میگردد و انکلیف کرده اند بلکه اکثری که عمر خود را
آتشکیکان نموده و مکان خود تحصیل علم نموده اند
ما عتف را با فاسد مسالست اند و بجهت بقیه که
اساس بنیاد دارند اند و بعضی از فساد بقیه
ایشان مثل بقیه اعرابی از حاسه بفاصله علی الاطلاق
فاصله ایار ایشان در نهایت استحکام و شواهد

اعاد از همه احوال و اعمال تار و پود را لا تحت ایت
خلاصه آخر از اقوال و کتب طای شیعه اثنا عشر
الله علیهم تقدیر حوصله خود فهم نموده و عالم عند الله
اما کفر بر باید انت که کفر عدم ایمان است بر مذهب
اکثر متکلمین و بعضی از معانی ایمان مذکور شد پس

مقابل از کفر خواهد بود

الإيمان مان الكفر خذلان
ایمان مان کفر است خذلان
الإيمان نجاة التوبة منجاة
ایمان نجاة التوبة منجاة
المؤمنين أضيء الولاحى الأسيلا
المؤمنين أضيء الولاحى الأسيلا

ابن المناجى الإيمان شفيق
ابن المناجى الإيمان شفيق
منجى البعك ضلج الفجر
منجى البعك ضلج الفجر
منشيم الكفار الما العيسو
منشيم الكفار الما العيسو
الفجار الإيمان يرى
الفجار الإيمان يرى
من الحسيد الحزن هيلد
من الحسيد الحزن هيلد
الحسيد الوجه شعاع
الحسيد الوجه شعاع
المؤمنين البكاء سحيرة
المؤمنين البكاء سحيرة

الْمُشْفِقِينَ: الْمُؤْمِنِينَ كَيْسَ عَاقِلٍ
 بعد اعداء الهی مؤمن زبرد عاقلست
 الْكَافِرُ قَاجِرٌ جَاهِلٌ: الْإِيمَانُ
 کافر ستم است ایمان
 أَعْلَى عَالِيَةٍ: الْإِخْلَاصُ شَرَفٌ
 منزهها نیست احد من ستم بهتر
 نَهَائِيَّةٍ: الْحَرْبُ شِعَارُ الْمُؤْمِنِينَ
 نهائیت روزه بر من قیاسات
 الشُّوْقُ خُلُصَانُ الْعَارِفِينَ
 شوق نقی الهی سرور ظاهر عارف است
 النِّجَاهُ مَعَ الْإِيمَانِ: الْكُفْرُ نَجَاهٌ
 نجات ایمان کفر نجات
 الْإِيمَانُ: الْإِيمَانُ الْإِخْلَاصُ الْعَمَلُ
 ایمان ایمان

الْمُؤْمِنُ قَلِيلٌ: الْكُفْرُ الْعَمَلُ الْإِيمَانُ
 مؤمن کم است کفر عمل ایمان
 شَهَابٌ لَا يَجْبُو: الصَّبْرُ طَبِيعَةٌ
 شهاب که برود منسوب صبر طبیعت
 لَا تَكُونُوا: الْإِيمَانُ بَرٌّ الْتَقَافُ
 که ایستادگی ایمان بری و تافت
 الْمُؤْمِنُ مِنْهُ: الرَّغْبُ وَالشَّيْكَانُ
 مؤمن از منسوب رغبت و شکیان
 الْمُؤْمِنُ مِنْهُ: الْغَفْرُ تَوَابٌ
 مؤمن از منسوب غفر توبه
 الْمُنَافِقُ مَكْرٌ مُصْرَمٌ فَنَابٌ
 منافق مکر مصرم فتاب
 الْمُؤْمِنُ مِنْهُ: النَّظْرُ وَتَجَنُّدٌ
 مؤمن از منسوب نظر و تجند

الکظم المؤمنون خیرا لهم قالوا
 وشیء لهم فامونوا بالایمان
 صبر فی البلاء و شکر فی الخلاء
 بدانکه صبر و شکر بخت عزیز و عمن است در ایمان
 و در حدیث نبوی صلی الله علیه و آله وارد شده که ایمان
 دو جز است جزوی صبر و جزوی شکر و صبر و
 شکر را از اسماء الله تعالی است پس جاهل بحقیقت
 صبر و شکر جاهلست بهر دو جز و ایمان و عاقبت
 از دو صفت از اوصاف دامن و بین و تقرب بهم
 نمی رسد بلکه الهی مکرر ایمان و ایمان حاصل میشود

مکنز معرفت و دانستن آنچه حاصل میشود بان ایمان
 پس محتاج است به مطلبی توضیح بربیان لهذا مجمل را
 حقیقت آن بعضی از خوان دیو می رسد که الله تعالی
 بفضل و وجود کرامی کرده و اختیار داده انصار از
 بهایم بصبر و شکر در ستر و صرا صبر عبارت از ثبات
 نیست در مقام بااعت شهوت بقصدای عقل و
 نظریات و عاقبت امر بااعت در تقریر بخوار و قدر
 جل و علا و باعت شهوت بااعت هری و هری و
 خواسته های دنیا و بهایم مستخر شهوتند و شهوت
 برایشان مسلط و در اختیار قوی مخلوق شد که
 مصادره مانهوت تواند بود پس هر که صبر و در صفات
 و سداب که در جزعش بیشتر باشد بهایم اشبه باشد
 و صبر و در قشمت بدنی و صفی اما در قشمت متجمل

شدن مشاغل امور و شیون و زنی در آن از عباد الله
و غیر عباد الله یا محمل شدن ضربت سید و مرض عظیم و جرا^{حت}
هایله و امثال ذلك اما صبر نفسی بسیار صبر است
مشتبهات اصبع و مقضیات هوی و هوس و استیقام
اگر متعلق بطرف و فرج باشد آنرا اعتقا بنامند و در
مصایب صبر و تقیض ایستیم چنانکه بفرمانند و
و بفانند است و صبر در حال غمی و کنت و اقدار
ضبط نفس و فروزی و حلیت و تقیض است طغیان
بهم و نکر و حقیر شدن مساکن و صبر در حر و
و جهد در استیقامت میگویند و تقیض آنست چنانکه
و صبر در حال خشم و غضب یا حلم مینامند و تقیض
آنست طغیان و زیاده آمدن و صبر از بسیار جمع کردن
مال و خوار و بنویزد از مدینه میامند و تقیض آنست

حرص بسیار در جمع نمودن اسباب و اگر صبر را نفی کنند
بقدر کفایت دنیا باشد آنرا اعتقا بنامند و تقیض
آنست شوق الحاصل اکثر اخلاق ایمان داخل صبر است
و صبر در اعمال ایمانست و تقیض ایست طلب در باب
مکرم و پیشوایان الله تعالی اما شکر بسیار شکر
استمال کرد میشود در مقابل نعمت حدیث جمیل
احتیاری و در شکر قولا و عملا و اعتقاد بسیار
و منحصر در اظهار نعمت بر زبان نیست بلکه خضوع
و خشوع و خند و عبادت نمودن در جلالت است
بلکه هر عصری شکر مخصوص دارد پس بابر آنچیز که
شد شکر آنست که در مقابل نعمت باشد و عبادت الهی
غیر منها هر وعد و احسان آن مقدور بشیر نیست
که میخواند و آن نعمت الله لا یحصوها آنست که

و ما چندانکه شکر او را و چنان که کارهایم از نعمت
 دیگر است از جانب او و هر شکر که لازم دارد از غیر
 بجز آنچه در حق شکر منم حقیقی و تعالی است و از آنست بعد
 تقدیر و توجیه اینست که بدان و اعتقاد نماید که جمیع
 از جانب او است و اوست منم حقیقی و سایر که قرار داد
 مسخر او و وسیله هستند از جانب او و هرگاه اینرا دانست
 شناختنی خدا را و فعل او را و اینکه او فاعل مختار و لازم
 امور و سبب قدرت است بهین قدر معرفت قدرت
 شکر منم حقیقی بهم رسانند بلکه بحر همین علم در
 زمره شاگردین بسلك گردیدند و در حدیث قدسی
 وارد شده که اذا عرفتم ان الله منی و صیبت منک
بدلت منک شکر یعنی هرگاه شناختی اینرا که تمام اینها
 از جانب منست راضی شدم من از تو بهین قدر معرفت

که ای

گذاری تا مورد آن بر سبیل الحجاز بر طبق اخبار و آثار آمده
 اظهار صلوات الله علیه است که معنی شکر و الحقیقه
 استعمال نعم اوست جل و علا در محال و زو اجبات
 مستحبات و معنی کفران بقدر اینست یعنی استعمال
 نعم او در معوضات او و شاکر را با چار است از غیر محال
 و معوضات الهی و معرفت اینرا کتاب الهی و سند رسالت
 بناهی اینست و سلام الله علیه می تواند بود و از آنجا
 مسافر میشود که هر عضو شکر که مخصوص دارد و آن
 استعمال آن عضو است بدینجهت تعالی آن خلوق کرد
 مثلا چشم را خلوق کرده برای انتفاعات و مصالح پیشا
 مترا و دین و مطالع و بطور و ملکوت و حیوان و ازین
 و غیره است و بالجمله آنچه استعمال آن مخالف بهم رساند
 با شرع اقد بر چه هرگاه مخالف بهم رساند کفر از نعمت

جنم بر آید خواهد بود و شکر آن و علی هذا القیاس
 احوال جمیع حوارج برین ساریست هر که نصیب او عقل
 داشته باشد معلومست که شکر اگر تمام ایمان نباشد
 ایمان تحقیق نیست و آنچه مذکور شد از هر ایدین فصیح
 و حقیقت بخاری شکر نیست انشاء الله تعالی در باب شکر
 مذکور میشود و تنه آن والله تعالی اعلم
المؤمن مغفور یعنی **مغفرت** و **مغفرت** از **مغفرت**
 مومن و در لغت معنی **مغفرت** است
 با یقین که با هر کس که از ایمان و امان و استغفار
 زیرا که صدق و افعی است یا اعتنا بر یک از عهد
 حقوق صداقت بر آید شکست و محال که مرا
 این باشد که مؤمن بجهل نسبت به دوستی خود یاب
 کار همیشه رعایت و محافظت نماید و بسبب بخت

قطع دوستی نماید مانند کشتن ای در و اگر مفتوح
 خوانند شود معنی حاجت خواهد بود و در انصاف
 ممکنست که معنی کلام شریع این باشد که مؤمن
 بخاست حاجت خود یعنی با حدی اظهار حاجت خود
 نمیکند بلکه خود را در نزد مردم غنی و امیناید و بنابر
 علوه مست و انصاف بقناع از اظهار حال چه جای
 سؤال اجتناب نماید **قال تعالی احسبهم الاحمال**
اغنیاء من التعقیف یعنی می بیند و ایشان را جاهل
 از عمار ایشان توانگران از جهت اجتناب ایشان از سؤال
 سد علوه مست و بر عین و دنیا و الله تعالی اعلم
المؤمن لیس العی یعنی **یکسره الخلق**
 این یکسره و اصغر و لی **موت** و **موت** و **موت**
 این چند حسرت و معنی سکون و وفار و خشنوع

نمی و هموار است و غیر که بعضی طبعش و این غیر که
عبارت از ذکر خورشید و سه اصله صعب و بعضی هم از
و این کتابه از این که علامت مؤمن اینست که همواری
میکند و در دست و شمشیر و متحرک از ایشان میشود
و در مقام انتقام از ایشان بر نمی آید و لیس است که بعد
الکاف و تشریح الخلیفه سنی الطریقه
المؤمن لا یظلم ولا یتأثم
بعضی گناه می میکند که محتاج بتوبه شود و صاحب قلم
نصریح کرده باینکه آن مؤمنی که تاب من لایم است و
محمط است که تا آنکه بعضی تعرض اشع باشند
منی خود را در عرض گناه در نمی آورد و لیس است که اسلام

اشکال است که المؤمن متصف
من لا یتصفه
مؤمن محسن المؤمن الف
مال المؤمن عطف المؤمن هین
لین سبیل مؤمن الکافر
خبیث جاف خائف
المؤمن سیرة القصد و سیرة

الشَّدُّ الْمُؤْمِرُ عَافِ اللَّهُو

بگفتن در حقن مؤمن که در آن مؤمن بدو عاف

يَا لَفَ الْجَدِّ الْمُؤْمِرُ صَدُوقُ

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

الَّتِي أَبْذَلُهَا لِأَخْسَانِ الْمُؤْمِرِ

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

يَقْظَانِ يَنْظُرُ أَخَذِي الْخُسَيْنِي

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

الْإِيمَانُ أَفْضَلُ الْأَمَانِ الْمُؤْمِرِ

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

عَفِيفٌ مَقْبُوعٌ مَتْرُكٌ

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

مُسْتَوْرِعٌ الْمُؤْمِرِ

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

مَنْ كَانَ حُبُّهُ لِلَّهِ وَبَعْضُهُ

بگفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

لِلَّهِ وَأَخَذَهُ لِلَّهِ وَتَرَكَ لِلَّهِ

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

يَعْقِلُ تَكْلِيْفًا وَأَمْرًا بِمَا حَرَّمَ وَأَخْبَارًا وَأَرْحَامًا

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

وَأَمْرًا بِمَا حَرَّمَ وَأَخْبَارًا وَأَرْحَامًا

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

وَأَمْرًا بِمَا حَرَّمَ وَأَخْبَارًا وَأَرْحَامًا

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

وَأَمْرًا بِمَا حَرَّمَ وَأَخْبَارًا وَأَرْحَامًا

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

وَأَمْرًا بِمَا حَرَّمَ وَأَخْبَارًا وَأَرْحَامًا

و گفتن در حقن مؤمن که در حقن مؤمن است

عَفِيفٌ فِي الْغِنَى مُتَزَكٍّ عَنِ

بزرگداشت در مال و دور از آلودگی است از

الدُّنْيَا، الْإِيمَانُ قَوْلًا لِلْسَّكِينِ

و بیان عبارتست از قول بآرامی

وَعَمَلًا لَا زَكَاةَ الْجُودَى لِلَّهِ

و عمل به و زکوة ندارد بخیر و بر او

عِبَادَةُ الْمُتَّقِينَ، الْخَشْيَةُ

عبادت متقین است و ترس از خدا

فِعَالٌ لِلَّهِ شَيْءٌ الْمُتَّقِينَ

عذاب الهی است بر متقین

الْمُؤْمَرِينَ نِعْمَتٍ وَخَطِيئَةٍ

بر مؤمنان نعمتی و خطیئتی

لَا يَصْلَحُهَا إِلَّا الشُّكْرُ لَا يَسْتَعْفَا

بر او صلاح نیست الا شکر و استغفار

حاصل اینکه آدمی هر وقت از بند و فراق نیست

اما نمیشد معلومست که آدمی هیچدم از آن خالی نیست

بلکه هر نفس که میزند برای او نعمتی و بر نعمتی

شکری واجب است و آن نیز معلومست که در

هر چشم زدنی که عاف از یاد خدا میگردد خطیئتی

در نظر بار بصری و ذکا و لله عاف و الخطایا

الْمُؤْمَرُونَ حَذَرٌ مِنْ تَوْبَةٍ أَبَدًا يَخَافُونَ

مؤمنان خدراست از گناه آن خوف و بیم میسر است از

الْبَلَاءِ وَيَرْجُونَ خَمْسَ بَرِيٍّ الْإِيمَانِ

و ای امید بسیار است بر روزگار خود ایمان

وَالْحَيَاءُ مَقْرُونَانِ فِي قَوْلٍ لَا يَفْقَهُ

حیا و شرمندگی در یک قول است که نمیفهمند

الْإِيمَانُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا الْيَقِينُ وَ

ایمان درختی است که اصلش یقین است

فَزَعَهَا التَّغْيُوتُ وَنَوْرُهَا الْحَيَاءُ
 وشیخ آن رسیده است وندوان حب
 وَثَمَرُهَا السَّيِّئُ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ
 وپسیده آن کسی وخطا است وپسیده آن کسی وخطا است
 اسْعَفَ وَإِذَا سَبَلَ خَفَفَ
 مانای آن در آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است
 بایفعلی که بجز اخبار یا ایما یا انشعار که بایفعلی
 ممکن باشد سوال از امور شافیه میکند و اگر سوال نماید
 الحاح و مبالغه در آن نمیکند و لکن شایع
 الْمُوْهُنُ حَيٌّ غَيٌّ مُّوقِرٌ تَقِيٌّ
 مؤمن با حیا است و صاحب بخت خور است
 الْكَافِرُ خَلِيمٌ خَوْفُهُ وَرُفُوهُ
 کافر در آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است

يَحْلِلُهُمْ مَغْبُوتٌ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ
 وپسیده آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است
 كَرِيمٌ يَأْمُونُ عَلَى نَفْسِهِ حَدِيرٌ
 کریم است وپسیده آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است
 مَخْرُوكٌ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ
 مخروک است وپسیده آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است
 الْفَكْرُ عَلَى النِّعَمِ شَاكِرٌ فِي الْبَلَاءِ
 فقر است وپسیده آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است
 صَابِرٌ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ الْمُوْهُنُ
 صابر است وپسیده آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است
 وَالْعَمَلُ هَمَّتْ وَالْمُوْهُنُ تَحْفَرُ
 وپسیده آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است
 وَلِلْجَنَّةِ سَبْقَةٌ الْكَافِرُ
 وپسیده آن رسیده است وپسیده آن کسی وخطا است

الدُّنْيَا جَنَّةٌ وَالْعَاجِلَةُ هَمَّةٌ
انما جنت است و سعادت است و همت است
 وَالْمَوْتُ شِقَاؤُهُ وَالنَّارُ غَايَةُ
و مرگ است شقاوت است و آتش جهنم خانه است
 الْمُؤْمِنُ فَرَطٌ قَلْبُهُ مِنَ الرِّيبَةِ
مؤمن است و فرات است از ريب است
 الْمُؤْمِنُ قَرِيبٌ أَفْرَقُهُ بَعِيدُهُمْ
مؤمن است و رايگان است از دور است
 كَثِيرُ صَمْتِهِ خَالِصٌ عَمَلُهُ الْمُؤْمِنُ
كثير است از صمت و خالص است از عمل است
 عَلَى الطَّاعَةِ عَرْشُ عَزِيزٍ وَعَيْنُ
عزیز است بر طاعت و دور است از عصیان است
 الْحَاكِمِ رِعْفٌ الْمُؤْمِنُ نَفْسُهُ أَضَلُّ
حاکم است و رفق است و مؤمن است و نفس است

و دور است از غم و آزار است

مِنَ الصَّلَاةِ هُوَارٌ فِي الْعَبْدِ
از نماز است و هوار است در بنده است
 الْمُؤْمِنُ إِذَا نَظَرَ اغْتَبَرُ وَإِذَا تَكَلَّمَ ذَكَرُ
مؤمن است و اگر نگاه کند استغفار است و اگر حرف بزند یاد است
 وَلَا إِذَا سَكَتَ تَفَكَّرُ وَإِذَا أُعْطِيَ
و اگر ساکت است تفکر است و اگر عطا شد است
 شَكَرُ وَإِذَا ابْتَلِيَ صَبْرُ الْمُؤْمِنِ
شکر است و اگر آزمون شد استقامت است
 إِذَا وَعِظَ أَزْدَجَرَ وَإِذَا حَقَّقَ
اگر وعظ کند استقامت است و اگر حقیقت بگوید است
 جَدَرَ وَإِذَا اغْتَبَرَ اغْتَبَرُ
جذر است و اگر استغفار کند استغفار است
 إِذَا ذَكَرَ ذَكَرُ وَإِذَا ظَلَمَ غَفَرُ
اگر یاد کند یاد است و اگر ظلم کند عفو است

تو زود است و زود است

السا حسر و

ع محمد علی علی

و دور است از غم و آزار است

الایمان والعلم اخوان تو امان

بدان اسماء در اردو مرده اند

رفیقان لا یفترقان لا یقتل الله

و یحبید که هر دو دوست و یار باشند و خداوند

احدهما الا بصاحب

همیشه یک زمان و در هر دو ایست

حاصل ایقظه شریفه اینست که ایمان و علم

از محض اعتقاد باشد بدون عمل و احوال و کار

موردی اعتقاد قلبی مقبول یا رگاه احدی نیست

و هیچکدام تنها بی نفی صاحبش ندارد و الله یعلم

المؤمنین بربهم و هم ربهم

و من دانست و بر حق است و بیا و بخت و ...

دیانت و عزه و قناعت و وجد

و ...

لا خیر فی کفر کثیر حسناته

و ای عباد تحقیق سید است و است

علت در جان و شارب و خلاصه

و ای سید و رحمت و و شرف شده و رحمت

و بخانه المؤمنین نظر الی الدنيا

و نجات یافتن خود و دنیا را منظر مکن

بعین الاعتبار و یقتات بطن

و به سبب و سبب و سبب و سبب

الاضطرار و کیمع فیها اذن

و ضرورت یعنی ضرورت و کوشش سید و سید

المقنن و الا بغاوض المؤمنون

و مقنن و مقنن و مقنن و مقنن

لا یفسد من مؤمن و فساد

و فساد و فساد و فساد و فساد

وینا

شَلِّهِمْ وَجُلُودَ الَّذِينَ عَانَقُوهُ
 از شانه خنجر زدن که ماند و دنیا را تا خوش را در کام
 وَالْآخِرَةُ مُشْتَرَاةٌ وَلِلَّهِ
 و آخرت مستحقانند و برای
 الطَّاعَاتِ مُسَاعِدُونَ الْمُؤْمَرُونَ
 طاعت بر آورده مساعده کنند مؤمنان
 مِنْ تَحْتِ الْأَرْضِ النَّاسُ لَا يَكْنِزُونَ
 از زیر زمین مردم نه گنجینه دارند
 أَحَدٌ مِنْهُ الْمُؤْمَرُونَ وَفِي بَيْتِهِ
 یکی از او مؤمنان و در خانه
 بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْفَاجِرِينَ
 بین انبیا و فاجرین
 دُنْيَاكَ بَيْنَ الْمُؤْمَرِينَ
 دنیا را بین مؤمنان

عَلَى نَفْسِهِ مَعَ الْيَهُودِ حَسْبُ
 بر نفس و غایت مرده و مسخر و در دنیا و آخرت
 آمِنْ تَعْمَلُ
 ایمن کن که می کنی
 تَعْمَلُ الْمُؤْمِنُونَ
 ایمن کن مؤمنان
 أَكْثَرُ أَخْلَاقًا
 بیشتر اخلاقا
 قِيمَتِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا
 قیمت تو باشد که مؤمن
 أَنْفَرُ النَّاسِ بِأَرْضِ الْفَسَادِ
 پراکنده ترین مردم در زمین فساد

ذَكَرَ مُسِيلاً

نَسَمَانِ شَمِ

حاصل ایفقه و تبریکه و الله به علم نیست که گوید و از درگاه
دیگر از بخیرالد و انوار بری خود از دین اسلام خارج

صَارَ الْفَسُوقُ فِي التَّاسِئَاتِ

کرده است و در میان مردم بد

وَالْعَفَاوُ عَجَبًا وَلَكِنَّ الْإِسْلَامَ

و با که این امری عجیب و پوشیدن اسلام

لِبَشَرٍ الْفَرِّ وَمَقْلُوبًا أَفْضَلُ

از بندگان و سبب است و در و غلبه و غلبه

الْإِيمَانُ الْإِحْسَانُ أَفْقَحُ

ایمان و احسان است و در و

التَّحِيمُ الْغَدْوَانُ أَشْفُ

محبت و غدا و در و

الْمُؤْمِنُ الْكَثَرُ كَيْسًا أَصْلُ

مؤمنان کثرت است و اصل

الْإِيمَانُ حُسْنُ التَّسْلِيمِ لَا إِلَهَ

ایمان حسن تسلیم است و لا اله الا الله

أَقْوَى النَّاسِ إِيَّانَا أَقْوَاهُمْ

ما را قوی تر از ما قوی تر نیست

تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ سَيَجْنِبُكَ أَفْضَلُ

توکل بر خداوند است و سبب است از بد

الْمُؤْمِنُ إِيْمَانًا فَكَانَ لِلَّهِ أَحَدُ

مؤمنان ایمان را و خداوند را یکی

وَعَطَاةٌ وَسَخْطٌ وَرِضَاةٌ

و عطای او و غضب او و خوشنودی او

أَفْضَلُ الْإِيمَانِ حُسْنُ الْإِيْقَانِ

بهترین ایمان حسن ایقان است

وَأَفْضَلُ الشَّرَفِ بِذَلِكَ أَحْيَانًا
 وَفِي تَفْهِيمِهِ بِرَأْسِ مَنْ يَدْرُسُ مِنْ حَقَائِقِ
 إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ مُسْتَكِينُونَ
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ مُشْفِقُونَ
 عَلَى الْمَوْتِ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ حَامِلُونَ
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ وَجِلُونَ
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 إِنَّ كَفْرَ الْتَغْمِزِ لَوْفٍ وَمُصْلِحَةٍ
 وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 الْجَاهِلِ شَوْهَرًا إِنَّ أَفْضَلَ
 وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ

الْإِيمَانُ أَنْصَافُ الرَّجَاءِ مِنْ نَفْسِهِ
 بِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَتَّبِعُونَ
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 مَصُولَهُ عَمَّا فِي غَيْرِ مَا
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 عَقْدَ عَلَيْهِ إِيْمَانَهُ
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 مَرَادُ عَهْدِهِ كَمَا خَلَقَ الْوَلَدَ إِيْمَانًا شَدِيدًا كَذِبًا
 وَافَقَ أَوْ عَسَى أَنْ يَسْتَنْزِلَ مِنَ السَّمَاءِ الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ
 إِنَّ مَحَلَّ الْإِيمَانِ الْجَنَانُ وَسَبِيلُهُ
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ
 الْأَذْنَانِ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ لَا يَصْنَعُونَ
 بِرَبِّهِمْ وَبِأَمْرِ اللَّهِ وَبِأَمْرِ الْمَلِكِ وَبِأَمْرِ

وَلَا يُسْئَلُ عَنْ نَفْسِهِ خُطُوبٌ
 عَنْدَكَ فَلَا يَزَالُ يُزَكَّرُ بِهَا عَلَيْهِمَا
 وَمُسْتَرِيدًا لَهَا
 مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ كَالْأَنْجَارِ طَيِّبٌ
 طَعْمُهَا وَلَرِيحُهَا اِنْ
 الْمُؤْمِنِينَ هَيِّتُوا لِيُنُونَ
 اِنَّ الْمُؤْمِنِينَ لَمُحْسِنُونَ

و

اِنَّكَ اِنْ سَأَلْتَ اللَّهَ سَمَكَ
 وَفُزْتَ اِنَّكَ اِنْ حَاسَبْتَ اللَّهَ
 حُرِّبْتَ وَهَلَكْتَ اِنَّكَ اِنْ
 يُرَى يَقِينُ فِي عَمَلِهِ اِنَّ اللَّهَ
 يُرَى شَكْرُهُ فِي عَمَلِهِ اِنْ عَقَلْتَ
 اِيْمَانُكَ فَانْصُرْ بِالْمَقْضَى عَلَيْكَ
 وَلِلَّهِ لَا تَرْجُو أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ

ع

وَانْتَظِرْ مَا آتَاكَ بِرِ الْفَدَمِ إِنَّ
 وَنَظَرِ مَنْ جَرَّ الْكَيْدَ سَعَى نُو رَهْمَدِي
 آمَنْتَ بِاللَّهِ مِنْ ثَقَلِ بَكَ إِنَّ
 بِرِ الْوَرَى بِالْكَدِ حَانَ يَمِينُ شَدَائِي نُو
 اسَلَمْتُ نَفْسِي لِلَّهِ سَلِمَتْ
 سِيرَتِي وَآلِ اسْتَقَى حَوْدُ بَدَنِي سَدَتْ دِف
 نَفْسِي أَقْبَرُ الْإِيمَانَ الشُّرْكَ
 لَقَسْ نُو الْوَأَقْبَرُ الْإِيمَانَ شُرْكَتْ
 يَعْنِي شَرَّ الْبِقَارِ دُونَ دَعْوِ الْوَحَالِصِ نَمُونِ أَنْ بِاعْتِبَارِ
 دِيَا وَسَمْعِهِ وَغَيْرِ ذَلِكَ وَتَعْلَمُ
 إِذَا آمَنْتَ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ وَاتَّقَيْتَ
 بِرِ كَاهِ بِيَانِ وَرَوَى مَا سَجَا بِرِ هَرِ كَرِ دِي رَل
 حَاكِفَ مَا حَلَّكَ دَا سِرَ الْإِيمَانِ
 تَعْرِفُ الْوَرَى دُونَ سِرِ الْوَسْطِ رُو لَمَنْشَتِ

وَإِذَا انْضَيْتَ تَعَذَّلْ بِالْأَضْوَاءِ
 وَبِرِ كَاهِ رَحْمَتِي وَرَأْسِي بِرِ الْوَرَى نُو
 يَا إِيْمَانُ كُونِ الْبَحَاةَ بِالْعَافِيَةِ
 سَبَبِ بِيَانِ فَاعِلِ سَيُودِ نَحَاتِ سَبَبِ عَافِيَتِ
 تَوْجِدْ لَذَّةَ الْحَيَوَةِ يَا إِيْمَانُ
 يَا مَنَ سَيُودِ لَذَّتِ حَيَوَةِ سَبَبِ عَافِيَتِ
 يُسْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحِ وَالصَّالِحِ
 سَبَبِ كَاهِ رَحْمَتِي وَرَأْسِي بِرِ الْوَرَى نُو
 يُسْتَدَلُّ عَلَى الْإِيمَانِ
 اسْتَدْلَالِ كَرِهَ سَيُودِ بِرِ الْإِيمَانِ
 زَبَرَ كَاهِ إِيْمَانِ مَسْتَدْلَعُ مَا تَدَا سَدَائِي سَبَبِ
 سَبَبِ وَاعْلَ صَالِحِ دَلِيلِ الْإِيمَانِ مَا تَدَا سَدَائِي سَبَبِ
 سَبَبِ بَلَكَةِ دَلَالِ الْإِيمَانِ بِرِ الْوَرَى قَبْلَتِ زَبَرَ كَاهِ عَافِيَتِ

از اسباب ایمان و هر یک از ایمان و عمل صالح بر یکدیگر
 بهر دو نوع دلالت دارند چرا که هر کدام هم سبب
 آن دیگر است و هم مترتب بر آن و الله تعالی اعلم
 بِالْإِيمَانِ يُزَكِّيهِ إِلَى كَرَمٍ وَهُوَ السَّعْيُ
 سبب آن در رسیدن به کرامت و عملی است سعادت و سعادت
 وَهُوَ أَيْضًا الْحُبُّ بِالْفِكَرِ تَحْكُمُ
 سبب آن در ظهور سبب فکر و عشق میشود
 غِيَاظُ الْأُمُورِ بِالْإِيمَانِ الْخَلِيلُ
 علمت و مستطاب من امور و ایمان و خلیفان مراد
 عَلَى قَدَرِ إِيْمَانِهِ وَرَبِّهِ وَقَالَ عَلَيْهِ
 بر قدر ایمان و آری او است و از خود و علیه
 السَّلَامُ وَصَفَ الْمُؤْمِنَ لَيْسَ الْمُؤْمِنُ فِي
 است و او وصف مؤمن را نیست و مؤمن در

وَجَهْدٍ وَحُزْنٍ فِي قَلْبِهِ أَوْسَعُ
 روی او است و اندوه او درون و وسیع تر است
 شَيْءٌ عَصَرَ أَوَّلَ شَيْءٍ
 عصاره نخستین است و نخستین چیز است
 نَفْسًا يَكْرَهُ الْفِعْدَ
 نفسی است که بداند کار است بر کسی و نماندنی است
 وَلَيْسَ نَسَاءُ السَّمْعَةِ
 و نیست نساء و سماع و سماع و سماع
 طَوِيلٌ عَمَّا بَعْدَ
 است و طولی است از آنچه است
 هَمٌّ كَثِيرٌ عَمَلُهُ
 است و هم و هم و هم و هم و هم و هم
 مَشْغُولٌ وَقْتُهُ
 است و مشغول و وقت

إِلَى بَاطِلٍ وَإِلَّا غَضِبَ لِي خُجَّةٌ
 سَوِيٌّ بَاطِلٌ وَهُوَ جَسَمٌ بَرٌّ
 غَضِبُ عَزَّ وَجَلَّ وَإِلَّا فَدَلُّ
 سَمِ الْأَمْرِ
 يَأْخُذُ مَا لَيْسَ لَهُ
 جَزَاءٌ لِي فِي الْقَدَرِ وَبِشَاءِ ظَنِّ نَفْسِي مَا يَرَى وَتَحِيٍّ جَزَاءُ مَا تَنَاسَى
 تَلَكَّ مَنَ كُنْتُ فِيهِ فَقَدْ أَكْمَلَ
 سَمِ جَزَاءُ مَا تَنَاسَى
 الْإِيمَانُ الْعَدْلُ فِي الْغَضَبِ
 بِمَا تَرَى رَوْنَتِ غَضَبِ وَرَحْمَتِ سَمِ
 الرِّضَا وَالْقَصْدُ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى
 سَمِ الْأَمْرِ
 وَاعْتِدَالُ الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ
 بِمَا تَرَى رَوْنَتِ الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ

یعنی هست در میان هم و امید بودن ترجیح دادن هیچ کدام بر
 آن دیگر چنانچه خواهد آمد سبب خوف و رجاء و اندر بعد
 تَلَكَّ مَنَ كُنْتُ فِيهِ الْإِيمَانُ كَمَا
 سَمِ جَزَاءُ مَا تَنَاسَى
 الْمُصِيبَةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْمَصْرُ
 مَصِيبَتٌ بِسَمِ الْأَمْرِ
 ثَابِرٌ وَاعْلَى صِلَاحِ الْمُؤْمِنِينَ
 سَمِ الْأَمْرِ
 الْمُتَّقِينَ خَفَضَ الصَّوْرَ
 سَمِ الْأَمْرِ
 عَضُ النَّصْرِ وَمَشَى الْقَضَائِي
 بِمَا تَرَى رَوْنَتِ الْقَضَائِي
 الْإِيمَانُ الْإِيمَانُ وَحُسْنُ التَّدْبِيرِ
 بِمَا تَرَى رَوْنَتِ التَّدْبِيرِ

وَأَسْرَأُ الْإِيمَانَ الْأَخْسَنَ إِلَى النَّاسِ

سه. بیان میکنم که در این امر است

وَأَسْرَأُ الْإِيمَانَ حُسْنَ الْحَالِ وَالْخَلْوِ

سه. بیان حسن خلق و زینت خود نمودن

بِالصَّدَقِ سُرَّاسُ الْكَفِّ الْخَيَانَةِ

راست گفتن است سه. کفر و خیانت

وَأَسْرَأُ الْإِيمَانَ الْأَمَانَةَ وَقَالَ عَلَيْهِ

سه. ایمان است و گفت عیسی

فِي ذِكْرِ الْإِيمَانِ رُكْنِي

در وقتی که وصف ایمان می نمود ایمان یکی از رکنهای دین است

لَمْ يَأْنِ نَقَبَ وَثَقَّتْ لِي

لنگه های من نداشت و سست شد برای من

تَوَكَّلْ وَرَاحَتُكَ مِنْ فَوْضِ

تو بسپار و راحت تو از فوض

وَجَنَّتْ لِي صَبْرٌ زَيْنٌ

سختی در راه آزار کشیدن صبر و زینت

الْإِيمَانِ طَهَارَةُ السِّرِّ وَحُسْنُ

نیت پاکیزگی در باطن و حسن نیت

الْعَمَلِ فِي الظَّوَاهِرِ فِي الْإِيمَانِ

عمل در ظاهر در ایمان

مَا يَكُونُ ثَانِيًا مُسْتَقِرًّا فِي الْقُلُوبِ

نیت و استقامت در دلها

وَمِنْهُ مَا يَكُونُ عَوَارِضِيًّا

و من در میان است

الْقُلُوبِ الصُّدُورِ إِلَى أَجْلِ مَعْلُومٍ

دلها و سینه ها را به جهت معلوم

بَعْدَ فِتْنَةٍ مَعِينَةٍ سَتَ دَعَاهُ إِلَى بَرٍّ يَكُونُ عَادِيًّا

بعد از فتنه و کمکی ست دعاهای او را به سوی بری که عادی است

ان مضمون این فقره شریف چنین است **فاما** که ایمان را
 مستقیم در زیاد و بسبب **فاما** که ایمان مستقیم است
سَبَبُ الْهَلَاكِ الشَّرِكُ
 سبب هلاکت شریک است و او است مری و عیب و عیب و عیب
يُؤَيِّسُ الْإِيمَانَ بِالْصَّدَقَةِ
 مؤید کننده ایمان است به صدقه و او است
مُحَصِّنُ أَمْوَالِكُمْ بِالزَّكَاةِ
 محصن کننده اموال شماست به زکوة و او است
وَأَنْفَعُ أَمْوَالِكُمْ بِالْعَدَاةِ
 و او است مفیدترین اموال شماست به عداوت و او است
 اشاره است به آنکه صدقه موجب تکمیل ایمان است بلکه علالت
 کمال ایمان است چرا که اگر حسن اعتقاد و یقین نداشت
 نخواهد داد و بین زکوة سبب حفظ مال است که اگر نهد

در حق الله و اموال فقر اخوان کرده خواهد بود و شایسته
 اینست که از دیوان اعلی رخصت طلب نموده و بخواهد داد و نمود
 و اینکه رعایت دفع آفات و بلیات جهان دوست انداز
 معسران و شیطان و شیطان صفتانست چه هرگاه
 پناه بدد که حضرت ذو الجلال و امان و حور ارادت
 بارگاه طلسم بلا و دیو کار و جفای اشرار برود و مستی بماند
يُؤَيِّسُ الْمُؤْمِنِينَ بِطَاعَةِ عَزِيزَةٍ وَخَيْرَةٍ
 مؤید کننده یقین است به طاعت پادشاه عزیز و خیر و او است
عَلَى سَبَبِ الشَّرِكِ الْإِيمَانِ فَاحْلِلْ
 برکت است به سبب شریک ایمان را حلال و او است
الشَّيْءُ يَتَّقِي الْمُؤْمِنِينَ الْإِيمَانُ
 شیء است که از مؤمنان می ترسد و او است
وَعَنْهُ يُطَاعُ عَزِيزٌ زَيْتٌ
 و از او است مطاعت و او است پادشاه عزیز و او است

ایمان الوریع صلاح ایمان

ایمان الوریع صلاح ایمان

الوریع وفساده الطبع

الوریع وفساده الطبع

الکفر بالایمان صاد و الاساءه

الکفر بالایمان صاد و الاساءه

بالا حسن غیره الاحسان

بالا حسن غیره الاحسان

علی قدر الحیمة کون الغيرة

علی قدر الحیمة کون الغيرة

علی قدر العفلة کون الدین

علی قدر العفلة کون الدین

علی قدر الدین کون قوة الیقین

علی قدر الدین کون قوة الیقین

علامه ایمان ان توثر الصدق

علامه ایمان ان توثر الصدق

حیث یصل علی الکذب حیث یفقد

حیث یصل علی الکذب حیث یفقد

در آثار بخوبی کذب در بعض مواضع بری صالح شدن

در آثار بخوبی کذب در بعض مواضع بری صالح شدن

حرف اصلاح بین الناس وروغ مرد با اهل خود برای

حرف اصلاح بین الناس وروغ مرد با اهل خود برای

رعایه صلح چنانچه در باب صدق و کذب خواهد آمد

رعایه صلح چنانچه در باب صدق و کذب خواهد آمد

پس منافاتی با حسن عقل صدق و فتح ذاتی کذب ندارد

پس منافاتی با حسن عقل صدق و فتح ذاتی کذب ندارد

که در بعض مقام برای صلح صدق فتح و کذب حسن

که در بعض مقام برای صلح صدق فتح و کذب حسن

مثلا در مقامی که از صدق ضرر عظیمی می آید و مطلقا

مثلا در مقامی که از صدق ضرر عظیمی می آید و مطلقا

دارد شاید منافی ایمان باشد و الله يعلم
 قَدْ لَعَنِي يَهْلِكُ فِي هَذِهِ الْفِتْنَةِ
 روزه از روزه و روزه از روزه و روزه از روزه
 الْمُؤْمِنُونَ وَكَيْفَ فِيهَا غَيْرُ الْمُسْلِمِينَ
 مؤمنان است و کيف در آن است غیر مسلم
 و جنان نبوده فتنه نبی امیر و معاندین دین لعنهم الله
 که مؤمن در آن فتنه میسوزند و کافران را خنده میاید
 قَدْ أَجْبَلَ إِيَّانَ عَلَىٰ مَعْقِلِهِ
 فتنه که است و ایستادگی او بر عقیده
 أَفَامَسَّ سُنَنَ الْأَنْبَاءِ وَالْقُرْآنِ
 روی مسس سنتها و رسال و قرآن
 بعضی مؤمن چنانچه بر واجب ایمان پیدا از عالم نور فتنه
 دستور مسجات نیز قیام نماید و فتنه و فتنه و فتنه

کذب

كَذِبٌ أَرَىٰ إِلَىٰ إِيْمَانٍ وَهُوَ مُشْتَبَعٌ
 دروغ گفته است ای ایمان کند و مشتبه شد
 مِنَ الدُّنْيَا جَمْعُ الْأَمَانِ وَزُورِ
 از دنیاست بفریب است و زور
 الْمَلَاهِي لِلْمُؤْمِنِ عَقْلٌ وَفِي
 براهی است برای مؤمن عقل و فتنه
 حُلْمٌ مَرْضِيٌّ وَرَغْبَةٌ فِي الْحَسَنَاتِ
 حلم است پسندیده و رغبت در کارهای نیک
 وَقَوْلُ مِنَ السَّيِّئَاتِ لِلْمُؤْمِنِ
 و سخن از بدی است از بدی است از بدی
 ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ الْخُذْقُ وَالْيَقِينُ
 سه علامت است راست گفتن و یقین
 وَضَرْبُ الْأَمْلِ لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ
 و ضربه از کار برای مؤمن است سه

سَاعَاتِ سَاعَتِهَا فِيهَا بَرَاءَةٌ

ساعتی که در آن سبب بکشد در آن نفس خود را

وَسَاعَتِهَا سَبَبٌ فِيهَا نَفْسُهُ

و ساعتی که سبب بکشد در آن نفس خود را

سَاعَتِهَا بَيْنَ نَفْسِهِ وَ

ساعتی که در میان نفس خود و

لَذَّتِهَا فِيهَا حِلٌّ وَجَمَلٌ

در آن لذت و حلاوت و زیبایی

وَسَاعَتِهَا بَيْنَ نَفْسِهِ وَ

و ساعتی که در میان نفس خود و

لَذَّتِهَا فِيهَا حِلٌّ وَجَمَلٌ

در آن لذت و حلاوت و زیبایی

وَسَاعَتِهَا سَبَبٌ فِيهَا نَفْسُهُ

و ساعتی که سبب بکشد در آن نفس خود را

سَاعَاتِ سَاعَتِهَا فِيهَا بَرَاءَةٌ

ساعتی که در آن سبب بکشد در آن نفس خود را

کما هم فضیلت سبق است و آن کما به از مرتبه جناحه
 مع البلاغ و خطبه و صفات سلام فرموده که
 الموت عنایت و الدنیا مغفله و السلام
 ظاهر الاسلام مشرق و باطن
 مؤمن هب الکا و الدنیا
 و سغیر العاجل و عایت
 شهوتی لا شرف علی من
 الايمان لا فضيلة الا لمن

الاخيلا لا ضمان على النعمان
 بعض برای حواش و اوقات آن بازمان فرصت
 مری که مانده است رفته باشد بر یکان و الله اعلم
 لا وسیله لنا کسح فی الايمان
 لا منقبه افضل من الاخيلا
 لا ايمان افضل من الاستسلام
 لا مغفلة تمنع من الاسلام
 من اعان علی مؤمن فقد بری

من الاسلام افضل
 یعنی بر این نسبت شده است. رسد از حدیث معتبر و ما
الاسلام الوفاء بالذمام
 عدم وفا نمودن بعهده است
الفحش والتجسس ليس من الاسلام
 نافرمانی نکرده و رخنه زدن. طهارت نسبت شده و بعد
لا يعمون بالشجاة الا فقاموا بها
 حفر نمودن به گویی بخت که کسی قبلاً بر ما به شجره بعد ایمان
 بدانکه آنچه بعضی علما از روان الله عليهم من حساب جبار و
 آثار ائمه اوصار سلام الله عليهم از جمله شرايط ایمان
 یقین است که اصل اساس ایمانست و بعد از آن تقیید
 و در مانده ناری و ورع و پرهیزکاری راست گفتاری
 اجتناب از معاصی کوناها و زوهار و فیه شند

بآنها اهتمام باصلاح امور آخرت و فائز بودن به
 نعمات. حب در الله و بغض در الله. چلداشتن
 رحم نمودن بر خلق خدا. لزوم قناعت و قطع طمع از کمال
 نمودن. حسد بخل و کینه نداشتن. اعانت احدی بر
 ظلم مؤمنی نمودن. که اگر چنین کرد از اسلام هم بیرون
 چه جای ایمان. و الله المستعان
لا تجاة لمن لا ایمان له لا ایمان
 نیست برای کسی که ایمان نیست و ایمان
لا یقین له لا یكون الا حلال
 برای کسی که ایمان نیست یعنی در آن نمی باشد
مؤمننا حتی لا یبالی بما داره
 مؤمن ما که بود و در شیشه باشد که در دست
سد فورة جوعه ولا یبکی
 سد نمودن فواره جوعه و گریه

توبه را نیت کذل

از روحا خود استند و ترک صیانت نماید

توبه چون جامه زاپس که آدمی محافظت آن نماید و در
مقام تجمل آنرا پوشد مضاف آن نورانی است که بیا
بآن نماید و در مقام امنیان و عز و شایع اعمال پوشد
و جدا کردن این دو جامه عمل و حسن توبه و در آن
بنده کردن از جمله اسراف چنانکه در حدیث وارد شده
و مراد در این مقام بیعلاف بود زیرا که در حدیث آمده است

لَا يَكْمَلُ إِيْمَانُ الْمُؤْمِنِ حَتَّى يَعُدَّ

که ایستد بدین مضمون که شمار و سعت و آرا

الرَّخَاءِ فِتْنَةٌ وَالْبَلَاءُ نِعْمَةٌ

در بر خفته و سختی در بر خورده بود نعمت و آسان

الْأَشْيَاءُ كَفَرًا الْكَفَرُ مَعْرُومٌ

از این جهت که کفر است کفری که در آن نیست

لَا يَنْفَعُ الْإِيْمَانُ بَعْدَ تَقْوَى

یعنی بعد از تقوا ایمان در سیرت آدمی

لَا يُلْقِي الْمُؤْمِنُ حُسْرًا وَلَا حَقْرًا

حقارت را در دسترس او نیست و نه کسر و ذلت و در حدیث آمده است

وَلَا يَجِيءُ إِلَّا بِكَمَالٍ إِيْمَانٍ

یعنی این صفت ایمان است که با کمال است و ایمان

عَبْدٌ حَتَّى يَحِبَّ مِنْ حَبْلِ اللَّهِ

بند و تا که دوست را سیرت را دوست داشته باشد

سُجَّانًا وَيُبْغِضُ مِنْ ابْغِضِ اللَّهِ

استهجمه او دشمن در برابر کسی که دشمن است از خدا

لَا يَصْدُقُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَكُونَ

صمیم نیست ایمان بندگان بنده و واقعی و باطنی و در حدیث آمده است

بِمَا فِيكَ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَقْوَى

و با آنکه در تو است و تقوا و در حدیث آمده است

مِنْ مَرَبَّيَا فِي يَدِهِ

وَأَخْبِرْهُ بِرَأْسِهِ

یعنی برای مدد و اضطرار نکند و دستش را بیاورد و آن خود را
برازد و مطلق و وعدت او بداند بلکه امیدش
سند یافتن بیشتر باشد از یافتن و اعتماد او
بآنچه نزد خداست بیشتر باشد از آنچه در دست و است و الله
لا شئ یَدُخِرُهُ إِلَّا لِنَاسٍ كَا

بنت جبری که در غیر الله است

لَا يَمَانُ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ وَصَنَائِعُ

ایمان بخداست و صنایع او

الْإِحْسَانُ لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ إِلَّا

ایمان و احسان نیست مگر جسم

لِحَيْمَا حَلِيمًا يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ

برای دوستان و حلیم است و پیروی از مؤمنان

لِيَسْتَجِيءَ إِذَا تَصَلَّكَ لِفَكْرِهِ

حب که هر که دوست دارد و دوست دارد که

غَيْرِ طَاعَةٍ يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ

بر طاعت است و پیروی از مؤمنان

يَلْزَمُ الطَّاعَةَ وَيَلْجَأُ إِلَى

میبندد به طاعت و پناه میبرد به

وَالْقَنَاعَةَ يُسْتَدَلُّ عَلَيْكَ

و القناعت است و استدلال بر تو

الرَّحْمَةُ بِالتَّسْلِيمِ وَالْوَطَنِ الطَّاعَةِ

رحمت با تسلیم و وطن طاعت

يُسْتَدَلُّ عَلَيْكَ الْإِيمَانُ بِكَثْرَةِ التَّحْقِ

استدلال بر تو ایمان با کثرت تحقیق

وَمَلَكَ الشَّهْوَةَ وَغَلَبَتِ الْهَوَى

و مالک شهوات و غلبه هوا

يحتاج الإسلام إلى الإيمان

يحتاج الإيمان إلى اليقين

يحتاج الإيمان إلى الاخلاص

يحتاج المؤمن إلى التوكل

يحتاج المؤمن إلى التوكل

يحتاج المؤمن إلى الاخلاص

يحتاج المؤمن إلى التوكل

أبلغ

فحسبنا الإسلام

صدقنا

الباب الرابع

في بيان حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

والتي هي حقيقة الإسلام

باصناف احاديث مناسبة

صد هرات هزار معنی مدد جست که عقول بشری را در آن
 آن عاجز است نسبت با آنچه در کتب دیگر مذکور و در روایات
 و مؤلف مشهور و ماثور است چون قطراست در جنبه سحر
 الاله و متانزه است نظر بخورشید جهان را و آنچه در
 کتب فقیهین مطلق و در السنن و عام دایره مشهور
 گشته است مدایح و فضائل و افعالی و فاعلی که علم
 جبار اقدس الهی محیط آنست از قیل و نسبت مدد کاتب
 نظر بمعلوم حضرت احد و جو قیاس واحد است بمربوب
 غیر متناهی عدد فلینا امل من امل فلینا امل عن احدین
الضارین و خیر القائلین ما تدریس القرآن للعالین
علیه و الیه صلوات الله ابدا لا یبذل لولایه یامر اقله
و الخیر ما و الخیر خیر و الا در کتاب ما احصوا
 فضائل علی بن ابی طالب حاصل معنی آنکه اگر فرض کنیم

هل

که

که جمیع بنات قلم السور و در پای محیط مداد کرد و در حقیقت
 دیوانه و بیان حسا کند و آن میان نویسنده باشد فصلا
 مرتضی علی او اند شمر و همچنین نویسنده و نویسنده
 ششون و در هر کشت کتاب فضائل آنحضرت بسیار و احب
 و آثار ائمه اطهار در کتاب بسیار است از آنچه خوانی در
 کتاب صاف خود از حضرت امیر المومنین و آنحضرت از
 رسول رب العالمین حدیثی روایت کرده که حاصل معنی
 آن اینست که بدستی که استیلا بر دست مبارک برادر من که
 علیه فضائل جمع کرد که اگر کتب بسیار شمرده میشود
 شدی و هر یک یک فصل از فضائل او را بر اوراق بدست
 امکار بدست بایران آورد الله تعالی که آید شمر و آید او
 بیامزد و هر یک یک فصل از فضائل او را نویسد همیشه
 ملائکه را و اگر استغفار کند چند اندک آن کتاب دانند

و هر که بفضیلت از فضیلت او را
استماع نماید چو تبار کناهها
که او بشوین کسب کرده باشد
سیا مرد می

و از بابی باشد و هر که بظن کند در کتاب فضایل او حقیقت آن
کناهای را که او ضبط کرده باشد میاورد بعد از آن آن
حضرت صلی الله علیه و آله فرمودند که نظر کردن بر روی ^{علی}
بن ابیطالب صلوات الله علیه عبادت و برین نام آنست
دینا و برین عبادت و الله تعالی همان هیچ بند را قبول نکند
مگر بوی این او و بر این از دشمنان او نهی و مؤلف و
مخالف اعتراوف بفضیلت آنحضرت کرده اند مگر شاذ دارد
متعصبی و این ابی الحدید که از احاطه علمای مخالفان
گفته قول بفضیل او علیه السلام قولیست قدیم اکثر صحابه و
تابعین قایل بر این بودند و فضایل آنحضرت بجای رسیده
که با وجود آن متعرض ذکر و بیان آن نمشدند سماجست
گفتن چو بر در شان مری که دشمنان او را از جلالت
فضیلتش که به انداخته و خصمهای او انکار و کتمان فضایل او ننوا

که چنانچه

که چنانچه معلومست که بنو امیه با الکمال شرف و عزت
شدند و نهایت سعی و چل در اطافای نور او نمودند و
احادیث بسیار در شأن ابی و عیسی و آقا ربانو وضع کردند
و در شمار سب و لعن او کردند و ما دهان و شبعیانش را حیسر
و قیل و نهی نمودند و مرهم را از روایت حدیثی که کالات
بر فضیلت و مناقب او گشته منع بلیغ کردند تا حدیثی که
مردمان حرام کردند که نام او را بر زبان جاری کنند و هر چند
اینسان اهتمام و سعی بیشتر کردند نام او بلیغتر و قدر او
رفیعتر شد مانند مشن که هر چند آنرا بیان کنند بوی
محیی نماند و مانند آفتاب که بگفت دست پوشیده نشود و
روان در روشن که اگر یک چشم از آن چشم ^{پوشیده} خیم دیگر بپسند
و چو بر در شان کسی که همه فضایل او و مسو و سلسله
جمع کالایا و سنن میگرد سر کرده همه فضیلتها و ^{چشمه} شرف

در این امر

تمام مکرمات و معدن جمیع فضایل او بوده و کوی بقا
 ارمغان جمیع مکارم او بوده و بعد از هر یکی از فضیله
 او فضیله اش را در دست و هر یک بر قافیه ای یافته اند و یا
 و پوشیدن نیست که اشرف علوم معرفت الهی و علم خدا
 شایسته است و هر که خدا را شناخته و شناخته شود
 معرفت در ساحت هدایت از بیان او از اخبر و راه خدا
 بشمع کلام او روشن گشته و دست تعلیم او نور علم در
 علم اسرشته معتزله که اهل توحید و عدل و ارباب نظر
 عقل و دین فن استاد مریدان شاگردان اویند و
 اشاعر نیز عاشقین و شاعران بزرگ و بزرگواران این
 سر کویند زیرا که استاد ایشان ابو الحسن اشعری و او را
 ابو علی حنبل است که یکی از مشایخ معتزله است و استاد
 معتزله و اصل بر عطا است و او را که ابو هاشم عبد

محمد بن الحنفیه است و و شاگرد پدرش و پدرش شاگرد
 امیر المؤمنین صلوات الله علیه است و اما امامیه و
 افتاب ایشان آنحضرت ظاهر است و از جمله علوم عالم تقیر
 قرآن است که تمامی از او اخذ است و این عباس که استاد فقیر
 است و اکثر این علم از او اخذ است شاگرد او است و از
 بر سیدند که علم تو با علم پدرش حرفت گفتن مثل فقر
 یاران بددیاری محیط و از جمله علوم علم طریقت و حقیقت
 و احوال تصوف است و معلوم است که اگر باین فرقه در
 بلاد اسلام منتهی یا می شود و شیوخ ایشان همگی
 نسبت به دعوی می کنند و حرفی که شعاع ایشان است
 پسند متصل با اعتقاد خود یا آنحضرت میرسانند و
 از جمله علوم علم نحو و صرف و هر که میداند که اکثر
 این را کرده و ابو الاسود ثمالی استاد این علم بتعلیم او در

سلسله

علم کرده است و اصول و قواعد آنرا اویان و موده از الحظ
 آنست که اقام کلام اسم و فعل و حرف و کلمه منقسم میشود
 بمعرف و دیگر و اعراب مختص است در رفع و نصب و جزم
 جزم و فاعل و فاعل و مفعول و مفعول و مبتدأ و منتهی
 الیه و محذوف است و همین قوانین بر ویست که مجز و باشد و اگر
 ملاحظه قضایا و انانی و خصایص انانی و غایب است
 که در این جملات در وقت بکار سپید و شار و همتر است
 کدام مشرق و مبداء اما شجاعتش شجاعت کشتن کار
 از باد و همان برده و نام آید کان در زبانها فخر و مقابله
 در غرور و تشهور و حرور و قیامت معروف و دیگر
 است شجاعتی که هرگز نکر بخیر و از هیچ لشکری ترسیده
 و هرگز خضعی را بر سر نیامده که از آن بجای نماند
 و هرگز خیر و برتری که محتاج نصرت دیگر باشد شجاعتی که

او میست قوتش فخر و بیکر ندانند که کشته اوست چنانکه
 بعد از آنکه آنحضرت عمر و عید و در آگشت خواهر عمر و در
 او شعری بخند گفت که مضمون آن اینست اگر کشته عمر و
 دیگر میشود باز بدو بر او میگیریم اما جزو قاتلش یکا
 است در شجاعت همان و بیکر است سرافراز کشته او را عا
 و کشته او را کسی نیست و بدش باد شام که بود و شجاع
 که لحظه در برابرش ایستاده همیشه باز افکار میفود و
 معاویه بدیخت بر تخت خوابیدن بود بیدار شد و عید
 الله زبیر در برابرش ایستاده عبد الله از روی مزاح
 گفت ای امیر اگر میخواستم میتوانستم بعضی تر آگشت معا
 و گفت دعوی شجاعت میکنی عبد الله گفت مگر ای شجاعت
 میتوانی که بمن ده صده قتال برابر علی بن ابی طالب
 ایستاده ام معاویه گفت اگر راست میکنی ترا ویدند

بدست حیرت گشته بود و دست استن سبک را به طلب
دیگری می نمود **بجمله** آنکه هر شیء در مشرق و مغرب و در
مشرق و مغرب و در مشرق و مغرب و در مشرق و مغرب
صبر و استقامت در هر افاق و هر کس بقوت او نبوده است
باقی در جبر است و آنکه در جبر و جبر و جبر و جبر
حرکت و حرکت و حرکت و حرکت و حرکت و حرکت
از حرکت و حرکت و حرکت و حرکت و حرکت و حرکت
تر است که باید گفت و در هر روز و هر روز و هر روز
میکنند و قوت خود را بدین که می دانند و هر روز و هر روز
سیدنا محمد و آله و سلم الذین یغفون اموالهم باللیل
والنهار و در شان او آمد و در شان او آمد
رای و خشنای از یهودی بدست خود آب می کشید و گفت
که دست حق بر من است و هر چه می بیند و هر چه می بیند

میگرد

میگرد و خود را بر سر کسی که بر سر کسی است و گفته اند که
آنحضرت استغفار می کرد و در سخاوت و جود و سخاوت بود که
حد او را نداشتند و پسندید و هر کس را که نخواست حق را
مسافرت از حد است آنحضرت را و در آن وقت و معاویه
رفت که دشمن ترین مردمان بودند به آنحضرت و بهایت
در نهفتن و عیب و منفعت با او می نمود و گفت از پیشتر بخیر
مردمان آمد و معاویه گفت و ای توانا و راجح و پیکر
و حار و آنکه او را خانه از طلا و خانه از گاه داشته باشد
طلا را بیشتر صدقه میداد تا هیچ از آن نماند و او است که خانه
اموال را صدقه میکند تا آنکه حار و برآمده بر جان و عیار
میگردارد و او است که با الهای دنیا خطا می کرد و میگفت
دیگری را فریب میداد تا طلا و گفتند که هرگز رجوع نمید
با این که تمام دنیا در تصرفش بود و چون از دنیا رفت هیچ میراث

نگذاشت و اما علم و عفو حلیم ترین و عفو گسترده ترین
 مردمان بود از کسی که با و بدی می نمود و محبت الهی معلوم است
 آنچه که در با اعدای خود و مردان بر الحکم و عبد الله بن ابراهیم
 و سعید بن العاص که در جنگ جمل بر ایشان تسلط شد
 بعد از آنکه همه اسیر او شدند و راهها گرد و مستقرین
 ایشان نشد و ندادی نمود با آنکه عبد الله بن زبیر و
 ایشان او را دشنام میداد و بلفظ لئیم و اجحوت نام میبرد
 که او را اسیر کرده سر داد و کشت بر و نافرستیم و بفرست
 نکند و از آنچه عایشه با او کرد چون بر او طغیان یافت
 مهر با و شفقت با و فرمود اهل بصره و شمشیر را و بر
 او لاشه کشیدند و با سزا و لعن کردند چون بر ایشان ظفر
 یافت شمشیر از ایشان بر داشت و امان داد و اموال و
 اولاد ایشان را نگذاشت که قارت کنند آنچه در جنگ

صمدین با معاویه کرد و اول لشکر معاویه سر آید گرفته
 ملازمان آنحضرت را از آب منع کردند بعد از آن آنحضرت
 آبرار و تصرف ایشان گرفت و ایشان را بجزای بی آنرا اند
 اصحابی که سیدنور هم ایشان را از آب منع نمائید از نشنیدن
 شوند و حاجت بچنگ نداشتند فرمودند و الله آنچه ایشان
 کردند من نمیکم و شمشیر تیغ نیست ازین و فرمود
 از آبراشودند که آنها آب بردارد و اما بجهاد در اخلاص
 معلوم است دوست و دشمن را که سید مجاهدیت بلکه
 جهاد مخصوص است و هیچ کس دیگر را سوا او جهاد نیست
 و در باب الطایفه میانه است که جهاد آنحضرت از همه
 ضروریتر است و اما فضیلت آنحضرت امام
 مصداق است بلعنا و استاد خطیاست بلعنا کلام او را
 که اندرون کلام الحالی و فوق کلام الخلق کسی از

خدمت آنحضرت میفرمودند معاویه رفت و گفت از پیش
 حاضرین میبرد و در کلام آمدنم گفت وای بر تو و اعا
 میگوئی و الله که راه فضا حش و بلا غش دار و قریب کی غیر او
 کند و و قانور سخنوری را سواى او کی تعلیم ننوده و
 اما حسن خلق و شکفته روی و بی نظیر المثال است تا حدی که
 اعدایش او را بر عیبه کردند و عمر بن خطاب میگفت او بسیار
 در عابیه و خوش طبعی میکند و عمر را بر دارا قول عمر رواشته
 که از برای عدا این که خلافت را با آنحضرت گذاشت مرج
 بسیار کند و عصه بر صحران و در کیشیجیان درو
 او گفت اندک در میان ما بود و مثل یکی از ما بود بر جانب
 میجو از بیم می آمد و هر چه میگفتم می شنید و هر چه میگفتم
 می شنید و با ایما لای و میترسیدیم مانند اسیر دست
 بسته که کسی را شمشیر بر سرش ایستاده باشد ^{هد}

کردند بر بردار زنی معاویه بنی قیس بن سعد میگفت خدا
 رحمت کند ابو الحسن را که بسیار خندان و شکفته و خوش
 طبع بود قیس که با علی چنین بود و رسول خدا هم با شما
 خندان و خوش طبع بود ای معاویه بنی نبطا هر چنین نمود
 که مدح و میگوئی تا فصد و مشرکری و الله که او با آن
 شکفته و خندان میشت از هر کس بیشتر بود و آن هیبت
 نقوی بود که او داشت نه مثل امین که دارد اما شام از نو
 را در آن زمان روز از نو در میان دوستان و اولیاء او
 مانند است و همچنین درستی و اخوت و بدخوری در میان
 مخالفان او مانند است و اما از همدردی با او سید ^{یقاد}
 بود و گفته را قاهر و بی اخلاص را و از هر کس طعام میجو
 و ما کو و ملبوس را و زهره کرد رشت تر بود نان دیزهای
 حشاک میجو و در سر ایشان نان داه میگرد که ساد او زند

از روی بیانی منت بار و عیان سیال اند و حاکم را بنده
 میکرد که بسیار دوستی و کاه بلیف خرمایی و سیرا هشت
 کویا را بسیار درشت بود و اگر آستینش را از نو میبرد
 نمید و خند و شسته و شسته بر سر دستش میبخت تا وقتی
 که غم نشود و کم بود که نان حورشانان غم کند اگر کاه میبرد
 سر که یا نه بود و اگر زخم میبرد سبزی بود و اگر زخم میبرد
 میکرد اندک شتر بود و گوشت میخورد مگر کاه و میبخت
 سنگ خور را مقبره حیوانات میکند و با انحال قوتش بود
 از هر که بیشتر بود و از همه بلاد اسلام سوا میام که در دست
 معاصر بود اموال بیشتر او می آمد و همه را سر می کشید
 و لغات عبادت اعمید نام بود نماز را از هر که بیشتر بود
 و روزها از هر که بیشتر بود و روزها از هر که بیشتر بود و از هر
 او را و اقامت و اقل را آموخت و شمع بنفشه در راه داشت

شیر

ازین

هدایت

از تعل و او و حیدر چه توان گفت عبادت کسی که یک
 شتر را از بیفت که در لکله الحری در صفین بن الصغیرین
 مطهر را این کشته بودند و عادت نماز میکرد و شتر از راست
 جبار و میکرد شت و در پیش او بر زمین می آمد و هیچ بر او
 نمیکرد تا در روز خود فارغ شد و بیانی نورانی از طول
 سجده مانند پای شتر بنده بسته بود و اگر مساحات و دعوت
 تا آنکه در آن تعظیم و اجلال الهی کرد آنها و فرموده و تو اصرار
 و ندان و حضور که کم و ملاحظه با توانی دانست که چه
 مقدار اخلاص داشتند که نام دایم و زانند و بر کدام
 زبان جاری کنند و از علی بن محمد و علی بن محمد که عبادت
 به نایب و سبقت بود و رسید که عبادت تو با عبادت
 جودش کند و چنانچه عبادت عجم با عبادت سالت بنا
 سالی علی و آید بود و اما اولت قرن او در بیت

مجمع هر بود و هر متفق بر اینکه در زمان حضرت رسول
صلی الله علیه و آله تمام فرزندی غیر او نمیدانست و در جمعه شد
و بعد از آن حضرت اول کسی که فراموش کرد و نوشت او بود
و اگر رجوع بکتاب فراموشی را می کرد اسناد آن فراموشی همه
شاکردان او میداد و علم فراموشی را می نوشت و همه بنیاد با
مهریند و لغای آنند بر دایش و همه اصول و تدبیرش
همه صحیح تر بود و در همه امور هر یک از خلفا و امرا رجوع باو
مینمودند و عمر با او از ملاک نگاه داشت و عثمان را مخالف
امرا و در آن بلیه گذاشت و اگر اطاعت را می میکرد جان
از آن و در طریقه بدید و آنکه دشمنانش گفتند که او را بطلب
را می نمودن و پیش از آن بود که موافقت شریفین مینمود و خلافت
حکم دین نمینمود و چنانکه خود گفته اگر نه رعایت نفوی بود
من از همه عزیزتر بودی و خلفای دیگر ای خورشید

فما اقبلت مني
فما اقبلت مني
فما اقبلت مني
فما اقبلت مني

صلح میدادند عمل میکرد و خواه موافق شرع بود و
خواه نبرد و ظاهر است که کسی که در اکثر امور رعایت حکم دین
دنیا این بنظر از کسیت کبر و ای دین نداشته باشد
اما سیاست و حکومت در حکم الهی سیاستش رعایت
و رعایت خودشان خود نمینورند تا بدین که از جبر رسد و این
معلومیست از آنچه بار در خود عقیل و امتثال او کرد و آنچه
بیان نمودیم حصان شریت و واضح شد که در همه آنها
او همه مقدمه و امام همه عالمست و چه توان گفت در
کسی که کفار و دشمنان با آنکه زیادت و عناد ملأ و را
دوستان میدانند و یا شاهان بلاد که ضرورتش را میدادند
حرد مینکارد و جمعی از ملوک ترک و آل بویه بر او تکیه و
سرک صورت آنحضرت را بر شمشیرهای خودان جهت طهر
و بصیرت نگاه داشتند و با خود میدادند و حکوم در شان

مردی که هرگز نمیخورد که از او منسوب یا باشد حتی
 مردانکی و جوانی که مردان عالم او را ستودند و از خود
 میدادند و خود را منسوب یا میکردند احدی که در نزد
 احد از آسمان در شان او در حضرت رسول صلی الله علیه
 و آله شنید که ملائکه ملا اعلی میگویند سُبْحَانَكَ يَا
ذُو الْعَرْشِ وَالْأَقْصَى الْأَعْلَى وَجَنَّتْ در شان تو که بندگان
 ابوطالب بطلان و شیخ فخری و غیره میگویند که بود که شد
 کت فخری که پیر نیانی بر آن باشد و ابوطالب کمال افتخار
 بر آن بود و او متکفل حفظ و تربیت حضرت رسول الله
 علیه و آله بود و از این صغری تا ایام کبر و آنحضرت را در مشرک
 و کفار محافظت و حمایت مینمود تا او در حبالت بود آن
 حضرت از وطن خود محتاج بهجرت و اختیار عرب شد
 و مدان رفتن او از دنیا حق تعالی امر فرمود که از مکه برود

حضرت

که دیگر در اینجا حاضر و یاری مایند و آنحضرت با دردی
 بالرضعت شان بپر عمر خاتم النبیین و سید الاولین
 و الاخرین است و برادرش جعفر طیار و ملائکه خیار
 و روحه اش سید عالمیان و پسرانش سیدی شهاب
 اهل الجنان بدانش برادران رسول الله و مادرانشان
 حمیر و حق الله گوشت و خورشید و گوشت و خون و مغز
 و نور و حشر با نور او متکفل و منظم بین از خلق آدم تا
 صلوات علی المقلب و بعد از عبد المطلب و صلوات علی الله
 و ابوطالب از هم جدا شدند و دو سید عالم بهم رسیدند
 او آمدند و تانی هادی و جگریم در شان کسی که بر همه
 مردمان در هدایت سبقت نموده و بخدا التماس آورده
 و حق که هرگز مشغول عبادت اشجار بودند و هیچکس
 در وجود الهی سبقت نداشت مگر رسول خدا که رایت

سفت در عالم افراشته اکثر اهل حدیث را بیند که او را
 هم که پیشتر متابعت سید محمد بن علی علیه السلام کرده و با او
 ایمان آورده و خلافت را بر نکرده اند که و شک در این
 مکر و کرایه و آنحضرت خورده و فرموده أَنَا الْقَصْدُ بَيْنَ
الْأَكْبَرِ وَأَنَا الْغَارِقُ الْأَوَّلِ أَسَلْتُ قُلَّ اسْلَامِ النَّاسِ
وَصَلَّيْتُ قُلَّ صَلَوَاتِهِمْ و هر که تتبع احادیث نماید آنچه
 گفته شد یقین داند و آنچه را در اینجا مقام ذکر نمودیم
 اندک است از فضایل آنجناب و اگر شرح مناد است او
 بتفصیل کنیم محتاج شویم بکتابی بزرگ غیر از کتاب
 نالنجار ترجمه مجمل بود از کلام ابن ابی الحدید بود اما
 آنچه علمای شیعه از شیعیان و غیره و صواب الله علیهم السلام
 خواریان نموده اند اصغاف اینها است لیکن مطلب از نقل
 کلام مخالف است که آن فاضل ترین منافقت و لاف و

ما شهدت به لا هذا. و عجزت انکیر با حق و اهل حق که
 ایضا در ذکر منافقین خداوند بد منافقین را هلاک کرد
 در خلافت بر او مقدم میدان و خود را از میباید که او حق
 و اول بود و خلافت لیکن خود متعین آن نشد و است
 در جهالت و ضلالت که داشت و از دنیا کرد و آنچه ازین
 آنکه چنانچه در همین باب بتقریبات مذکور میشود شکایات
 بسیارند و از آنحضرت صلوات الله علیه نقل نموده اند که
 ایشان را حق است و جوهر غضب حق من کردند و بر من
 نمودند و غیر ذلک و اگر نمیدانید که هرگاه خود را ایشان
 و ادا داشته بود و خلافت ایشان حق بود چرا چنین بر کردید
 حق بر اثر خود حاق میشد و چنین فزاهاد و خوار
 میگفت همانا ایضا خلافت خدا و امامت کبری را که
 ناله مرتبه نبوت است منصب نبوی و نبوت کردن که توان

دست از آن برداشت و دید یکی که اهلیت آن نداشته باشد
 توان گذاشت پس هر عاقل و هوشمند که الله تعالی فرستاد
 رسول و قائم و به باشد مانند آفتاب روشن است که مناسبت
 بنای کار را بر همه جاهلیت گذاشته اند و از روی تعصب و
 عناد دست از خلیفه حق برداشته اند و اعانت امام خود
 در اخذ حق نکردند تا محالفان و منافقان بر او غالب شدند
 چنانچه قوه موسی علیه السلام هر روز را ضعیف کردند
 و اطاعت عجل و سامری نمودند و سبغتم الذين ظلموا اني
مقلب قلوبهم اما سرال محمد صلوات الله علیه
 بر آنجور نیست که ظاهر میشود برای هر کس و هر یک که ایشان
 آن ندارند و هر حوصله طلب آن نمی آید و دشوار بر غالبین است
 تا بنیاد آنرا مگر نوشته معجزی یا موقوف که امتحان کرده باشد
 دل و ایمان و گفته اند بعضی از آن اسرار و سنه که جاری

یا یحیی بر سر
 برای

میشود بر سر آن مخلوق غیر ایتان و آن سر نیست که واسطه
 با ایشان میرسد که بگویند آن را رویت را ایشان ظاهر میکند
 مانند دهن و احیاء نفس و مکالمه ضعیف و موقوف و غیبا
 و مناسبت با این نشان افتادند در آن وقت جمعی و کافر
 شدند از راه انکار و جمعی از علو و افراط و محبت و سنگا
 شدند و نجات یافتند جمعی که الله تعالی هدایت نمود ایشان را
 چنانچه نمود و بود و تابع شدند مطاوسط یعنی طریقه
 میان را که امر ایشان متفق و یکدست و ذلك فضل
الله یؤتی من یشاء و اما آنچه از جمله اسرار توان
 فهم نمود ایشان الله تعالی در شرح احادیث
 این باب از فقاوت قلله اخبار روایت میساید
والسلام علی من اتبع الهدی

الْأَوَّلُ لِلنَّاسِ بِضَعْفٍ وَالْآخِرُ لِلنَّاسِ

اگر به پسر و بنده زان پادشاه که گشتیت را رسان

فلا يسعدك القول إذا منع ولا

سبق میں مذکور ہے اور اس میں کہیں کہیں ہفتہ، اقلید، لکھنؤ، اور

لا يُهمل النطق إذا الشَّع

منه در این سخن گفتن که دوستی از زبان میفرستد

وَأَقَامُوا كَلَامَنَا تَنْشِئَتْ

ایستاد هر چه امر، خدیو می نهادن رست + مناور

عَوِّدُوا عَلَيْنَا هَذَلِكَ اِغْصَانُهُ

است و افزونده و بیهوشی و در بر او جبهه شش جهای

و اما در این : و اینست که افراد انسانی تسلط که باید بر زبان

یا مراءا پسندد الله تعالی که فرمود انسانی کسی را بپسندد که

مذاهب دیگر که از فتنه بزرگ فتنه باز میماند و

اشاره است متفکر در کمال قدرت و وضع آن
که بگوید از عوالمی که الله تعالی برای
فردین مقرر کرده است از جمله کائنات
که سختی و کوری و بیرون و بیرون
حاجت به در نظر آید و از آن سبب است
و این را در حد و اندازه و مقدار و در حد
و این را در حد و اندازه و مقدار و در حد
و این را در حد و اندازه و مقدار و در حد

گیتا

7. 1

حق تعالیٰ اہل بیت علیہم السلام علیہم عطا فرمود
ایمان از ایمان دیگران بزرگتر است و کمال است

و این از او مانده است و در سوره یوسف آمده که اینجاست

و رعیت آید و وقت و مصلحت اقتضای آن نماید بقدری که

فمنهم من قال ان الله تعالى

فهم و حوصله مستمع قابل از در زمان مجرب بیان

ایشان جاری میکرد و هرگز زبان ایشان را بشمارد و هر

نکته: در این کتاب، از واژه‌های «نکته» و «نکته‌ها» استفاده شده است.

نالسی سبقت نیکیں و جا بجا اندھنی سے متبعین

کلاما عجاز نقل اما اینان ظاهراست و العلم عند الله تعالى

١٥٠

إِنِّي أُرِجِعُ الْعَالَمَ وَإِيَّاكُمْ ثَلَاثَ

سید محمد علی حسینی

وہی ہے جس نے اسے

و ضایعی را میگویند که غلو کرده باشد و محبت اهل بیت یعنی

از خود گذشته باشد و نسبت به وقت ما الی وقت ما باشد

الرحمن الرحيم باسمه يسبحون

دهد جاپچر در شان حضرت امیر المؤمنین علیه السلام این

نوم کرد و آنحضرت با او جدا شد که از آن از اقبال

[illegible]

_____

اجمین آن نور کلام الله طاعت که انحصار امر المؤمنین
 بعد از وائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین باشد
 چنانچه در کتاب حج کافی در باب ائمه علیهم السلام نور الله
 عز وجل آن حضرت امام محمد باقر صلوات الله علیه وایت
 ایضا الدکالی منقولست که سألنا ما جعفر علیه السلام عن قول
 الله عز وجل فامسوا بالله ورسوله والنور الذي رزقنا
 فقال علیه السلام یا باحالد نور الامام فی قلوب المؤمنین
 انور من الشمس المصیبة بالهیار واهم والله یورون
 قلوب المؤمنین وحب الله عز وجل نورهم عز ربنا
 فیظلم قلوبهم والله یا باحالد لا یحبنا عبد ولا یقولنا
 حق یظهر الله قلبه ولا یظهر الله قلب عبد حق یلم
 لنا ویکون سلك النافذ اذ کان سلكنا سلك الله یمن
 شدید الحسایف امس من فرج نور النیمة الا کبر

یا باحالد النور والله الا جمیع ال
 محمد صلی الله علیه و آله الی یوم القیمة
 وهم والله نور الله الذی انزلهم
 والله نور الله فی السموات و فی الارض
 و الله یا باحالد

حاصل معنی اینکه نور خالدها میگوید که آن حضرت امام محمد
 باقر علیه السلام معنی النور الذی انزلنا ربهم صمد حصین
 فرمود ای باحالد بخدا قسم که مرا از نور در این کبریا ماسد
 آن محمد صلوات الله علیه وعلیهم که امامت آنها ثابت است تا
 قیامت و ایشان بخدا قسم نور خداست و آن که خدای تعالی
 ایشان را زود رسانده و بخدا قسم که ائمه معصومین نور است
 تعالی اند و آسمانها و زمین و بخدا قسم ای باحالد که هر آن
 نور امام در دلهای مؤمنین روشن تر است از نور آفتاب
 تا بان در و در این امامان بخدا قسم که نور و شرف منکند
 دلهای مؤمنین را و میبوشاند خدای تعالی و شوق ایشان
 از جوی که میخورد بر تار یک میشود دلهای و پیوسته در
 حجاب شبیه و تنگ است و مستور میباشد ای باحالد بخدا
 قسم که دوست غنی دارد ما را بنده و امام میداند و ما را مکر

و قتی که خدای تعالی بگوید که این را بپذیرد آن سزاوارتر است و
 با این تمیز که داند خدای تعالی بپذیرد از شرط و مکر و قس
 تسلیم کند برای ما جمیع احکام را و باشد صعب و قوی و
 ما بر هر که آن بپذیرد بطبع باشد برای ما سالم و مبرک و
 تعالی او را از حجاب بخند و در قیامت و این میگرداند و
 انقلب و غطر او و یوز قیامت که هرگز بر او غطر نباشد و
 اَقْدَرُ الْهُدَىٰ بِدِيكَمُ فَاَنْتُمْ صَدُوكُ
 اَقْدَرُ الْهُدَىٰ بِدِيكَمُ فَاَنْتُمْ صَدُوكُ
 اَهْدَىٰ السُّبُلِ اَيَّاكُمْ وَالْغُلُو
 فَنَّا قَوْلُوا اِنَّا مَرْبُوبُونَ وَ

اَعْتَقِدُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ
 اَعْتَقِدُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ

مرد ایستاده و علم که هر که اعتقاد بپذیرد در بار ما
 باشد اعتقاد در فضائل ما هر چند بسیار زیاد باشد
 از عالم خوار و عباد و احیای ما و امثال آن از کارها
 که اگر از بندگان کامل صادر شود ما ذوالله و رخصت او
 خواهد بود مستلزم قالی بودن نیست و الله تبارک و تعالی

اَوَاَنَا اَهْلَ الْبَيْتِ ابْوَابُ الْحَكْمِ
 اَوَاَنَا اَهْلَ الْبَيْتِ ابْوَابُ الْحَكْمِ

اَوَاَنَا اَهْلَ الْبَيْتِ ابْوَابُ الْحَكْمِ
 اَمْرٌ لِلَّهِ بِقِتَالِ اَهْلِ الْبَيْتِ وَ

وَالْبَغْيَ وَالْفِسَادَ فِي الْأَرْضِ فَأَمَّا
 التَّكَثُّرُ فَقَدْ قَاتَلْتُ وَأَمَّا التَّاسِطُ
 فَقَدْ جَاهَدْتُ وَأَمَّا الْمَافِقُ فَقَدْ
 دَخَلْتُ وَأَمَّا الشَّيْطَانُ الْأَكْبَرُ فَقَدْ
 كَفَيْتُ بِصَفْقَتِي بِمَغْلَاهُ وَجِبِ
 قَلْبِي وَرَحْمَتِ صَدْرِي
 حاصل بیفقر شریفه انکه استبارک و تعالی امر که در مجتبی

بصیحه

باقوی که اهل بعید و بغیر حق خروج کردند و قوی که عهد
 شکستند و در زمین فساد کردند و اهل بغی و تلبیغ
 شامیان و اصحاب معاویه ملعونند و عهد شکستگان
 مفسد اصحاب طح و زبیر و خوارج نیز به اعتبار بقض
 عهد و کشتن آن داخلند و اهل قبی و فساد بر سر سر
 حصص و در فرار مجید بر امر مطلق بقاتل اهل نبوت
 انجام داده و مودفان بقضا علیه اهل الاخری و قاتل اهل القی
 بغی الابر و در حدیث نبوی وارد شده که خطا حضرت
 المؤمنین صلوات الله علیه ما فرمودند که انک ستفائل
 بعد من التاکثیر و العارسطین و المار فیر لی حضرت
 صلوات الله علیه در این فقره شریفه میفرماید که اما انک
 بغی عهد شکستگان قتال ایشان قیام نمودم و ابرافا
 که مراد از آن اهل معتبر و اصحاب معاویه لعین است که ظلم کردند

در صومعه که در تبرک آنحضرت با ایشان جهاد نمودم و تا
خارج لعنهم الله بر تحقیق که ایشان را حواری و مغلوب
کرده و اما شیطان در ده سال احوال اعدا در آن مختلف
و در هر کوبش در کوه که آب در آن ایستاده باشد و نیز
سنگی چیده بر روی هم افتاده و پشته شده باشد بعضی
از علما گفته اند که شیطان در ده سال و التذیه است بر آن
امیه و در این صورت تذیه بضعیف تر است و بعضی
گفته اند که ذی البیت است که بضعیف تر باشد بیای دو
نقطه در پایین و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله
مرویت که در ذکر خوارج هر و آن فرمود فیهم المخرج
رجل اسود یک کند الذی له فیها حکمة و فیها حکمة
شعر آن کاتبها اهل بیت است و بعضی در میان ایشانست
شخصی ناقص و مری سیاه که دستش بر پستان زن آن

در لعل

و در آن شبیه سر بیا پست و در سر پستان موی چند
هست مثل موهای که در مردم که می باشد صاحب
صالح میگوید و من حدیث علی فی ذی التذیه ^{البد} بخارج
ای ناقص البد و روایت که آنحضرت صلی الله علیه و آله
چون در التذیه را دید فرمود هذا اول قرن من قرون
الشیطان طلعت فی امین و در بعض اخبار را در است که
چون حضرت امیر المؤمنین صلوات الله علیه در حاکم بود
با تاج و سیل تاج از هیبت با یکی زد و پهن شد
و بعضی گفته اند که آنحضرت با یکی روزی که از هیبت آن
دش در سینه ماند مرغ نیم لعل بطیید و گوش مالک
آنحضرت علیه السلام آن را از تنید بدو و در بعضی کوی است
افتاد و مرده طید و را در آنجا یافتند و لهذا نصیر او
بشیطان در ده سال است و بر این تقدیر که حضرت علی

باشد برود و باشد گفته می تواند بود که صیغه معلوم
 باشد و اینم ضوای الله علیه گفته است که می تواند بود که
 مراد از این باشد که شیطان حاضر باشد و در جبین مکانی بر
 آن حضرت ظاهر شده باشد و کوشا می آید آن سرور و بد با
 که دلش در پسند آید و کوشه و از آن حضرت در عالم
 آرا را حاضر آید و آوازشند و باشد گفته در معجزات
 معهود و آن حضرت در آنجا باشد و شیطان از شیاطین مقابل
 فرمود و الله تعالی و تقاضا مع بقا صد اولیا الله
 این الذین زعموا أنهم هم المرسلون
 فی العباد وینا کذباً و بغیا علینا
 و حید لنا ان ربنا الله سبحانه
 بر آن پادشاه و دشمنان را که در فتنه کرده است

وَوَصَّيهُمْ وَاعْطَانَا وَحْمَهُمْ
 اَدْخَلْنَا وَاجْزَاهُمْ بِنَايُسْنِ عَطَى
 الْمُدَى وَبِئْسَ لِلْعَمَلِ الْكَاسِرِ الْحِجَابُ
 اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
 عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ اَقْرَبَ النَّظَرِ
 اِلَى الْاَنْبِيَاءِ اَعْلَمَهُمْ بِمَا اَمْرًا اَشَدَّ
 النَّاسِ عَمِّي عَنْ عَمِّي عَنْ جَنَّتَا وَفَضَلْنَا

این قبیل حوشت است که در بعضی کتب است
 آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم و مراد از آن ظاهر
 و الله اعلم ما فی حق خاص و حق آن که
 در بعضی کتب است که سبب و سبب است
 ما در بعضی کتب است که سبب و سبب است
 شفا و شفا و شفا و شفا و شفا و شفا
 که ما که از حد و حد و حد و حد و حد و حد
 مورد و مورد و مورد و مورد و مورد و مورد
 مرید و مرید و مرید و مرید و مرید و مرید
 مکتب و مکتب و مکتب و مکتب و مکتب و مکتب
 سبب و سبب و سبب و سبب و سبب و سبب
 حواشی و حواشی و حواشی و حواشی و حواشی و حواشی
 و الله اعلم ما فی حق خاص و حق آن که
 حواشی و حواشی و حواشی و حواشی و حواشی و حواشی

وَنَاصِبِنَا الْعَدُوَّةَ بِإِذْنِ سَيِّدِنَا

۱۱۱. زاهدان و سادگان و پنهانی و متقیان و کوه سفت و شسته را

البكر الا انا دعونا الى الحق

سوی آنکه در خدمت او یافت مبت حق و

وَعَاذُ سِوَاكَ إِلَى الْفِتْنَةِ وَالنِّفَاكِ

خاتمہ اور اخیراً

فانزها ونصب الغدوة

من اعتبار کم و بیش و درین اوقات

ایزاستنا از سبل آتش که ساعره کشه او را عیب فیه

غير ان سيولهم يهين فلون من فراع الكتاب
بعضه در اجتماع بنيت مكر اسك شمشه ها انار كند

السكراب كوفت ايشان ز شمشير و ابريسگر و اولاد

اسعد الناس غرو فضلنا ويقر

三

إِلَى اللَّهِ بَيْنَا وَإِخْلَصْ جُنَا وَعَمَّا إِلَيْنَا

بیتا و سید و صاحب نامہ شریانی و انکسار

ذِينَ اَوْتُوا عَمَلًا حَسَنًا

در این کتاب که در این کتابخانه است

فذلسمنا وهو في دار المقام

سینا جیہیں کسی راہ است از در افاق مت و سری سوا

مَعَنَا أَحْسَنُ الْحَسَنَاتِ حَبِيبًا

باید که در این حالت دوست و دشمن را

وَأَسْأَلُ السَّيِّدَ بِغَضَا وَأَوَّلِ

الکتاب فی الفقه

مرکزیت الیوم و دشمنی یومیه رفتن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بعضی بجز رضای الحما را دوست دارند
برای تفراض دیگر
بعضی بر سر کار و طریق مستقیم

اجمعین از حد احسان افزون و از دائرة احاطه بیرون است
 لیکن در این مقام تذکره الامام و تبصیر للمعوام ناچار است
 از ذکر حدیثی چند از صحاح احادیث خیر الامام علیه و آله
 افضل القلوب و السلم مثل آنچه علی بن یونس العامری
 نقل کرده و جعل الجنة مثواه در کتاب خود مستقیماً
 المستقیم المستحق القدر در مقام فضل محبت اهل
 بیت عصمت سلام الله علیهم از کتابش فی المصطفی
 و از تاریخ نشوی نقل نموده از جناب مستطاب نبوی
 صلی الله علیه و آله که بور لو ان عندا عند الله بین
الركن والمقام الف عام ثم كف عام ثم الف عام ولم
یکر یحیی اهل البیت لکبته الله علی سخره فی
النار حاصل معنی آنکه اگر اینکه بین از بندگان عبادت
 کرده باشند حدی از رسول و در میان رکن و مقام هلال

سال بعد از آن هر سال بعد از آن هزار سال و دوست
 ندارد مگر که اهل بیتیم می اندازد و از الله تعالی بیست سال
 در آتش جهنم بگذرد و مقام بواسطه آنست که در حدیث
 شده که میان رکن حجر الاسود و مقام حضرت ابراهیم علی نبینا
 و علیه افضل بیاع روی نیست و بعضی در هاتکتاب
 هاتکتاب صلی الله علیه و آله و آیه دیگر که آنحضرت فرمودند که
لو ان عندا عند الله ما قام نوح فی قوم و کان له منزل
لحدیثها فانقره فی سبیل الله و مکرم حق حج
الف عام علی قدمه ثم قبل بین الصفا والمروة مظلوما
ثم کمال الله یاعلی لک الشجرة الجنة حاصل معنی آنکه
 اگر اینکه بین از بندگان عبادت کرده باشند الله تعالی را بعد
 و ما فی کحضرت نوح علی نبینا و علیه السلام در میان قوم خود
 بدعوت ایشان مشغول بود و بود و ناسد برای او منزل بود

احد ملائکة الله انما ذكره بانست آرد راه خدا و در نیت
باشد عروا تا آنکه هزار حج سپاره کرده باشد و بعد از انهم آ
گفته شود در میان صفها و مرده و حال آنکه او مظلوم باشد
و با وجود مذکور این دوست ندارد عزای علی بن ابی طالب
بهشت **و عا** در موضعه الواعظین در بیان فضل
نواب محمد بن حسین امیر المؤمنین از حضرت رسول بیت
العلمین صلوات الله علیهما و آلهما الطیبین روایت شد
که فرمود من قرأه قل هو الله احد مرة فكأنما قرأه ثلث
القرآن ومن قرأها مرتين فكأنما قرأه ثلثي القرآن
من قرأها ثلث مراتب فكأنما أحتم القرآن الا ومن
أحب عليا بقلبه أعطاه الله نواب ملك هذه الأمة
ومن أحبته بقلبه وقيد أعطاه الله نواب ملك هذه
الأمة ومن أحبته بقلبه وقيد وليس له أعطاه الله

نواب آئمة کلها حاصل معی ایک کسی که بکبار قرأت
ناید سورة قل هو الله احد را پس چنانست که ثلث قرآن را
کرده باشد و اگر و بار قرأت نماید پس چنانست که دو ثلث
قرآن را نکرده باشد و اگر سه بار قرآن نماید چنانست که
حتم قرآن کرده باشد یعنی نواب اید در قرآن ثلث کل قرآن
بعد از آن فرمودند که بدان و آگاه باش که حال انجیر است
که کسی دوست دارد علی را بداند خود عطا ایما بداند ثبات
و ثبات او را مثل نواب ثلث این امت رکب که دوست دارد
بداند خود و دوست خود عطا میفرماید او را ثواب دو ثلث
این امت و کسی که دوست دارد او را بداند مستور با
خود عطا میفرماید او را ثواب تمام این امت جمعا
الله تعالی امر تجمل و نیت ابواللؤلؤ الیوم لقاؤه
و عا در کتاب دیگر بار اصبع بن شانه روایت شد

که حضرت امیر المؤمنین صلوات الله علیه بر سر کوفه
خفته فرمودند که آنرا آن نیست که و لقد کان حلیوتی
الله صلوات الله علیه و الله کثیرا ما یقول لیا علی حاکمک
نقوی و ایمان و یغضیک کفر و نفاق و آفات الحیة
و انت مفتاحه و کد من نعم الله بحیث و یغضیک
حاصل معنی آنکه و تحقیق که بود دوست من رسول الله
صلوات الله علیه و الله که بسیار میگفت مرا که ای علی دوست یارو
برهیز کار عدا و ایماقت و دشمنی با تو که و نفاقست و من
خانه علم و دانستم و تو کلید آن خانه بود و روغ کشتا که که
کان که اینک دوست میدارد مرا و حال آنکه از دشمن
میدارد و ترا و بعضی از فضلاء سابقین اینمضه و بنا
نظم در آورده و قول رسول الله فیما مضی و قد
رواه ابن عباس و زید و حاکم و غیره علی لایحه

مؤمن و من یغضه و الله به الله کافرا
ان ولی محمد من اطلع الله و ان
بعدت بحمد ان عدو
محمد من عصی الله و ان قریب
و ان اولی الناس بالنبی
اغماهم بما جاوا به
وقال علیه السلام عند فیه رسول الله

اعلمهم

عَالِيكَ اِنَّ الصَّبْرَ حِمْلُكَ الْاَعْيُنُ
 وَاِنَّ الْحَجَرَ لَقَبِيحٌ اَعْلَيْكَ
 وَاِنَّ الْمَصَابِيكَ لِحَمْلِكَ
 وَاِنَّ قَبْلَكَ وَبَعْدَكَ لِحَمْلِكَ
 بعضی از شراح فتح البلاغه گفته جلال در ایستقامت
 سرگشت یعنی این مصیبت پیش از تو و بعد از تو
 عظیم و بزرگست اما پیش از تو ازیم و فروع و مولود
 آن و اما بعد از تو وقوع و اعتبار ترتیب مصیبتها
 این اسلام و اهل بیت آن سرور نام صواب الله علیهم و علیهم السلام

اِنَّ لِلَّهِ الْمُلْكَ الْاَلَدُّ الشَّهِيدُ وَطَائِفُ
 اَرْسِي وَخَيْرُ نَبِيٍّ مَرْتَبَةً وَطَهْرًا
 اشاره است باینکه این دین محتاج اهل بیت و اعتقاد ائمه
 با امامت و حویط طاعت بنان سلام الله علیهم ایام
 کامل بلکه حاصل پیش و در تعظیم و تعظیم توحید بدون
 احلاص و اعتقاد و رعایت شروط آید آنکه آن جمله بلکه
 عهد و وصل آید باشند در شاه نافی و نفی صاحبش
 ندارد و بعد از عنده الله و اهل
 اِنَّ امْرَأًا صَغِيرًا صَغِيرَةً صَغِيرَةً لَا
 حَمْلَةَ لَا عَيْدًا مَحْنًا اَللَّهُ اَعْلَى
 اشاره است باینکه این دین محتاج اهل بیت و اعتقاد ائمه

لِلْإِيمَانِ وَلَا يَجِيءُ جَدِيدُنَا إِلَّا

صُدُورُ أَمِينَةٍ وَأَخْلَامِ مَرْيَمَةَ

شجع فخر الدين عليه الرحمة وكتاب مجمع البحرين وشرح
مقتل فريديريك قبل الملائكة بامرهم عليهم السلام شأنهم
ما لهم من الكمال خارج عن كمال غيرهم كالقندة على
يخرج عن ريش غيرهم والحديث عن الامور الغريبة
كالوفاء المستعملين ما بهم التي وقعت في حارة
فان هذا الشان صعب في نفسه لا يقدر عليه الا الاله
والاوصياء المستعيب القوم على الخلق مقهور عن اكل
ما يلقى منهم من الاشياء ولا يحمله الا من عند الله
الله قلل الإيمان فخرنا كالمركبة صدورهم

الزوايد

الغرائب عنهم ولم يسنكر ذلك ويحجب عنه ويكلفه

بالنكديس كما فعل ذلك جماعة من حثان سخايرة بيل

يلقى ما يصد عنهم بالايان مبرورين هم اصحاب الفضل
لامينة ولا حلام الرب يبرزون فيخرج بعد عظماء
ان الله اطلع الى الارض فاجلنا
واجتمنا لنا شيعة نضرنا
ويقرحون لفرحنا ويخرنونا
يخربنا ويبدلون انفسهم واولهم
فينا فاولئك منا واليتنا

الساكنات

که علوم و معرفت و معانی و حقیقت و اسرار و حکمت آسمانی
 می آید و مخفی و نهانی که در این جهان پنهان باشد که بهر ظاهر
 کند سر و پشته را یعنی خورشید و ماه و ستار و در این
 حیطه که در این عالم و این کیهان هر چه در میان است و خلق و نبات
 و نبات که عالم و عمل حق است و کشف و مکتب که بر سبیل
 عاقلان است و در این و صدق و بیت و مطاوعت
 مرشدان طریقه هدایت و فهم سیوم مکاشفه و معجزه
 و حقیق و لطیف و آلود با حلاوت و حقیق و عوام است
 که بر ذات او و معانی و شغل و بر و اندر او و کشف و
 که باشد بدین غیر حق از باطل و صورت و این خطا سبب میکند
 بهر این معنی که مخفی گوید و طریق و لایست که در این
 مایه و این و این که در این دولت دنیا باشد با این و کند
 یا اشاره با صراط و در این دنیا و در این و نیست و معنی

مستدین بر یک راه و بحال باشد بلکه هر وقت برای هر چه
 میل کنند و شیو طلب بقوه اند نور علم و پنا میرد
 بر کجاستوار و اصل محکم و با قرینا و آخر و حدیث طول
 لیکن جامع عر و در و در فقره آنرا اعتبار از حدیث لفظی
 در این و این فقره فکر کرد و این حقیق و این فقره و شریعت
 تا آخر که میباید بجهت شدت و بط آن و این که این است
هَذَا هُنَا وَاشْتِ عَکْبَرِ
السَّلَامُ إِلَى صَدْرِهِ لَعَلَّ
جَمًّا وَاصْبَتْ لِحَمَلَتِ
 بعضی بر آن و کار عقلانی که طاق حل و فهم آن داشته باشد

تاسف بخورد علیکم از صدان جوی که املت آن علو و عت
 فهم آن سارند است و باشند
 بلی اَصْدِیْبُ لِقِنَا غَیْرِ قَامُوْنَ عَلَیْهِ
ی ای دوم سید عالم این را و سید عالم
 مُسْتَعْمِلِ التَّالِیْنِ لِلدُّنْیَا وَ
استعار که و سارند است و سارند برای این دو سید عالم
 نِعْمَ اللَّهُ عَلَی عِبَادِهِ وَنَحْمَدُكَ عَلَی أَوْلَیَائِهِ
نعمای خدا بر بندگانش و در تحمید می خواند مرا و سنان و اولیای
 یعنی چون ذات او بدو نظر او بامهذب است چون این علم بدست
 آورد و سبیل عباد و رونق نیای خود کرد و اندوالت نفوق
 و تغلب بر عباد و سنان خدای متعال سار و سبیل عباد
 آن نعمت بوابی رحمت بر روی خلق کشاید و آنجنگ که خدا را
 تمام کرده و سنان او بخت نماید و باجماع افعالم و التخلیه

و استظالم

نفوق بر عباد و سنان خدا خصم و سار که اند
 ویر فو و فعل مرمان داه طعن و فزع کتابد بلکه خود را
 اعلم و سنان و وحید زمار و نماید و هر که در حال علم
 مد تا قبل و تدبیر نماید بخود این کلام اعجاز نظام رسد و
 سرائی المعین ملاحظه نماید که باند ما به علی مکرر است
 و رونق خود کرد اندازد احرص مدینا و غلبه بر ضعفها
 اما ذنا الله و سائر المستعملین منها
 اَوْ مُنْقَالَ حُكْمًا الْحَقِّ لَا بَصِيرَةَ
و ای دوم سید عالم این را و سید عالم
 لَسْتَ بِأَخِي تَنْقِلُكَ الشَّيْطَانُ
نعمت بر او و سارند است و سارند برای این دو سید عالم
 فِي قَلْبِهِ لَا وَكَلْ عَارِضٌ مِنْ شَيْءٍ مِمَّا
و ای دوم سید عالم این را و سید عالم

يعنى يا اهل البيت انتم اهل البيت واولاد محمد
 جميعكم كحظ الاميرين وفضل النيان سلامتكم
 ودين اول النيان فاقصصت از تحت دعافيق
 و معارف دقيقه و قابل اعطاء هيتند
الا لا اذ ولا اذك او
 منه هو باللدن سلسيل القيان
 للشيء هو او مغرما بالجمع و
 الا حار لندس عاده الدين في شيء
 جد شخص اول هيت خود از بيار حرم ركانت

المنه

مصرف ۶

و مستهيا بيدارد و شخص فاني هيت تو حرم حرم مال
 واسياس ميکارو
 اقرب تشي شيء با بهما الانعام النيان
 كذلك يموت العلم يموت حامله
 اللهم بلى لا تخلوا الارض من قائم
 لله بحجته افا ظاهرا مشهور
 او خائفا مغنورا
 من الله علينا وعلى سائر المؤمنين بظهوره و كبره

وَمَا كُنَّا بِمُحْسِنِينَ
لَنَلَا يَطْلُجَ الشَّمْسُ وَبَدَنَانِي كُنَّا
وَإِنْ أَوْ لَعَلَّكَ
يَحْفَظُ اللَّهُ الْحَجَّ وَبَدَنَانِي كُنَّا
حَتَّى يَوْمٍ نَرُوعُهَا نَظَرًا وَهَمًّا
وَيَزِيدُ رُوعَهَا فِي قُلُوبِ أَشْيَاءِ هَلَامٍ
هَجَمَتِ الْعِلْمُ عَلَى حَقِيقَةِ

مکی و مسجد جان
در هر روز و در هر روز
از روی قدر و منزلت

البصيرة و بآش و لروح اليقين
وَاسْتَلَا كُنُوزَهَا اسْتَوْعَدَ الْمُنْفِقُونَ
غُرُفَ بَيْتِكَ مَخْبِيَّاتِهَا بِيَارِ لَرَى لِقَائِهَا وَنَوَافِ عَقْبِهَا
خُورَ اسَانِ كَرَمِهَا حَشَوَاتِ حَلِيمِهَا وَخُفِصَ وَحْشَتِهَا بِطَمِ
وَمَا كُنَّا بِمُحْسِنِينَ
لَنَلَا يَطْلُجَ الشَّمْسُ وَبَدَنَانِي كُنَّا
وَإِنْ أَوْ لَعَلَّكَ
يَحْفَظُ اللَّهُ الْحَجَّ وَبَدَنَانِي كُنَّا
حَتَّى يَوْمٍ نَرُوعُهَا نَظَرًا وَهَمًّا
وَيَزِيدُ رُوعَهَا فِي قُلُوبِ أَشْيَاءِ هَلَامٍ
هَجَمَتِ الْعِلْمُ عَلَى حَقِيقَةِ

من اهل البيت

أُولَئِكَ خُلَفَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَالِدَعَا
إِلَى سِرِّهِ أَلَا شَوْقًا إِلَى رَيْتِهِمْ
فَقَدْ مَنَعَ وَفَرَغَ عَطَاهُ
فَقَدْ أَعْطَى اللَّهُ
وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَدْ مَنَعَ عِبْرَتَهُ
لَيْسَ قَالِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا وَهُوَ مَنَعُهُ
لَيْسَ قَالِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا وَهُوَ مَنَعُهُ
لَيْسَ قَالِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا وَهُوَ مَنَعُهُ

وَلَا يَبْرَأُ الْكَلْبُ مِنَ الْمُسْكِينِ
سَيُولَى اللَّهُ مِنْ مَنَعِهِ
فَقَدْ مَنَعَ وَفَرَغَ عَطَاهُ
فَقَدْ أَعْطَى اللَّهُ
وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَدْ مَنَعَ عِبْرَتَهُ
لَيْسَ قَالِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا وَهُوَ مَنَعُهُ
لَيْسَ قَالِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا وَهُوَ مَنَعُهُ
لَيْسَ قَالِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا وَهُوَ مَنَعُهُ

مَنْ مَنَعَ
مَنْ مَنَعَ

لَوْلَا لَكَ وَإِنَّا هُوَ الْمُسْلِمِينَ وَ

جَلَبِ اسْتِغْفَارِهِمْ فَإِنَّ شَرَكُهُمْ فِي عَمَلِهِ

شَرَكُهُمْ فِيهِ وَالْأَجْنَابُ الَّذِينَ لَا يَكُونُونَ

لِغَيْرِ أَقْوَامِهِمْ إِنَّ أَعْظَمَ الْحَيْلَةِ

خِيَا الْأَمْزِ وَأَقْطَعَ الْغَشَّ عَشْرًا كَمَنْ

ابْتَفَقَ عَلَيْهِ أَنْ تَخْضَعُ لِعَبْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَرَأَى سَفَارَتِي

وَوَصَلَتْ كَيْفَ بِي إِلَى الْمَدِينَةِ وَكَوْنُ عَمَلِي وَرَأَى مَوْعِظَ

وَنَصَائِحِي لِيُبَدِّلَ أَمْرِي وَكَرَاهِيَّتِي أَنْتَ أَيْدِيكَ كَمَا عَرَفْتَ

لَمَاعَنَ دِيْنًا مَرْغُوبًا بِرِجَالِهَا فَاِنْ كُنْتُ رَاضِيًا

بِهَذَا وَوَسْتَدْرِي بِشَأْنِ الْإِجْمَاعِ كَمَا أَتَى بِصِدْقَاتِ

مِيكَرٍ وَهَدِيْعَةٍ بِشَأْنِ رِجَالِهَا وَخَارِجُهَا وَبِأَيْتَانِ

دَرْوِغٍ وَنَحْنُ بَدَنُ كَوْنِيَا تَمَّتْ نَسَبُهَا مَثَلًا كَوْنِيَا شَرَاهَا

بِأَمْرٍ دَرْوِغٍ شَرَاهَا زَيْدُهَا وَشَرَاهَا زَيْدُهَا كَرِزْ أَيْدِيهَا بِأَيْدِي

رُوحِي بِرُوحِي جَسَدِي بِأَمْرٍ دَرْوِغٍ وَكُونِيَا تَمَّتْ نَسَبُهَا

دَرْوِغٍ بِرُوحِي وَكُونِيَا تَمَّتْ نَسَبُهَا حَقُّهُ دَرْوِغٍ زَيْدِي

بِأَمْرٍ دَرْوِغٍ بِرُوحِي وَكُونِيَا تَمَّتْ نَسَبُهَا حَقُّهُ دَرْوِغٍ زَيْدِي

کسی خصم او نزد خدای عز و جل فقر و مساکین و
 سائلان و یتیمان باشد که از درها میزنند ایشان را
 یا قرض دارند که در غیر عصبان قرض برآورده باشد
 یا این السبیل یعنی از خانه و مال خود و رکنش و در
 میان راه در مانند کان امنی و فی الحقیقه این
 مضامین صدق آیین حکمت اکبر موعظه بلیغ الیه
 مرفوعه و سایر این وسلاطین معدلت فرید که
 و صایای ایشان بجمال خراج و لایزال و عظم
 ان کانت السعایا قبلی شکو
 جیف عرعاتی فانی الیوم شکو
 جیف عیتمی کانی المقور و هم

القاهة والموزع وهم الزعرة
 گفته اند ای فقر و شریک را آنحضرت صلوات الله علیه و مقام
 فرمودند که با ایشان جبر رسید که احکام میارید علیه الغیر
 الهاویه بر اینها ناخدا آورده اند و بقصد عاریت نقل اند
 چون کوفیان فرمان نمیدادند آنحضرت بنفس مبارک خود
 از کوفه بیرون آمدند تا بحمله رسیدند و آن بر جبهه
 انحاب کوفه و قعست بعضی مردمان از عقب آنحضرت
 شناختند و او را در محله در یافتند عرض نمودند که یا
 امیر المؤمنین هم ایشان را کفایت میکنیم و ضرر ایشان
 بر دیگرانیم آنحضرت فرمودند که بندگان شما شتر خود
 از من باندازید و ضررهای خود از من کفایت کنید
 پس چگونه کفایت میکنید از من شتر دیگران را و الفقیه

طالع موزع

مرجوا لا تخضروا صلوات الله عليه سديدان معاوية
لعين واتباع سيدنا اوديت سقونا فماني قوم خود بود
ورنج و غصه آن قوم بر دل آن حضرت بشتر بود چه بود انجا
نوم و معاویه و ابی عصبان و مخالفان طغیان انبار و الله
وَقِيلَ لَكَ عَلَيْهِمْ اِنَّ هَٰذَا لَكُوفٍ كَافٍ
و گفته شد که گفتند چه می بینم که در کوفه اصلاح نمیکند بشیر
اَلَا السَّيِّفُ فَقَالَ اِنَّكُمْ لَصُلِحْتُمْ لَآ
که شمشیر بر سر در که اصلاح نمیکند
اَفْتَسَادِي فَلَا اَصْلَحْتُمْ لَآ اَللّٰهُمَّ وَاك
و این سر من است که اصلاح نمیکند
عَلَيْكُمْ اَنَا فَتَسِيْمُ النَّارُ وَخَازِنُ
و گفتند که منم و در سب
الْجَنَانِ وَصَاحِبُ الْخَوْصِ وَصَاحِبُ
صاحب و صاحب

الامام

اَلَا عَرَفُوْا وَلَيْسَ مِنَّا اَهْلُ الْبَيْتِ اَلَا
و این هم نیست از ما
وَمَوْعَارٍ وَبَاهَا وَلَا يَتَذَكَّرُ لِقَوْلِ
که او نشنیده است این روایت را
اَللّٰهُ تَعَالٰی اِنَّمَا اَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ
و گفتند که ای خداوند ما را که از شما نیستی
و حد تطبیق آیه مدعا و الله يعلم بنواذیر باشد که امام و هاد
امت الهیه می باید عارف و معین است با شما باشد با عمل و لا یتخو
خواه مؤلف و مخالف زیرا که ایشان را می باید که است
در شریع و احکام چنانچه از آیه و غیر آیه بران دلالت می نماید
و در زمان هر یک از ایشان دشمنان بسیار بودند و الله
علیهم السلام از ایشان معین می فرمودند لیسر اگر شیعه خود را
در مخالفان ایشان می باید هدایت ایشان و القلم

چنانچه بمنزله و دیگرنیاست ظاهر میشود برای کسی
 قادر باشد بر هر که و ابدان دنیا و پنهان میباشد در
 کسی که نمیداند مگر خداوند را و الله اعلم
 انا مع رسول الله صلى الله عليه و آله
 و معی عشرتی علی الجحوز فلیأخذ
 احدکم بقولنا ولیغلب علینا انما
 لنا قسیر علی الجحوز
 و اننا لنذود عننا غدا نواف

و کشف می شود اولیانا ف من شریقتی
 شریک من نظامی غدا ابدان
 الغیور المؤمنین و الا الغیور
 یصور به لغت پادشاه زبور عمل است و چون پادشاه
 زبور در غایت جلالت و حسن آداب و انفع حیوانات
 آنحضرت زبور پادشاه اعتبار میسور میگویند و میدهند
 الله عنه میوه ابد بعون و مبین مرانیت میبایند
 بخار مال را چنانچه زبور عمل متابعت میکند
 بصورت خود را یعنی بزرگ و سر کرده خود را
 در الله تبارک و تعالی میسور

اَنَا وَصِغْتُ بِكُلِّ كَلَامٍ

این بیت از مثنوی است در وصف کمال الهی و تعالی

وَكَيْفَ نَفَاجِمُ بَعْدَ وَضْعِ

و کس نمی تواند حدی پس از بیان

انفقره شریفه و نسخ نفع البلاد غنچه است که انا و

في الصغر بكلام العرب ما رانده است یعنی من در خردی

سینه های که در کشد عرب را بر زمین نهادم و سخنان

فنیله و بیغ و مصر را که در صلا الف و کلام سر زده بود

اَنَا شَاهِدُ لَكُمْ فِي حَجِّ يَوْمِ الْقِيَمَةِ

من شاهد برای شما در حجت و روز قیامت

عَنْكُمْ اَنَا اَعْلَمُ اِلَى طَاعَتِكُمْ

از شما من خواهم که مرا در طاعت شما

وَمُرْشِدُكُمْ فِي الْفِرَاقِ بَيْنَكُمْ

و مرشد شما در جدایی بین شما

وَكَيْلُكُمْ اِلَى مَا يَجِيْكُمْ اَنَا وَاَهْلُ

و کلیل شما را به آنچه می آید من و اهل

بَيْتِي اَمَّا اِنْ لَمْ يَكُنْ كَمَا اَنْ

بیت من و اگر نباشد همان

التَّخْوِمَ اَمَّا اِنْ لَمْ يَكُنْ السَّمَاءُ

ستارگان و اگر نباشد آسمان

محلت و الله يعلم که در این باشد که چنانچه بخورم و آسمانها

علامت بقای آن و سبب سلامت اهل است چه در قبل

ستارگان و چنانچه میشوند و اهل بیت من نیز امانت بر

اهل زمین یعنی من و اهل زمین بقای ما باقیست

الا ما اهلش و من و چنانچه گفت با این که ستارگان

امانند بر اهل آسمانها از استراق سمع شیاطین و

نمکنست که مراد از اهل آسمانها عارفان و ستارگان باشد

الجنة المأوى **وقال عليه السلام**

ان لي على ديني في ربي وصبره من

ديني وبقين من امري اني لعل

بقين من ربي وعيشته في ربي

حاصل اینکه من رجب و صلوات از جانب خدا با اراو

بعون معرفت الهی و صفات او و آنچه از مقوله اعتقاد

عبد است دلیل و اخص بر طبق دعوا و اعتقاد خود بار

و من بر صبر و پایداریم از در خود بقی در در خود

منزل را و صبر نیست و من رفیق از امر خود بقی

هر امری که از من صادر شود مقبول است بقی بر حقیقت

آن و حال من از روی شک و شبهه و ظن و وهم نیست

انني محارب لابي ومنتظر اجلي لاني

منتظر فوري في محاهد نفسي و

منتظر الحتمي اني لعل جاري

الحق وانهم لعلم في الباطل

لعل اقامتي في الله افا و اوعلى

مهری که از من صادر شود مقبول است بقی بر حقیقت

آن و حال من از روی شک و شبهه و ظن و وهم نیست

عن الله تعالى ان صاحب بيت که برای
در خود قرار داده باشد که بجز او
احادیث شریفه بر وی معلوم باشد

نُصْرَةُ دِينِ رَجَاهُ وَأَقَانِ تَائِي
 لَا تَقْعُ نَفْسِي أَنْ تَكُونَ حَاجَةً لِي سَعِي
 جُورِي أَوْ خَلَا لِي سَعِي عَمَلِي أَوْ تَكُنْ
 لِي سَعِي عَفْوِي أَوْ أَنْ يَكُونَ مَنَّا أَطْوَأُ فِرْعَانَ
 جند نوحه که در مطر بود و لفظه مانی موافق بود و محفل
 که مانی باشد و کتاب چنانچه است این است نصرتی نمود
 باشند موافق فقره دعای سحر ماه مبارک و این حضرت
 نیز العباد صلوات الله و علی اهل البیت الطاهیر که آنی در میان
 أطول من أركان و لفظه تائید و تعالی علم بدانکه این حدیث

شریف و امثال آن که گذشته و می آید در این باب و درین کتاب
 و غیر آن اگر چه شریف یا خراسانی است اما مفاد شریف بلکه
 فی الحقیقه اخبار است از آنکه تبارک و تعالی بمصلحت خود
 خود کرامت کرده است حضرت او و مشارک در اندیشه او را با علم کند
 و فضل از آنکه در کرم او است جل و علا و اعلام نیست
 که بوده باشد ایمان و اعتقاد و محبت اینان یا آنحضرت
 صلوات الله علیه موجب آن و بکسر ع هذا نیست حاصل
 نظر خواص و امت الابرار سرور انبیا صلوات الله علیه و آله نیز
 بسیار مر و نیست و استبانه این در هیچ لسان عزیز و ار
 سند و عیالیکه آن ای الهی بدین شرح آنکه بگویند و متذکر
 محالین است در نوح حدیث شریف بر وی که در مسائل
 حضرت امیر المؤمنین صلوات الله و سلامه علیه و آله و انما
 مقلضوده و حوی چند ذکر کرده که بر خود و جمیع مخالفین

حجت را و الحقیقه تمام نموده بوسیله کمال نظر و بینش و کم
 برای هیچ ذی شعوری باقی نماند مگر کور و دل خند که بسبب
 قسوت قلب از ماندن ناشد از طریق سداد و سداد و سداد
 اطلاع بر مضمون کلام او بر ای معرفت فضل و شرف و اسرار
 مؤمنان و شناختن مقدار سفاقت و تقصیر و عند
 مخالفان و منکران بنیابت نافع و شبهات مخالفان را دفع
 بود لهذا ترجمه آنرا بلیغ فارسی ایراد میاید و آن اینست
 که این ابن ابی الحدید در شرح خود از تفسیر شریفی که یکی از
 علمای علم است نقل نموده که در سوره اذاجاء نصر الله و
 الفتح ما را دست دهد از برکتش از جنگ حدیبی بسیار
 مداومت می نمود حضرت رسول صلی الله علیه و آله بر کعبه
 سبحان الله و استغفر الله پس کعبه تا علی آمد آنجا خدا امر
 و عهد داده بود فتح مکه شد و مردمان در درختان و درختان و درختان

داخل شدند و بدست مبارک میسر از نو سواران تر میست بقا
 من برای قدرتی که در اسلام بر هر داری و قریب که با من داری
 دما و مقهور و نواست بهترین زمان عالمیان و بدین ازین من
 نایبست نعمتهای ابوطالب و حقوق او در وقتی که زمانه را
 شد و در هر چه و بسیار میخواهم که رعایت حقوق او و
 خوفی نه در کم بر این ابی الحدید بعد از آنکه از قبیل انصار
 را نقل کرده است گفته است که این احادیث را در این موضع از آن
 آن نقل نموده که بسیاری از آن جماعت که متوفی از آن حضرت
 جوهری بدینست که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام برای آنکه
 بنعمتهای الهی بر خود در خطبها فضائل و کمال خود را که
 میکند آنحضرت را نسبت بکبر و فخر میدهند و بعضی از
 صحابه نیز بیشتر اینرا میگویند چنانچه بعد گفته اند که اما آن
 لشکر و جنگ اصلی بکنار گفت او بکبر تر زیاد را آنست

که اینرا بنویسد و بگوید و بفرماید که ما منکر از او
 اسامی ندیدیم لهذا ما این حادثه را ایراد کنیم تا بدانند
 که کسی که اینقدر از حضرت بی سالت باشد و آن
 حضرت در شان او اینها را گفته باشد اگر آسمان بالا رود
 و بر ما باران نهد و امینا مفاخرت نماید من او راست و ملامت
 نباید کرد با آنکه آنحضرت هرگز در گفتار و کردار اثر اظهار
 تکبر نکرد و لطف و کرم و خلوص و تواضعش از هر کس بیشتر
 بود تا آنکه او را مدعیان و مزاحمینت میکردند و گاهی
 که این نوع سخنان از آنحضرت صادر میشدند نهایت
 جوشش بود که سینه پر در درون او فاطم امواج هموم میزد
 و بعضی در صفات اظهار می نمود و آه سردی بود که از دل بر می
 می کشید و شکایق بود که از عدم مساعدت و درکار
 می نمود یا شکر نعمتهای الهی بود که با او عطا فرموده بود و

نیمی بود عاقلان را که اقرار بفضائل او داشتند و از بابت
 امر معروف و نهی منکر او واجب بود که قدری از فضائل
 خود را طاهر و زانده کرده و معتقاد باطن در حق و نکند
 و دیگر از ادو صلیت بر او تقدیم ندهند و حق تعالی
 کرده است ازین و گفته است افمن هدی علی الحق الحق
ان یمنع اقرن لا یهدی الا ان هدی فما لکم کیف تحکمون
 تا اینجا ترجمه کلام از ابی الحدید بود که الله تبارک و تعالی
 چشم و گوش دل او و بعضی مخالفین را مستند و حق را بر
 زبان ایشان جاری ساختن تا حجت مشعر باشد بر ایشان
 و حد بسیار عجیب و جرم زیاد غریبت که اینها را آن
 فضیلت اینهمه روا کنند و گویا خود نقل فرموده و تصدیق
 و ادعای صحت آنها کرده و مع دلت قبول دارد که هزاران
 ابر و ایات در حق دیگران وارد شده است و بجهات مختلف

افراد جمیع فصائل آنحضرت در همه ابواب دارد و اعتراف
می نماید بظلمت آنحضرت و بر او واجب می دانند که بر
سبیل امر معروف و نهی منکر اظهار فضل خود و نقص
همو که او ایشان را خلیفه و مقدم میدانند نماید و باین آیه
و آیه های مذکور استناد می نماید که هر کس است در آنکه
با وجود اعلم امامت غیر اعلم حاضر نیست با وجود این که این است
ایشان را خلیفه رسول خدا و آنحضرت صلوات الله علیه را
در وقت نیست و بحال عین بحال با اعتقاد و ظاهر
مؤمنین میدانند و آنها را نسبت با آنحضرت امام واجب
الاطاعت میداد و وجه تشبیه نامیست که استاد بزرگوار
مضجع این ابی الحدید فرموده و در علم او باختصاص امر
المؤمنین صلوات الله علیه بفضائل او که در شرح خود ذکر
کرده از آنانی که در شان آنحضرت نازل شده و همچنین

و از آن بی محذور صلوات الله علیه با وجود این که این است
مقدم دانستن غیر بر او در امامت با آنکه نقل شده که
پادشاهی امر کرد مردی ماهر در علم و عمل که تعلیم نماید ^{او را}
و آن مرد مال بسیار در تعلیم او نمود و جمیع مسائل
در علم او آموخت و روزی آن پادشاه خواست که فرزند خود
امتحان نماید در این امر آنکس خود دست گرفت و در اینها
ساخت و بر سپید که این چیست آن پسر فرمود انداخت و
گفت معدنیست و سفید و منقوش و در میان آن سوره ^{علیه}
و در کنار آن شکاف نیست که در آن چیزی نصب است پادشاه
گفت پسر بگو آن چیست گفت سکه آسیا است مطلبیست
مسائل و مل نیست چنانچه خود تصریح فرموده که در علم
شکو و کمالش و تصرف و احکام آنها باطلست و هیچ شکی
در حقانیت الله علیه و مال و مال آنها را احرام نشده

در شرط

اعتقاد مطافه آنها با واقع و الله تعالى اعلم
 اني لا فرج نفسي ان انهي الناس
 عما ليس بشي عندهم او امرهم بما لا
 ينبغي لهم ان يفعلوه
 ان سبقهم اليه يعلموا وافي
 مني ما لا يرضونني الى الله
 ما احبكم على طاعتي ولا واصلكم
 الله ما ولا انما كنتم معصية له

الانسان

واتناهي قبلكم عنها اني طلق
 الدنيا ابتانا لا رجعت لي
 فيها والقيت جملها على عاقلها
 اني امركم بحسن الاستعداد و
 الاكثار من التاديب يوم نقدر

ثلثاء

اني احاف عليكم كل علم الله
 منافع الجنان يقول ما
 تعلمون وبقول ما لا تعلمون

فِيهِ عَلَى مَا نَقْدَمُونَ وَمَقْدَمُونَ عَلَى

مَا يَخْلِفُونَ وَتَجْزُونَ بِمَا كُنْتُمْ

سَلَفُونَ إِنْ زِلْنَا نَسْتَحْكُمُ فِي

الْخِصْلَةِ فَخَصَالِ الْخِصْلَةِ

لَهَا وَاعْتَفِرْ لِمَقْدَمِ سِوَاهَا

وَلَا اعْتَفِرْ لِمَقْدَمِ عَقْلٍ وَلَا عَمَلٍ

دِينِ لِمُقَارَفَةِ الَّذِينَ مُفَارِقَةُ

اسم در بر سر صفت

الْأَمْرِ وَلَا تَمْنَأْ حَيَوَةً مَعَ مَخَافَةِ

وَعَدَمِ الْعَقْلِ عَدَمُ

الْحَيَوَةِ وَلَا تَعَاشِرْ الْأَمْوَاتِ

مُرَكَّباً مَرْدِ بَاوُجُودِ عَقْلٍ وَدِينِ بِنِ خَصْلَتِكَ أَنْ خَصْلَتِ الْغَيْرِ

مَلَكاً خُورَكِرْ بَانَسْتِ مِنْ دِيَارِ الْأَوَاكِنِ أَمَّا بَكُمُ هَمَزٌ

عَفْوٌ مِمَّا بَمُ سَوْدِ غَيْرِ أَمَّا مَثَلُ شَخْصِي مَرُوقِ بِنِاسْتِ

بِأَحْلَامِ بَا مَصْلَةِ رَحْمِ بَا حَبْتِ فِي اللَّهِ وَبِعُضْ فِي اللَّهِ بِأَغْيَرِ

است بهمان داد ... کان درون بر سر

در استن عقل است ... و نیست تن کسی عقل ندارد حیوة

مرکب او مرکب است و معاشرت را به مشهور در کات

حاصل یکبار

مرکب مرید با وجود عقل و دین بن خصلت از خصلت غیر

ملک خود کره باشد من دیار اواکین امما بکم همز

عفو مینامم سود غیر امما مثلاً شخصی مرق و بیاست

با حلم با مصله رحم با حبت فی الله و بعض فی الله باغیر

مذکور است از خصلت های خیر که صفت از خود

سازد و از آن تخلف نماید من مطالبه غیر آن از و میگویم

بر هر که باید اولاً سر رشته عقل و دین از دست نهد

و حقیقت معنی آنرا در دنیا بدام عقل در جهان
در باب عقل فرموده چیزیست که کس کرده میشود بآن
جهان و عبادت کرده میشود بآن رحمن و عاقل آنکه
بهر هیز از کائنات و دور در حور از عیبها و نافر
که خواهر فرزند خود را و احاطه کند بر و در کافور
آمدن کبر اول آن معرفت الهیست و کسی که او را شناخت
سزاوار نیست که کافر مانی را نماید و اصول آن در باب
ایمان مذکور شد پس معلوم شد که هر که عقل و دین
مرکب افعال فیه نمیکرد و اگر ملک جنسیت خیر و او
محکم شود و حاصل جبر و پیکر نیز نکند در بعضی از
اوصاف در سوره پس چنان مردی تواند بود که کسب
صلوات الله علیه را و اوصاف باشد و بعد از شریف
تجرب و ترغیب مؤمنان بر عاقل و در سید المرسلین صلی الله

و قد فصح علی شیعیه بنو
و تحقیق که وصیت از خود انصاف علیهم سید خود را بقول او فرمود
انکم سید غرضون علی سبب البراءة
سید سار و سید حسن و سید حسین و سید علی و سید محمد
من قسبونی و انما کما البراءة منی
در این سبب سید از خود را بر سیدان
مقصود این فقره شریفه در هیچ البلاغ بعد از وصف معنی
جبر است الا و الله سبب که سبب البراءة و حق فاما
السبب فیونی و انما کما البراءة و انما البراءة و انما
تستبری فی فی و لیت علی القیض و سبقت الایمان و الحیوة
حاصل معنی آنکه بداید که رو باشد که او بعضی معنی
امر که شمار بدشنام را از من و بپارای من اما دشنام
بر دشنام دهد مرا چون مجبور گردید تا جان و مال و

شما محفوظ ماندید بدستیکه آن برای من موجب یاد
 یاری و منزلت شد و بر شما بجا افتاد از ضرر و اشراق علیه
 لعنه الله الملك الخیار و انما بهر از عیال من در این بر
 مکر دیدار من و دل و آزار بآن متفق مسانیه چرا که من
 مولود ستاد امیر فطرت و دین و کفر اندام ایمان و محبت
 در اصول کافران و بت شد که انجمن بر سید شد آن
 ابی عبدالله علیه السلام آنحضرت فرمودند نکست فلا
 تنبتوا منی و بجای آنکه قاتی عادی بن محمد علیه
 علیه و آله من اراده فلیرجع الیه و الله تعالی
انما مثلی یذکر کما لیسراج
چون من است که مثل من از میان شما رسیده است
فی الظلمه یستضی بها من و یجها
در تاریکی به روشنی من میروند و به روشنی من

جاسم بن ابی معنی را بصیرت ظاهر است که آنحضرت
 صلوات الله و سلامه علیه حیم و جراح امت بود و بعد
 تا یکی و صلب عام گیر شد و اولاد اطهار آنحضرت
 الله علیه که بعد از او جراحهای امت بود بدکتر است
 روشنی آنچرا غایب و نیافتند و از حبه دنیا مطلق
 ستا شدند بقرینه غیر غریبه است و از دست او
 آنحضرت علیه السلام و میکنند که مثل اکثر و قریب بلکه تمام آن
 مقاصد عظیمه و معانی الطیفه فرموده غیر ما ذکر کردیم
 باشد مثل اینکه امروز که جراح می پدید آید مطلق فتنه کرد
 بنزد این بنور سخن خور از باطل معلوم و مبین
 سازید و خود را بطلان جعل مبتلا مسازید یا
 آنور که در خلقت فتنه می پدید فرموده و اشارت
 علمایید و غیر ذلک و الله عالم اعقاب صفا باشد

اِمَّا الْاَكْمَرُ فَوَا مِلَّةِ عَلِيٍّ
 خَلْفِهِ وَعُقَاوُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَلَا
 يَدْخُلُ الْجَنَّةَ الْاَكْمَرُ فَهُوَ عَفْوُهُ
 وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ الْاَكْمَرُ فَهُوَ اَنْكَرُهُ
 حَفِظُوهُ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ وَعَفْوُهُ
 اِنْ كُنْتُمْ تَرْضَوْنَ

ابن فرار واره
 ...

لا طاعة لغير الله ولا لغير رسوله ولا لغير ما جاء به من ربه
 اِمَّا الْمُسْتَحْفِظُونَ لِدِينِ اللَّهِ
 هُمُ الَّذِينَ اَقَامُوا الدِّينَ وَبَصُرُوهُ
 وَحَاطُوهُ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ
 حَفِظُوهُ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ وَعَفْوُهُ
 وَوَالِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّيْنا اَنْتَ عَلَيَّ ^{وَعَلَيْكَ} بِرَبِّكَ ^{بَلَّغْ عَنِّي}
 مَعْدِنًا وَنَصَحَ لَمْتِدِ
 مِنْدِرًا وَرَعَا لِي
 الْجَنَّةَ مَكْبَشِرًا
 بِنَا اَهْتَدَيْتُمْ فِي الظُّلُمَاءِ
 وَبِنَا اَسْتَمْتُمْ الْعِلْيَا
 وَبِنَا اَنْجَزْتُمْ عَنِ السَّيْرِ

بِنَا فَسَّحَ اللَّهُ
 وَبِنَا يَخْتَمُرُ
 وَبِنَا يَنْجُو مَا يَشَاءُ وَيُؤْتِي
 وَبِنَا يَدْفَعُ اللَّهُ السَّامَ وَالْكَلْبَ
 وَبِنَا يَنْزِلُ الْغَنَشُ

فَلَا يَغُرُّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ
 س: بگویند که خدا را فریب ندهید
 وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ
 س: ابوعبدالله علیه السلام فرمود
 لَسْتُ كَثْرَها إِذَا جَمَعْنَاهَا
 ج: ما را در جمعی که جمع کنیم
 وَلَسْتُ قَلْها إِذَا قَسَمْنَاهَا
 و: که نیستیم در جمعی که قسم میخوریم
 مکتب و الله تعلم که مراد از این باشد که هرگاه آنها را جمع کنیم از راه بر غیبت دنیا بسیار میشماریم و میگوئیم که آنها را از دنیا بسیار است و چون مردم قسم میخوریم از راه علوت دنیا کم میگوئیم و میگوئیم که چندان عطا نمیکنیم زیرا که در صفت آن بجز کم و معالمت که نام دنیا جود دارد

وَنَبْرُ مَكْنَسِكُمْ مَراد از این باشد که چون از دیگران با چیزی رود
 آنرا بسیار میشماریم و چون خود آنها را بدانند کم میگوئیم
 خَالِطُوا النَّاسَ بِمَا يَعْرِفُونَ
 معاشه و بر سرش خود میخورید و آنچه را که میبینید از مردم
 دَعُوهُمْ بِمَا يَنْتَكِرُونَ
 و: بگویند که در آنچه را که میگریزید و بگریزید
 لَا تَحْمِلُوهُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَعَلَيْكُمْ
 و: بگویند که بر روی نفس خود و بر روی خود
 فَإِنْ أَمَرْنَا صَغْبٌ مُنْتَضِعٌ
 و: اگر امر کنیم صغبت منقطع است
 مراد از اینست که در آن بابت و لیس است اعلم
 خَيْلُ الْأَمْرِ الْقَطْرُ الْأَوْسَطُ الْبَرْقُ
 و: خیل امر قطره اوسط برق است

و لیس است اعلم

يَرْجِعُ الْغَالِوِيْنَ إِلَى التَّالِي

رسول الله زنده شده و این مانی پیش از آن که

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَكَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و فرموده است که در کتابی که در آن رسول الله

عليه السلام خرج من الدنيا جميعا

منه و آن وقت از دنیا رفته است

وَوَرَدَ الْأَخْرَجَ سَيِّئًا لَمْ

و آن وقت که از دنیا رفته است و در آن کتاب

يَضَعُ عَجْرًا عَلَى عَجْرٍ حَتَّى مَضَى

سعی بر آن می کرد که از دنیا رفته است و در آن کتاب

لِسَبِيلِهِ أَجَابَ دَاعِي رَبِّهِ

آن دعا را که از دنیا رفته است و در آن کتاب

دَاعٍ دَعَا وَرَاعَ رَعَا

و در آن کتاب که از دنیا رفته است و در آن کتاب

و در آن کتاب که از دنیا رفته است و در آن کتاب

فانكسر

فَأَسْتَجِبُوا الدُّعَاءَ وَاتَّبَعُوا الرَّاعِي

بسم الله نامیده است و در آن کتاب که از دنیا رفته است

رَسُولَ اللَّهِ تَرَاهُمْ أَمْ يَكُونُ وَالسَّيْفِ

و در آن کتاب که از دنیا رفته است و در آن کتاب

بَيْنَ الْخَالِفِ وَالْخَلْفِ وَفِي جِلْدِ

و در آن کتاب که از دنیا رفته است و در آن کتاب

كَلَامُ الْمُخْتَصِمِ بِاللَّيْلِ تَقْدِرُ لَكَ

سخن آن که از دنیا رفته است و در آن کتاب

ثُمَّ مَعَ مَرَّاجِدٍ قَبْلَكَ لَا يَغْفِرُ عَلَيْكَ

شبهه شده و در آن کتاب که از دنیا رفته است و در آن کتاب

بِمَا يَطْهَرُ عَلَى الْبَصِيرَةِ وَفِيهِ وَعَلَى

و در آن کتاب که از دنیا رفته است و در آن کتاب

و در آن کتاب که از دنیا رفته است و در آن کتاب

ان قال سيكوفي قبل ان تقدرني
 که فرمود چه سبب زین سکات خود را پیش من گوید و یا چه
فاني بطرق السما اعلم منك
 من سبب که من به سببی که در عالم از شما
بطرق الارض وانما سيكوفي قبل
 را به سبب می رانم چه سبب زین سکات خود را پیش من
ان تقدرني فوالله ما في القرآن
 من سبب که من به سببی که در عالم از شما
ايلا وانا اعلم في نزك في
 من سبب که من به سببی که در عالم از شما
سنة الف جلد وان سب
 هر روز که من به سببی که در عالم از شما
وهي قلنا عموه ولسانا ناطقا
 که من به سببی که در عالم از شما

یعنی که خیانت هم کرده است منشا اینهاست و در عالم
 خیانت کو است بحق و با تو نه و این کرده است
 روزی حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در خطبه فرمود
 که ای گروه مردمان از من سوال کنید پیش از آنکه مرا ببینید
 پس معصیت بر من و جان برخواست و گفت یا امیر المؤمنین
 چه وقت دجال خرج میکند حضرت فرمود که خرج
 او را علامتی و صفاتی هست و علامتی آنست که مردمان
 نماز را ضایع کنند و امانت را خیانت و دوزخ را احلا
 و با خورند و در سوه گیرند و بیاهای عالم سازند و در
 دنیا فرو بپاشند و کارها را بسپارند و فرمایند و بمشور
 زنا را عمل کنند و قطع رحم کنند و از بی خواهشهای غیر
 دود و خون ریختن مردمان را سهل شمارند و حلم
 بر داری را ضعف و ناتوانی دانند و طم کردن را خرد

شمارند و امیران ایشان فاجرو دیگران باشند و در
 و امر ظالم باشند و رؤسای ایشان حایل و قاریان قرآن
 فاسقان باشند و کوه و ناحیه در میان مردمان باشند
 و زنان و کناه و طغیان علانیه بجای آورند و
 مصحفها را از نور بکنند و مسجد هار ابطال ازینست
 و منار هار بلند سازند و بدان را گویانند و بهانه
 بشکنند و زنان با شوهرها شریک شوند در تجارت
 حرور و نیا و فاسقان بلند مرتبه باشند و سخن ایشان را
 شنوند و زنان بمرغان شجیه باشند و بزرگواران
 دست بر زبانان باشند و از فاجران نفی کنند و ترسند
 ایشان و دروغگو را مضایق نمایند و خائشان را
 گردانند و کینه از ایشان خواهند و سازند برای خود نگاهدار
 و زنان بر دین سوار شوند و مردان در لاس و زنی نامند

و مردمان کوه را بصر دهند و علوم در پایا بگیرند و بآن عمل
 نکنند و کار دنیا را بر آخرت ترجیح دهند و پوست منیر و لکها
 حور گوشت کنند و دل های ایشان از مردار کند تر باشد
 حکام قیامت بسیار از بیک باشند برخواستن اصغر بنیانه
 و کت بحال کیت فرمود که صابر مسدست و سنی الکلی
 که او را بصدق بنیاد و سعادتمند کسبست که نکذیب
 کنند و در شهری خروج کنند که او را امینان گویند و از
 که تمهید بر می بود بر باشند و چشم راستش کور باشد و چشم
 چپش بر پیشانی او باشند بمانند ستاره در خند و میا
 چشم مثل باره خونی باشد و در میان دو چشم نوشته
 که کافر و خطی که هر کس تواند خواند بر روی دریاها و
 در پیش روی کوهی رود باشد و در پیش چشم کوهی باشد
 که مردگان کنند که خور و نیست و در سال خروج کند

حرف

ما بصر المؤمنین

فخط عظیم در میان مردمان باشد و بر سر شعبه سور باشد
 که هرگاه مثل این میل باشد و نه بین در زیر باین مجید نشو
 ویران که یکدوره آب فرو رود و بآوان بلند فریاد کند که هر کس
 شنود که در وستان من زمر آید منم آغذا ویدی که شمارا
 حلق کورام و اعضای شمار در دست کرده ام و تقدیر سور شما
 کردام و شما را بآنها نه نموده ام منم برورد کار بزرگ و شما
 و دروغ میگوید آن دشمن خدا و یک چشم مست و طعام میجو
 و جسم است و راه میرود و خدا و بدشما از این صفات منتر
 و اکثر متابعان او در آن زمان و زمان دنیا و کارهای
 خواهند بود و خدا او را در شام خواهد گفت که در کجا
 که او را عقیقه افیق میگویند بعد از سه ساعت و در جمعه
 بر دست کوی عیسی بن مریم در عقیبتان خواهد کرد بعد
 از آن بلیه عظیم خواهد بود گفت که چه چیز خواهد بود و

صالحان

یا امیر المؤمنین فرمود که پیروز خواهد آمد دانه الاون
 از پیش کوه صفنا و مرده و باخوده خواهد داشت اکثر
 حضرت سلیمان و عصا حضرت موسی علیه السلام اکثر
 را بر پیشانی مؤمن میگذار و نقش میگرد که خدا مؤمن
 حقا و عصا بر پیشانی کار میگذار و نقش میگرد که
 خدا کار و حقا انگاه مؤمن میگوید که وای بر تو ای
 کار و کار میگوید که خوشا حال تو ای مؤمن کار و
 سر مثل تو بودم و شب عادت عظیم فایز میشدم پس
 دکان همکام دایره سر خود را بلند میسازد که
 همه کس او را میبندند یا الهی و این بعد از آنست
 که آفتاب از طرف مغرب طلوع نماید و در آنوقت
 نوبه نفع ندهد و هیچ عمل مقبول نیست و کسی
 که بیشتر ایمان نیاورده باشد ایمان او فایده نیک

پس آنحضرت فرمود که از حال عبدالعزیز پرسید
 که حضرت پیر صلی الله علیه و آله فرمود که کعبه
 را اهل بیت خود مدبری و دیگری **کوی رانی**
 میگوید که من از جمعیت پیر رسیدم که آنکه
 که حضرت عباسی در عقب او نماز خواند که رکعت
 گفتیم از فرزندان امام حسین علیه السلام و امام دوازدهم
 است و او آقا نیست که از مغربش طلوع میسر میاید
 و از میان دکن حجر و مقام ابراهیم عزیمت
 و علیه السلام ظاهر خواهد شد و در میان کافران
 پادشاه خواهد کرد و تراری عدالت او برای
 خواهد کرد که هیچکس درین کسری ظلم نکند
 و بدانکه از احادیث معتبره ظاهر میشود
 که دانه الارض حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

و بعد از تقاضای ملک حضرت صاحب کلام صلوات الله
 علیه ظاهر میشود و متصل بقیامت و نقل الاسرار
 محمد بن یعقوب الکلی در کتاب فضل آل الله و این که در از
 اصغر بن بانه از امیر المؤمنین صلوات الله علیه حدیث
 که حاصل مهمون آن اینست که آنحضرت فرمود که قسم
 تا آنکه ای کافر فرستاده محمد را صلی الله علیه و آله حتی بعد
 با قرآن و کرامی که اهل بیت او را یقین نزول آیات و
 بیان شرف ایشان با باحاطه علم ایشان بقرآن کجاست
 هیچ چیز که طلب میکند آنرا از سر یعقوب احتراز نمودن
 و عافیت حسن و بیه کرفتن از آنرا عافیت شدن
 هلاک شدن در آب یار زبردن اسباب بارها
 شدن و کربن اسبی از صاحبش یا کم شده حواء
 جاندار و خواهر بچار یا اینکه که کجاست باشد مگر اینکه

آن حریفی بنام حسن از آن در قرآن مستبره که خوا
آن حریف را بدید که سوال کند از آن گفت راوی حدیث
که برخواست مردی و متوجه شد بسوی آنحضرت برفت
ای امیر المؤمنین خبره مرا از آنچه بمن میکند آدمی از زحمت
ستند و عرفتند خبر فرمود آنحضرت صلوات الله علیه
که بخوان این آیات که الله الذی زلزل الکتاب و هو
بیّن المصابیحین و ما قدر و الله حق قدیر و الأرض
جمیعاً فصبته یوم القیمه و السّموات مطوّرات یمس
سبحانه و تعالی عما یشیر کون بیارین اند که خواهد
بهر تخفیف و کامیابی شد و صوخته شد و عرفتند
اصبع نبیانه گفت پس خواند آنهارا مردی و افروخته
آتش در خاهاهای مسایکان را بسوی آتش افتاد و خوش
خاتمه ایشان و خانه او در وسط آنها بود و رسید بخانه

و ضرری و آسیبی **حدیث** برخواست بسوی آنحضرت
صلوات الله علیه مردی دیگر گفت ای امیر المؤمنین بدید
که اسب من سرکش میکند بر من و مرا از امر سامعین
که بخواند رکعتی است آن سوره الاعراف این که و لکه
استلزم فی السّموات و الارض طوعاً و کرهاً و الیه
یرجعون پس خواند آنمرد آنکرا از ابرام شد برای او
او **حدیث** بسوی آنحضرت صلوات الله علیه
مردی دیگر گفت ای امیر المؤمنین بدیدی که زمین من
نیخواست که در دندان در آن سیار مد و بدست و
در دایم آمدن من و بدیدم که آنکه بگوید
شکار خود را از کوفت و کاه و مانند آنها بفرستد
آنحضرت علیه السلام که بخوان این دو آیه از سوره نوح
لقد جاءکم رسول من أنفسکم عزیز علیکم ما نعیم

حَرِّمُوا عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَافِقُهُمْ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ
 حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
 الْعَظِيمِ پس خواندن ولایت آفرید و روی گرداند از
 منزل او در مکان **عدد** برخواست بسوی آنحضرت
 علیه السلام مردی دیگر بر کشتن ایام المؤمنین بدوستی کرد
 شکمن دند آیت بر ایامی شغاف مستلیم فرمود که
 بدو خرج دهی و بسیاری دیگر مینویسی بر شکم خود
 انه الکرمی و مینویسی تراوی آشیامی تراوی میگردد
 آنرا ذخیره برای شکم خود بچینید و یاد از الله عزوجل
 بگردانید آنرا بحت یافت باذن الله تعالی **عدد**
 برخواست بسوی آنحضرت دیگری بر کشتن ایام المؤمنین
 خبرد مرا که شد که چه باید کرد تا بداند آن حضرت
 امیر المؤمنین علیه السلام فرمود بخوان سوره براء در وقت

بعضی حواصیر و سر قراست بنویسد در کشتن اول و نصفی در وقت
 دوم و بختی بر وقت قراست مجموع در هر یک بعد از فراغ
 و بگوید از فراغ از قراست رو فتقوت یا بعد از فراغ
 از غار یا هادی الغیة الزرد علی صالقی پس که آفرید
 کرد امید الله تعالی را که شد او را **عدد** برخواست
 بسوی آنحضرت علیه السلام دیگری بر کشتن ایام المؤمنین
 مرا از سب که بچینه که باید تا بر کرد پس حضرت امیر المؤمنین
 علیه السلام فرمود که بخوان از سوره نور از باب را که او کلام
 فی حجری بستانه موج من فوقه موج من فوقه
 سبحان طلالا که بعضی با فوق بعضی از الفرج ده که
 بگردد باها و من که بحقی الله لا نور ایا الله من نور پس
 خواند آن آیت را آن مرد پس بر کشتن بسوی او که بچینه او
عدد برخواست بسوی آنحضرت علیه السلام دیگری پس

دیدم در سخن تو سفا و راستی را و رفت
آنحضرت صلاوات الله و سلامه علیه
به همان ده خراب بعد از طبع آفتاب
بر ناکه رسید او با شرموی شیطان
بر حالی که جمع شده بودند رآن
بسیب دفع نمودن ملائکه که شتر
شیطان را از آن مرد و کشتند
موی آن شیطان بسبب آن **مخفی**
ماند که می کنند و الله يعلم
که کند شدن موی شیطان
بسبب این باشد که ملائکه که
موی سر او را می گرفته اند که
بلی او را در حال مالند و الله تعالی اعلم

و بعد از آنکه صفای ملک حضرت صاحب الامر صلاوات
الله علیه ظاهر می شود و متصل بقیامت و توفیق
و قال علیه السلام في ذكر سوال الله صلى الله عليه
و سلم در مورد طهارت در وقت باید کرد و قول خدا را باید
و الكبر سبب القصد و فعله
و الله طریق در روش او میانه روی بود آنکه از افراط و تفریط و فعل او
الرشد و قوله الفصل
موجب صلاح و حق بود و نور او می رسد به بودیان
حق و باطل که خلاصه و شکی در آن نیست نه باشد
و حکم القدر و کلامه بیان
و حکم او محض عدالت بود و کلام او بیان و انجی بود
و صفة افضح لسان
و خبر بر سر او نفیست نه باقی بود

با بتمو که از خواشونی و نیزه ساد کوبانی و مؤمنین کس
 مواعظ و مصالح میفودید و از مشاهد سیای سعادت
 انما و ملا حظرة اوصاف و اخلاق و فیض و شرف او را آن
 سر حیل امیا صلوات الله علیه و لا الاثر و التما استغفار
 انوار حقایق و معارف میفودید و منعط میکردید و تسلیم
شیععتنا کالتخلو فکوا
 کما فی جوفها لاکلوا شیععتنا
 کالارجح طیب کما حین
 ظاهرها و باطنها طریقتنا

الفقه

القصد و سببنا الرشید
و فرج حکم کبر علیک طیب کفر
بطیب قد اخکم مراهم
واحنی مواسیم یضع
ذلک جنت الحاجه طینه
فرق قلوب عینی و اذنی

صَمِّ وَالتَّيْنِ بِكُمْ
 یتبع بدو این دو واضع الغفلة
 ومواطن الخيرة
 کاندل های دور از حضرت عزت و عظمای معجزه
 در طاعت جمال الهی که روشنی بخشنده اند و سبب
 حکمت و معرفت او صلوات الله علیه بدانند که در شرح
 فقره شرح بهج البلاغه اختلاف کرده اند بعضی
 آنکه در این فقره شریف ذکر اوصاف حضرت رسول
 الله علیه و آله و مراد بعضی از فقهاء آنکه نقل صفت
 او نموده اند و بعضی از اصحاب و شیخان نقل کرده اند

جميع صفات ما خلا الرسالة متحد ندو بمقتضای
 حدیث هدایت فرجام انا و علی من نور واحد در
 مظهر انوار حضرت احد صمد بن حلال الحقیقه
 بر ملک از آن تعنی که مذکور شد لیس سبب معین و لیس
 ان الله سبحانه امر عباده بخیر
 وها هم تحذیرا وکلف
 یسیرا وکلف
 عسیرا و اعطی علی القلب کثیرا
 و کلف را عسیرا و کلف را

وَلَمْ يُعْصِ مَغْلُوبًا وَلَمْ يُطِغْ
 مُكْرَهًا وَلَمْ يُرْسِلِ
 الْأَنْبِيَاءَ لِعِبَادٍ وَلَمْ يُنْزِلِ
 الْكِتَابَ عَيْنًا وَمَا خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
 ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ

وَلَمْ يُعْصِ مَغْلُوبًا وَهَذَا مِمَّا رُوِيَ عَنْهُ
 وَمَا خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
 بَاطِلًا هَذَا مِمَّا رُوِيَ عَنْهُ
 وَفَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ هَذَا مِمَّا رُوِيَ عَنْهُ

عَلَيْكُمْ بِالْحِجْرِ الْبَيْضِ فَإِنْ سَلَكُوا
 وَلَا اسْتَبَدَّ اللَّهُ بِكُمْ غَيْرَكُمْ
 عَلَيْكُمْ حُبُّ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنْ حَقَّ
 اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَالْمُوجِبُ عَلَى اللَّهِ حَقُّكُمْ
 الْأَنْزُونَ إِلَى اللَّهِ عَالِي
 فَلَا اسْتَبَدَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ أَحَدًا

وَالْحِجْرُ الْبَيْضُ هَذَا مِمَّا رُوِيَ عَنْهُ
 وَلَا اسْتَبَدَّ اللَّهُ بِكُمْ غَيْرَكُمْ هَذَا مِمَّا رُوِيَ عَنْهُ
 وَالْمُوجِبُ عَلَى اللَّهِ حَقُّكُمْ هَذَا مِمَّا رُوِيَ عَنْهُ
 فَلَا اسْتَبَدَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ أَحَدًا هَذَا مِمَّا رُوِيَ عَنْهُ

وَعَلَى عِبَادِهِ صَلَاتُهُ

یعنی صاعقت حق بقالی و رسول و اوصیای علیهم السلام
عَلَيْكَ بِحِفْظِ كُلِّ امْرِئٍ لَا يُغْذِرُكَ عَلَيْهِ
 بر تو باد حفظ هر مردی که تو را غافل نگذارد
 عرض این دو فقره بلاغت مضمون و مراد از بزرگواری و کلام
 هدایت شیخ و الله یعلم انک که حق سبحانه و تعالی
 و بر این اصول و قواعد بر مبنای انجمن آسان و در
 نظر مریبند چنان ظاهر و عیان نموده که هیچ احد
 که صیت اسلام بگوشه و سبک باشد در جمل بابها معذور
 نیست و از آنجمله است لایزال امامت ائمه معصومین صلوات
 الله علیهم اجمعین زیرا که بر این ساطع و لایزال
 ظاهر و مبهر گشته که حق تعالی هر که خالی از حجت نکند
 و آیات یقین دافیه و اخبار واحدیه و کافیه و طهور
 معجزات با هر منافیه و قاری جمعا از احتساب اهل بیت

رسالت بر تبه جلیل القدر امامت بر داشتند پس اگر کسی
 بقدر منزلت ائمه معصومین علیه السلام که بعد از حضرت
 رسول صلی الله علیه و آله حجت خدا و راهنایند راه خدا
 جامه ایشانند در پیش جناب قدر الهی میسر و نخواهد بود
 و هر که حق امامت و ولایت ایشان را ضایع ساخته
 طاعت و محبت ایشان را بر می ندارد و حق تعالی بجهت
 هدایت و قبول خواهد نمود چنانکه این و اوفی هدایه
اطيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ و این آیه
 که هر قل لا استعبدکم علیه اجر الا المودة فی القرنی و
 حدیث من عرف من مات و لا یعرف امام زمانه مات میتة
 جاهلیة بر همان اجماعی می تواند بود و الله تعالی اعلم
عَلَيْكَ بِالْإِسْتِعَانَةِ بِالْهَيْكَلِ
 بر تو باد استعانت به هیئت

این استعانت محلی و غیر محلی
 در امور دنیوی و دینی

ذکر حضرت محمد صلی الله علیه و آله
 علیه السلام و آله و سلم

فَدَا صُنْحًا فِي زَمَانٍ عَنُورٍ وَدَهْرٍ
 كُنُورٍ يَعْلَفُ فِيهِ الْحَيَسُ
 مُسَيِّئًا وَتَرَاكُظًا لِيَفِرَّ عُنُورًا
 كُنْشَا لِسَالِكِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَآلِهِ عِظَائِي وَذَا سَكْتِ
 ابْتَدَأَنِي رَسُولُ اللَّهِ فِي كُلِّ حَكْمٍ
 تَكِينٍ لِمُبْغِضِنَا أَمْوَاجٍ

فَدَا صُنْحًا فِي زَمَانٍ عَنُورٍ وَدَهْرٍ
 كُنُورٍ يَعْلَفُ فِيهِ الْحَيَسُ
 مُسَيِّئًا وَتَرَاكُظًا لِيَفِرَّ عُنُورًا
 كُنْشَا لِسَالِكِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَآلِهِ عِظَائِي وَذَا سَكْتِ
 ابْتَدَأَنِي رَسُولُ اللَّهِ فِي كُلِّ حَكْمٍ
 تَكِينٍ لِمُبْغِضِنَا أَمْوَاجٍ

در وقت که در غایت
 حضرت محمد صلی الله علیه و آله
 و آله و سلم

فَسَخَطَ اللَّهُ سَيِّئَانَا لَقَدْ رَفَعَتْ
 مَذْرَعَتِي هَذِهِ حَتَّى اسْتَحْبَبْتُ
 رَاقِعَهَا فَقَالَ قَائِلًا لَا تَبْنِهَا
 فَقُلْتُ لِمَا عَزَّ عَنِّي فَعِنْدَ
 الصَّبَاحِ يَحْمِلُ الْقَوْمُ السَّرِيَّ
 مَبْغُضِينَ لِمُبْغِضِنَا أَمْوَاجٍ

فَسَخَطَ اللَّهُ سَيِّئَانَا لَقَدْ رَفَعَتْ
 مَذْرَعَتِي هَذِهِ حَتَّى اسْتَحْبَبْتُ
 رَاقِعَهَا فَقَالَ قَائِلًا لَا تَبْنِهَا
 فَقُلْتُ لِمَا عَزَّ عَنِّي فَعِنْدَ
 الصَّبَاحِ يَحْمِلُ الْقَوْمُ السَّرِيَّ
 مَبْغُضِينَ لِمُبْغِضِنَا أَمْوَاجٍ

می یابند می ستانند سیر در شب خود را اولیای
لَقَدْ جَاءَكُمْ مِنَ الْغَيْبِ خَبْرٌ
 خبر از غیب است که از پیشگاه حق تعالی رسیده است
بِمَا فَعَرَجْتُمْ وَمَا بَلَغَ إِلَيْهِ
 به واسطه آنکه از پیشگاه حق تعالی رسیده است
بَعْدَ رُسُلِ السَّمَاءِ مِثْلَ التَّنْزِيلِ
 پس از رسل آسمان مثل تنزیل
لَنُغْطِقَنَّ عَلَىٰ نَفْسِكَ الْمُنَىٰ
 پس بر تو غمگین خواهیم کرد
عَظْفَ الصُّرُوسِ عَلَىٰ لَدِّهَا
 ز قفس پرستردن او را در کمر پرستردن او
 بعضی شرح گفته اند که این کلام مجعول است اما استاد بزرگوار
 صهورفایم آن محکم است صلوات الله علیه و روایت

شأن است بطریق حضرت قائم
 محمد صلی الله علیه و آله

کرده اند که تلاوت فرمود آنحضرت صلوات الله علیه
عَفِ ابْنُ كَلَامِ ابْنِ وَافِي هَدَايَةِ وَسُرِيدِ مَنْ عَلَى
 عفو کن ای کلام ای وافی هدایت و سرید آنکه بر
الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَهُمْ أُمَّتَهُ وَ
 آنکه در زمین استضعاف شدند و جعل کرد ایشان را امت و
جَعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ رَا حَاصِلُ مَعْنَى مَا بَرَزَ مِنْ
 و جعل کرد ایشان را وارثان را حاصل معنی آنکه از پیشگاه حق تعالی رسیده است
بِكَوْنِهِمْ مِمَّنْ مَسَّكَانِ بِرَأْسِهِمْ كَصُعْبَدَا
 به واسطه آنکه از پیشگاه حق تعالی رسیده است
شَدَّ أُنْدَرُ زَمَانٍ أَنْ يَنْدَكَانِ شَايِسْتِ وَيَكْرَانِ
 شد اندر زمان آنکه بندگان شایسته و بکران
النَّاسِ أَمَامَانِ دِينَ وَيَشَوَايَانِ صَاحِبِ فَرَا
 بکرانیم ایشان را امان دین و بشوایان صاحب فرار
بِكْرَانِمْ أَتِشَارِ وَأَبْنَانِ دِي نَمِيزِ جَبَا حِجْدِ رِمَقَامِ
 بکرانیم ایشان را امان دین و بشوایان صاحب فرار
دِي كَرِ فَرَمُودِ وَغَرَمِ قَالِ إِنْ الْأَرْضَ بِرَحْمَةِ عِبَادِي
 دگر فرموده و غم من قائل آنکه زمین بر رحمت عبادی
الضَّالِّحُونَ وَأَرْحَضَ صَلَواتِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ قَوْلُ
 الضالّحون و از حضرت صلوات الله علیه
يَكُلُّ الْبَاسُ ذَلِيلَهُ رَبُّنَا وَذَلَّلْنَا بِرَحْمَتِنَا الْفُجُورَ
 بکشد بپای ذلیل را و ذلیل کردیم با رحمت ما فحشاء را
لَنَرْجِعَنَّ الْفُجُورَ إِلَىٰ أَصُولِهَا
 بازگردانیم فحشاء را به اصل آن

والمعلولان إلى عالمها والخضيات
 إلى كلياتها. لانا أشد اعتبارا
 بمعرفة الكرم من مسالك على
 أجود النفيس الغالي الثمين لقد
 كنوا الهدى بالحروف والأهبال الضرب
 لمجد الله سبحانه وعبدائه من حجة
 انما بتلك الحجة على خلقه
 وكنهه في كل شيء

لازمه فامحجزة قائم من آية الله
 سبحانه خلقه مغفلا ولا افره من
 منملا لمجد الله سبحانه وعبدائه
 من نبي من سبل او كتاب منزل
 در حدیث وارد شد که محجزة قبل الخلق ومع الخلق
 وبعده الخلق بعضی از شرح احادیث رضوان الله عليهم
 گفته اند که میتوان بود که مراد قبل از خلق اجساد با
 در عالم ذر و ارواح زیرا که حضرت امیر المؤمنین
 صلوات الله علیه فرمودند مردی که ادعای محبت او کند

آنحضرت می نمود که من ندیدم نزد عالم ارواح پس در هر
 حال بجهت الله تعالی در میان خلوت هست و بدون و بخت
 انعام بجهت لا رست خوا طاهر و شهن و خوا قالیه غور الله
لَا يَخْلُقُكُمْ اللَّهُ سُبْحَانَ عِزَّتِهِ وَلَمْ
 خلق نموده کسی را بجهت بی غرض و کاری در بجهت
يَتْرُكْكُمْ سُبْحَانَ عِزَّتِهِ وَلَمْ يَكُنْ
 و هر که را بجهت بی غرض و کاری در بجهت
فِي جَهَنَّمَ لَا عَمَلٍ
 در آنجا که در جهنم است و بی عمل
 بعضی تعلیم امور ضروری و بیرون بلکه آفریده است شمار بسیار
 عبادت و تعبیر فرمود برای و مایه داری و عصاره بود
 بفرمود عقاب و بوسیله ابیاء نموده است بجهت
 طریق حق و هدایت و کمرای و ضلالت

در عت نور حق است

حاصل آیه

لَا يَخْلُقُكُمْ اللَّهُ سُبْحَانَ عِزَّتِهِ
 و لم يترككم سبحة الاعز
 و این گفته شده که هر که را بجهت
 و این فقره و شریفه و لیست بر این که حسن و فتح اشیا عفتا
 جانچه مذهب فقره محقق امامی است در میان اهل علم
وَمِنْ جَمَلِهِ كَرَمُ الْخَلْقِ وَصِلَاؤُكَ
 و از جمله کرامت خلق و صلوات
لَوْ كَشَفَ الْعِظَامَ انْزَلَتْ يَفِينَا
 و اگر کشف استخوان را ببرد
 حاصل و مفاد این کلام صدق مفاد اعجاز نظام مختصر
 مانع که بدین خالق انعام علیه افضل الصلوة والسلام والله اعلم
 بتواند این باشد که جمیع معلومات من که در حضرت رسول

حکایت حق است

بعضی از شرح احادیث و روایات که در کتب معتبره
 حضرت صلوات الله علیه احکام باطله را بکه در زمان
 خلفای صلاک علیهم ما علیهم جاری و استمرار یافته بود
 و آنحضرت از روی تقیه و تدبیر و رفع آهنا اندیشه میفرمود
 و منتظر فرصت بود که امر فراری گیرد و قدم خو استقراری پذیرد
 پس در آنوقت باطله را بکه در اندوا از لوح دین محو گرداند
 اللَّهُمَّ لَعْنُ الْمُنَافِقِينَ مِنْ ذَلِكَ وَالْمُنَافِقِينَ بِفَعْلٍ تِلْكَ
 السَّمْعُ لَعْنًا وَسِبِيلًا وَعَذَابُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
 لَوْ كُنَّا نَأْنِي فَأَتَانَا تَوْرَانِ مَا قَامَ لِلدِّينِ
 عَمُودٌ وَلَا اخْضُرَّ لِلْإِيمَانِ عَمُودٌ
 این حدیث در مسند احمد و ترمذی و دیگران آمده است
 اشاره است بدانکه بایکد اگر یهود امام مقتضای الطاعة

بایستد حاکم و در کتب معتبره و آثار خرد و بزرگ
 نوشتند از اخبار کمال منکر
 مخیر و مؤید و جمیع ستانید
 لَفَعَلْتُ لَكُنِّي أَخَا فَا تَكْفُرُ فِي
 بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 أَلَا إِنِّي مُقْضِيهِ إِلَى الْخَاصَّةِ مِنْ
 يَوْمَ ذَلِكَ مِنْهُ وَالَّذِي يَعْتَدُ
 بایستد حاکم و در کتب معتبره و آثار خرد و بزرگ
 نوشتند از اخبار کمال منکر
 مخیر و مؤید و جمیع ستانید
 لَفَعَلْتُ لَكُنِّي أَخَا فَا تَكْفُرُ فِي
 بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 أَلَا إِنِّي مُقْضِيهِ إِلَى الْخَاصَّةِ مِنْ
 يَوْمَ ذَلِكَ مِنْهُ وَالَّذِي يَعْتَدُ

در حدیث معتبره

بِالْحَقِّ وَاضْطَفَاءِ عَلَى الْخَلْقِ مَا أَنْظَوْ

الْأَصَادِقَ وَلَقَدْ عَمِلْنَا بِذَلِكَ وَ

بِمَهْلِكٍ فِي هَلِكٍ وَمِنْهَا مَرَجُ

وَمَا أَهَذَا الْأَمْرُ وَمَا أَتَى شَيْئًا

يُمْرُ عَلَى الْأَشْيَاءِ أَوْ غَيْرِ فِي الْأَفْئِدَةِ

قَوْلَ حُضُرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَقَرِّهِ كَمَا قَالَ تَكْرُؤًا

بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَبْنُوعًا بِدَوْدَ أَنْشَارِ مَقَرِّهِ

او بعد بقیاست که در کتاب معروف به هم رسیده و بقیاست

خاطر انصاری درین کرده که ترجمه آن اینست که چون حضرت

میرالمؤمنین علیه السلام فلان خیر را فتح کرد حضرت رسول

الله علیه و آله فرمود که اگر آن بود که خواهد گفت در حق تو

انصاری در شان حضرت عیسی علیه السلام گفتد بعضی در شان

خلو کردند تو هم الوهیت در مآزه و میبودند مرآتیه امر و سخن

با سخنان چند سالست و میگفتیم که هیچ گروهی یکدیگر را

حالت که بای نور را در اندوخته آنست شش نور را بیکدیگر

و باینها اطمینان کند و لیکن این استنرا که نور حق و صانع

بود و نویسنده را هرگز در حوض کوشش و زور نخواهی
 شد و او را کسی که حله هشت میبوشند با من نخواهی بود
 و او را کسی که داخل هشت میشود از امت من نخواهی بود
 و شیعیان نور منبرهای نور خواهد بود و اروهای
 در دور من و نفعات خود هم کرد از برای ایشان و در هشت
 همسایگان من خواهند بود و هر که با تو جکست با من جکست
 و هر که با تو صلح با من صلح و از تو دشمنی و دشمنی
 توست کار منست و پنهان سببه تو پنهان سببه منست
 و در زمان تو فرزندان منند و تو و عکلم را بعل خواهی
 و حق با تو است و حق با من تو در دل تو و در میان دور
 دید تو است و ایمان مخلوط است با کوشش و خون تو
 مخلوط است با کوشش و خون من و در حوض کوشش و زور
 میشود دشمن تو و غایب نخواهد بود در حوض کوشش و زور

و با تو بر حوض کوشش و زور خواهند شد پس حوض را پس
 سرحد گذاشت و گفت حمد میگویم خدا را که منست گذاشت
 بر من ایمان و تعلیم کردیم و از او مل مجبور و غیرت خلافت
 و حاتم بن خمران و سرور و مرسلان کرد امید بحجر احسان و
 فصل خود بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله گفت با اهل
 اگر تو نمیبودی مؤمنان بعد از تو نشان نمیدادند
لَنَا حَقٌّ أَنْ نَعْطِيَنَاهُ وَلَا
رَكْبَنَا أَعْجَابُ الْأَبِلَةِ
 و این طاک السیری لنا علی الشکر
 در حوض کوشش و زور

حَقُّ الطَّاعَةِ وَالْوَلَايَةِ وَلَهُمُ الْمَنُّ وَاللَّهُ

حق طاعت و ولایت و سزاوارستی است بر ایشان

سَيُجَانِبُكُمْ جَنِينَ الْجَوَارِ وَمُفْسِدِينَ

و از میان شما بگریزد جنینان دریا و فاسدین

بِنَا حَقٍّ مِنْ يَحْتَلِفُ

بر ما حق است از هر کسی که بداند

عَنْنا حَقٍّ مِنْ أَتَى مَنَّا سَبَقَ

از ما حق است از هر کسی که پیش از ما برسد

بَعِي سَقَمٌ مِثْلُكُمْ بِيَسَارٍ فَنُؤَيِّدُكُمْ بِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى

بیماری است مثل شما با آسانی و ما شما را یاری می‌دهیم با رحمت خداوند تعالی

إِيْمَانُ يَا بَقَرُ حَبَابِ الْحَبْلِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَالشَّاهِدُونَ

ایمان یا بقر حبابِ حبل است خداوند تعالی و شاهدین

أَوَّلُكَ الْفَرَبُونَ يَا بَاجِرُ اللَّهُ تَعَالَى أَمْرٌ مَرْدُودٌ كَمَا نَمَلُ

اول تو فریبندگان یا باجگر خداوند تعالی امری است برگشتنی چون مورچه

مَنْ رَكِبَ غَيْرَ سَيْفِيْنَا غُرَّتْ

کسی که سوار بر غیر سواران ما شود غارت می‌گردد

مَوَافِقُ عِدَّتِ مَوْلَى اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَمَا يَصْرَفُ خَاصَّةً

مواظقت بر عهدت مولای خداوند علیه السلام که صرف می‌گردد مخصوصاً

عَامِدَاتِ شَدَّ كَمَثَلِ أَمْرِ يَنْفُكِلُ سَيْفِيْنَا فَوْجٌ مِنْ

سواران است که مثل امری است که می‌شکند سواران ما و فوجی از

رُكَبِهَا بَحَارُ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا عَرَّتْ بِعَفْوِ مَلِكِ مَدِيْنَتِ

در کتبها بحار آنکه از او ماندگار شد از او غارت می‌گردد با عفو پادشاه مدینت

مَنْ أَجْنَبَ بَقْلِيْنَا وَكَانَ مَعَنَا بَلِيْسًا

کسی که از ما دور ماند و با ما بود با دشمنی

وَقَالَ عَلُوْنَا سَيْفِيْنَا وَمَعَنَا

و ما گفتیم سواران ما و با ما

لَنَجْنِزَنَّ فِي رَجْنَا غُلْجِنَا بَقْلِيْنَا

ما قطع خواهیم کرد در گزند ما غلجینان را از ما دور

باید که در میان ما بماند و از ما دور نشود

وَاَعَانَا بِلَيْسَانِهِ وَلَمْ يَفَانَا مَعَنَا
 ویدون کند در زبان خود و حب و انس
 بیدار و نوم معنای الحزن درون حشمت
 دست خود پس و دست در معنی است
 فَمَنْ احْبَبَنَا بِقَلْبِهِ فَاَقْبَضْنَا بِلَيْسَانِهِ
 کبک دوست دارد و با دل خود و با لسان خود
 این حدیث شریف مطابق کلام معجز غلام سید انام علیه و آله مثل
 الصلوة والسلام است که هر که دوست دارد و عمل را بدو عطا
 بینا بیاورد الله تبارک و تعالی نواب ثبات بر لب و هر که دوست
 دارد و را بدو خود و دست خود عطا میفرماید و را مثل نواب
 ثبات بر لب و هر که دوست دارد و را بدو دست و ثبات
 عطا میفرماید و را مانند نواب ثبات بر لب و مذکور شد
 نام این حدیث در شرح حدیث انوار اللمعات

مَنْ احْبَبَنَا قَوْماً حَسِبَ مَعَهُمْ مَنْ
 کبک دوست دارد و جمعاً محاسب بود و این حدیث
 احْبَبْنَا فَلْيَعْمَلْ لِنَا وَلْيَجْلِبِ الْمَرْجِعُ
 ویدون این حدیث در معنی است که هر که دوست دارد و را بدو عطا
 این فقره شریف اشاره است به کبریا در محبت اهل بیت سلام الله
 علیهم و عمن قلوب کالی نیست بلکه را افعال و اعمال و ثبات
 و بدو و ایشان ضرورت و در کار است
 مَنْ احْبَبَنَا فَلْيَعْمَلْ لِنَا وَلْيَجْلِبِ الْمَرْجِعُ
 کبک دوست دارد و را بدو عطا میفرماید و را مثل نواب
 مَنْ عَدَلَ عَزَا وَاجِ الْمَحْجَنُ عَزَا
 کبک برادر و در این حدیث و عَزَا و عَزَا و عَزَا
 فِي الْحَجْرِ مَنْ عَدَلَ عَزَا وَاجِ
 کبک در این حدیث و عَزَا و عَزَا و عَزَا

این حدیث در معنی است که هر که دوست دارد و را بدو عطا میفرماید و را مثل نواب ثبات بر لب و مذکور شد نام این حدیث در شرح حدیث انوار اللمعات

للفقر

اُمِّسِيَا لَكَ سُبُلَكَ سُبُلَ الْمَنَالِكِ

تا به عمل رسیده در راههای دلت

مَنْ خَشَعَ قَلْبُهُ خَشَعَ جَوَاهِرُهُ

سبک فروزان کسی که دلش خاشع شود جمیع اعصابش و

مُاهِتْدَى بِغَيْرِ هُدًى اللَّهُ سُبْحَانَهُ

سید هدایت است بی هدایت و هدایتی که فریاد و ناله را

مَنْ اغْتَنَزَ بِغَيْرِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ذَلِكَ

سبک گذشتن است بی خداوند سبحان آنکه از هدایت خود جدا شود

مَنْ يَطْلُبُ الْهُدَى مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا يَضِلُّ

کسی که هدایت را از غیر اهل آن طلب کند گمراه شود

مَنْ يَطْلُبُ الْغَيْرَ بِغَيْرِ حَقٍّ يَذَلُّ

کسی که غیر حق را با حق طلب کند ذلیل شود

مَنْ اسْتَهْدَى الْغَاوَى عَمِيَ فِي الْهُدَى

کسی که راه گمراهان را به راه هدایت طلب کند در هدایت گمراه شود

رسیده

مَنْ اطَّلَعَ أَمَامَ فِئْدَةِ طَلْعِ رَبِّهِ

کسی که در پیشگاه خورشید طلوع حق در برابر

مَنْ تَوَلَّى أَهْلَ الْيَمِينِ فَلْيَلْبِسْ

کسی که با اهل راست دست شود باید بپوشد

لِلْحَرِّ إِمَامًا فَإِنَّهُ مَكَانٌ عَلَى شَرْفٍ

برای گرمی امامی که در جایگاه شرف است

وَهُوَ عَلَى مَعْرِفَةِ رَبِّهِ وَرَسُولِهِ

و او بر معرفت پروردگار و رسول او

حَقٌّ أَهْلُ يَمِينِهِ هَاتَ شَهِيدًا

حق است اهل راست دستش که شاهد است

وَوَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ

و اجر او بر خداوند سبحان افتاد

أَيْسَرُ وَجَبَتْ قُتُوبُ بَانَوَى مِنْ صَالِحِ

آسانتر شد قوتها از بانیان صالح

نیکوکاران را که در راه حق میروند
و اهل راست دست را که در راه حق میروند
و اهل راست دست را که در راه حق میروند

عَمَلِهِ وَقَامَتْ نَفْسُهُ مَقَامَ ضَلَالَةٍ

بِسَيِّفِ فَاكِ الْكَاشِيِ اِجْلَاكِ عِدْوَةٍ

در اخبار وارد است که چون در حکایت شوری خلافت
بتر و بر اعدا اقل عثمان گرفت بعضی از خلع شیعه
نخست آن سرور عرض نمودند که چرا در خانه نشسته
و در بر روی مردم بسته و انضواء احوال خود را جمع
نمایازی و طلب حق خود نمینمایی چنانچه حضرت رسول
صلی الله علیه و آله در ابتدای امر جاهاد نمود و حق را غالب
ساخت که اگر گشته شوی ستم نمیداشتی و اگر غالب
کردی اقامت حق نموده باشی پس آنحضرت صلوات الله
بر او و عطا فرمود

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
که هر چیزی را وقت نیست که از آن تجاوز نمینماید و میدانست
که در شوری سابر تر بود سابقه امر آن البته امر خلافت
معین قرار خواهد یافت پس چرا در آن روز داخل شوی که
پس در وقت نه و بر و ابوق که قطب الدین را و ندی در کتا
مهاج البراهمه فی شرح ملح ابلاغ کرد و میفرمود و صاحب
مضمون آن اینست که عمر در وقتی که برای خلافت شش گشت
تعیین کرد که صلاحیت خلافت دارند آشور و محمود و آ
هر کدام که قریبتر در خلیفه باشند و شرط نمود که اگر اختلاف
نمایند بر حق یا جمعیست که عبد الرحمن بن عوف مدینه
ایستادند و غیره بکافران شرط اختراع غیره و تنبیه
که آنحضرت کجا ایشان را نگذاشت و در بیوقوف عباس عهد
آنحضرت عرض نمود که چون قرابت عصا مرتبه این عین

در وقت نه و

وعد التجر و اقصا بر شراط نمود که زعفران بدو
و او غیر عثمرا اختیار نخواهد نمود آنحضرت صلوات الله
الله فرمودند که میدانم این الیکن داخل ایشان میشویم تا
بر خلق ظاهر گردد و کذب عریضه قبل ازین میگفت که نبوت
و امامت در میان اهل بیت جمیع میشود و انفعول را حجت است
از دیگر خود ساختن بود و حال خود وصیت میکند که خلا
امامت دارد انتهی و از آنجانب شریف ظاهر شد که الله
بنارک و تعالی عباد خود را بر عیال طاعت اجرو
ثواب کرامت صغیر مایه از محرم فضل و لطف کرم خویش
ای بسا طاعات ناکرده که بر آن ثواب بسیار و حسنات پشیا
بخشند برای صدقیت و بسا طاعات کرده که از ثواب
محروم و مضییب مانند برای عیبت و احلال عقیدت
ساخته کلام ما الاعمال بالنیات و کلمه لکما فری ما نوری

در بعضی کلمات دارد و مؤید است کلام آنحضرت

در بعضی کلمات دارد و مؤید است کلام آنحضرت
صلوات الله علیه که بعد از حاکم و حضرت باقر در آن
بعضی از اصحاب آنحضرت عرض نمود که دوست میداشتم که
میخواستم که برادر من و از وی را اینجا حاضر میبود تا بعد بدو نظر
مردنم تا از آنحضرت فرمود که آیا خواهرش برادر تو یا است
گفت بل برادرش او حاضر بوده است اما بخدا قسم و تحقیق که
حاضر بوده اند و این لشکر مافوق که در فتنه های پیدان و
مادران باز نماندند و داشتند که رها فرمودند و اینان زمانه
مانند خون از بینی و زکار آید و این کلمه در میان فصحا
عرب مشهور است یعنی از عدم مرون آیند و نوی که در جود
ایشان ایمان مؤمنان و الله المسفقان و علیه التکلیل
ما انکرت الله منذ عرفته
و در کتب معتبره امده غایب بود

در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است

سَأَلْتُ امْرَأَةً تَخْلَفُ عَنِّي
 مَا تَكُنْ فِي الْحَوْضِ مِنْهُ
 أَرَيْتَ مَا كَذِبْتُ وَلَا كَذِبْتُ
 مَا ضَلَلْتُ وَلَا ضَلَلْتُ
 دَعَاكَ لَكَ لَكَ لَكَ لَكَ لَكَ

در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است

بقیة حاصلست که در دعوت مخالف حق نمیشود بود

مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ
 مَا أَهْمَنِي نَبَأُكَ فَخَرْتُكَ

در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است
که در حدیثی که در این کتاب است

بقیة حاصلست که در دعوت مخالف حق نمیشود بود

بِعَقُولِهِمْ وَلَيْسَ آفَؤُهُ وَقَالَ **عَلَيْهِ**
فِي حَقِّهِ **فَرَأَى** **عَلَيْهِ** **فَتَأْخُذُ** **مِنْهَا**
كَلِيلَ فُلُؤَانٍ **فَتَأْخُذُ** **مِنْهَا**
 در حق کسی که جمع میکند او را
 در پنج البلاغه در انشای خطبه که آنحضرت صلوات الله علیه
 در آن ذکر متقین میباشد بفرقه شریفه باقصه و مژده
 که میفرماید **ظُلُمَاتٍ كَثِيرًا** **عَسَوَاتٍ** **مِنْهَا** **مِنْهَا**
وَقَدْ **مِنْهَا** **لَيْلَ فُلُؤَانٍ** **حَاصِلُ** **عَلَيْهِ** **كَرْجٍ**
 روشن ظلمها و تاریکیهاست غایت کفایت کند و ظاهر است
 علمهای اشتباه و التباس است کلید حکمهای پوشیده
 معلوم است غایت دفع کننده معصیاتهاست از

کلام حضرت عیسی علیه السلام
 در حق کسی که جمع میکند او را

تفسیر

قضا یا ای مشرک راههای یا با همای حیرت و از غفلت
 فقرات نیز چنین مستنبط میشود که این صفات آنحضرت
 و سایر ائمه مدعی باشند علیهم السلام و الله اعلم
مَا بَانَ لِحِجَابِ عَذْرَى **فَوَعْدُ قَطْفِكَ**
 هیچ کس برای روی نداشتن و عسند به هر که شب خوابیده باشد
يَتَمَلَّكُ **عَلَى** **أَشْدَّ** **لِيَعْدُو**
 به تسلط است بر او و از او فرار کند
بِالظُّفْرِ **بِحَاجِزٍ** **أَشْدَّ** **فَتَمَلَّكُ**
 بر او که رسیده است به غلبه خود سخت تر از غلبیدن من
عَلَى **أَشْيٍ** **حَرَصًا** **عَلَى** **الْخُرُوجِ**
 بر او بر چیزی که حرص بر خروج
الْبَرْدِ **مِنْ** **عَدْتِهِ** **وَجَوْفِهِ**
 بر او بر سردی از عادت و جوف او

و در حق کسی که جمع میکند او را
 و در حق کسی که جمع میکند او را

عَاثُوا بِوَجْهِ الْخَلْفِ فَإِنْ خَلَفَ

و نه بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

الْوَعْدِ لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْكَرَمِ مَتَى

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

أَشْفَى غَيْظِي إِذَا غَضِبْتُ أَحِينَ

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

أَعْجَزُ الْإِسْقَامِ فَيَقَالَ لَوْ

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

صَبَرْتُ أَمْ حِينَ أَقْدِرُ عَلَيْكَ

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

فَيَقَالَ لَوْ عَفَوْتُ

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت و نه بد بخت

مَلِكٌ وَقَعْصَا فَاَهْلَكَ بِخُنْ
 ملك و عصا فاهلك بخن
بَابُ حِطَّةٍ وَهُوَ يَا بَلَّاسُ مَرْنِ
 باب حطه و هو يا بلال مرني
رَجُلٌ سَلَوِيَّاءُ وَفُتْخَلَفَ عَنْهُ هَلَكٌ
 راجل سلو و فاختلف عنه هلك
 مرد سلب حطه در و از قریب ایست که بنی اسرائیل را مژده
 بلکه در آخر آن قریه شود برای و سعت و رفاهیت و تنعم
 در و فتنه و لذت بآن سجد کنند و کلمه حطه بگوید
 تا خداوند تعالی آنها را انبیا را بر بیاورد چنانکه حق سبحا
 و تعالی از این حکایت خبر داده بقوله تعالی وَاِذْ قُلْنَا اَدْخُلُوا
 هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَاَدْخُلُوا
 الْبَابَ مُخْلِئِينَ وَاُولَئِكَ حِطَّةُ قَوْمِهِمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ

سترید و محبت و مورد را بقتل امین که حضرت
 امیر و اولاد علیهم السلام در این امت مانند عاب حطه اند
 اسرائیل که هر که خود را با ایشان رساند سعادت و نجات
 نصیب او میکرد و در این امت قومی زبانیان محمد ص
 مثل آنکه بنی اسرائیل از حوله اب حطه مختلف کردند چنان
 حق تعالی میفرماید قَدْ كُنْتُمْ اَقْوَامًا فَكَوْنُوا لَعَلَّ الْاِنْسَانَ يَرْفَعُ
 لَكُمْ الْاَبْرَ و در احادیث و تفاسیر است که هر چه در بنی اسرائیل
 واقع شده می باید که امری موافق آن در این امت واقع شود
 مثل موافقت بعمل بنی اسرائیل و بنی بر بنی و لست تعالی
بِخُنِ الْمَرْقَاتِ الْوَيْسَطِيَّاتِ
 این بهترین است برای بزرگ و مسیحا که باین
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ وَالْيَا أَيُّهَا الرُّسُلُ ارجعْ اِلَیَّ
 ای نبی و ای رسل برگرد به من

این حدیث در تفسیر این آیه است که هر که خود را با ایشان رساند سعادت و نجات نصیب او میکرد و در این امت قومی زبانیان محمد ص مثل آنکه بنی اسرائیل از حوله اب حطه مختلف کردند چنان حق تعالی میفرماید قَدْ كُنْتُمْ اَقْوَامًا فَكَوْنُوا لَعَلَّ الْاِنْسَانَ يَرْفَعُ لَكُمْ الْاَبْر و در احادیث و تفاسیر است که هر چه در بنی اسرائیل واقع شده می باید که امری موافق آن در این امت واقع شود مثل موافقت بعمل بنی اسرائیل و بنی بر بنی و لست تعالی

غرق بالثيسك در میان باشد و در میان بیکر کند
 و مراد از این مقام حد وسط است یعنی ما بین کوه و میان که
 ما بین پیوند کند و عقبت و آبوی او از میان بیکر در هر ک
 پس و نقد و بنوی که فایده کند که تقریباً به قدر غرض در اول
 این باب مشروحاً و الله تبارک و تعالی اعلم
 بخراماء الله سبحانه على عباده
 و مقيموا الحق في بلاد بني النجو
 الموالى و بنى هلال المعادى
 بخراماء الله سبحانه على عباده
 بخراماء الله سبحانه على عباده
 بخراماء الله سبحانه على عباده

الله

المالك كنز و بنى سبع الحكر و معادى العلم
 فاصرونا و محبنا اينظر الخنز و عدونا
 و مبغضنا اينظر السطوة بخر
 الشيعا و الاضحاب و السندى
 الانوارى و لا تولى النبوة الا فى ابوابها
 و فلتاها فغیر ابوابها كان

سِيَارِ قَالَانِقْدُوه الْعُقُودِيَّةُ

سید ...

اشاره است بحديث متواتر منقول عليه سوي صلى الله عليه وآله
 كما ما مدينة العلم وعلي ما بها وموتد ينسب اليه كبري البشير
 بان ما قول السيرة من ظهورها ولكن الله من انبي و اتوا
 البيوت من قبلها واتقوا الله لعلكم تفلحون حاصل معني
 بنا بر قول مفسرين اينكه بنسبتي كه كبر و بديها را دارد
 آنها نويده ان بنسبت آنها وليكن بنكوكا كه بنسبت كبره كاري
 مايد و داخل شود بديها را دارد و هاي آنها و برهبر بدي خدا
 و عذاب او شايد دستكار شود و محققان مفسران
 گفته اند كه مراد است كه امور ديني و عقبي را از افش يابند
 كرد و علم و حكمت را از معدن احديدا بنمود و راه علم و درگاه
 ائمه اهل بيت عليهم السلام اندجا كه از حضرت امام محمد باقر عليه السلام

و متواتر بنا بر بعضي روايات
 اينست كه من از ائمه السلام
 نقل مي كنم كه اير...

منقول است كه از محمد باقر عليه السلام و سبيله و سبيله و سبيله و سبيله
 كسكان و كساند كساند سوي و سبيله و سبيله و سبيله و سبيله
 برده است و ز فقامت و عقصاي آنكه كبري بايد طلب
 علم و آنچه موقوف بر علم است سوي آنحضرت مدجوع نمايد و
 عمت احتياج است به امام از جهت تحصيل علم و معرفت
 با امر و چنانچه با او احكام كه احراي آنها موافق حق
 موقوف بر علم است و اين از عتق كليات شيعه است بر له است
 انحضرت صلوات الله عليه و لا فضل له حاجر كه منته
 متعصب است بركه انكار آن مبع و جدا وجود تو امر
 روايات نقله اخبار صحاح خود نمي توانند نمود مثل آنچه
 از انبر كه از اعظم علمائى مخالفين است حديث مذکور را
 بچسبند و اين از چند كتاب معتبر اينان در جامع الامور
 خود نقل كرده مثل صحيح ترمذي و مسكوه و استيعاب

در بعضي روايات
 آمده است كه من
 از ائمه السلام
 نقل مي كنم كه...

الله
 س...

در بعضي روايات
 آمده است كه من
 از ائمه السلام
 نقل مي كنم كه...

و این عبد البر که از افاضه علمای محققین است نیز در کتاب
استیعاب انحصار رسول الله علیه و آله نقل نموده
که در حق صحابه فرمود که اقصای علم عاشقان اوطایب یعنی
داناترین صحابه را علم فضا و حکم در میان مردمان انحصار
داد از عباس روایت کرده که عمر گفت اعلی ما بقضا علیست
و نقل کرده که از عطایر سید مدینه آباد اصحاب بنی صول الله
علیه و آله کوی داناتر از علی بود گفت در و آله کوی داناتر از
عبدانم و عطایر اکابر علمای و محدثین مخالفانست و این
عناصرا روایت کرده که خدا قسم که داده شد بود بجلی عشر
علم که حضور را بود و خدا قسم که در این عشر باقی با سایر
مردمان شریک بود و ز سبب روایت کرده که عمر یا سیر
عدا از مسئله مشکلی که سر ریشود و علی علیه السلام حاضر
نشدند و مکر می کنند لا یحل لک عمر و غیر زاری که

که امام مخالفانست در کتاب این معین خود گفته است از جانب
شیعه که علی بن ابیطالب علیه السلام اعلم صحابه است اما اجمالا را
انکه هیچکس را نزاع نیست در آنکه او در اصل خلقت در غایت
ذکا و عفت و استعداد علم و طایفه حرمین و طلب علم نور و رسول
الله صلی الله علیه و آله افضل مصلحان و اعلم اعدا و در غایت
حرمین در تربیت و ارشاد او بود و علی علیه السلام در طفولیت در حجر
تربیت او بود و در بزرگی امام او بود و در همه اوقات پیش او
میرفت و او را هرگز از خدمت او مایعونی نبود و معلومست که
چنین شاگردی در خدمت چنین استادی با چنین خصوصیات
احوال بنهایت فضل و کمال میرسد و الحق القریح ما قال
علیه السلام و الله ما منع الحق اهلک و انا حق الحق عن
لست حقیر الا کل کافر خالعه و عتار فی الجحیم و السلام علی من
اتبع الهدی و الله رضوان الله علیه مدینی را بحق بن

مسمی روایت کرده که حاصل مضمون آن اینست که حضرت
 امام حسن عسکری صلووات الله علیه با و نشست که مدتی
 که خداوند علیان رحمت و احسان خود بر شما فرستاد و او
 کرد ای پسر برای آنکه خود محتاج بود به یاری تمام ملک برای
 احسان و فضل بر شما تا آنکه ممتاز گردید بدینان ملک و بد
 کردار و از فرمانبرداران ظاهر کرد و انداخته در سینه اش
 و در لهار با کبر و گردان در دیده ها و برای آنکه سبقت جوید بر
 او و منزه باشد و مرتبای تمام در بهشت دفع کرده پس واجب
 گردانید بر شما حج و عمره و بار و روزه و ولایت اهل بیت
 خود را صلی الله علیه و آله برای شما در هر صفر ساخت که بآن
 در درهای فراتر شما گشوده میشود که آن ولایت و ستا
 اهل بیت است از برای شما کلیدی برای گشودن درهای
 قرب و راههای معرفت قرار داده که بر وی استاخت اگر نه

انظر

احضرت و اوصیای او میبودند شما حیران میبودید شما
 بهایم و حیوانات که در پیشه از فراتر خود را میدانستید و با
 داخل شهر میتوان شد از غیر راهی بر حدیث شماست که
 بسط اعمالمان بعد از غیر خود صلی الله علیه و آله و فرمود که
 امروز در شمار کامل گردانیدم و نعمت خود را بر شما تمام کردم
 و بر اسلام را برای شما پسندیدم و اختیار در این باب بطریق
 حائز و عامه متواتر و زیاد از حد حصر است که من شهر
 علم و علم و آن شهر است و ارا حادیت معین ظاهر میگردد
 که جمیع ملائکه و انبیاء برکت و ولایت ایشان بسعادان فاعز
 گردیدند و در جمیع شما دید ما نور ایشان بنام برده اند و
 ایشانند علی بن علی و اجداد و سوار عز و کبر و ملک و
 رانر جباخته در احادیث بسیار وارد شدن است که خطا
 محمد و صلووات الله علیها و آلهما میبودند که لا اله الا الله

سقف افلاک بعضی اگر باشد بودید مراد افلاک حلوتی بود
و اینست بر استخفاف عالم از صلاوات بر غنی علیهم السلام
که هرگاه که قیال آنست که چنین سقفهای وسیع و بی
شیع برای وجود کثیر السعادت و آل او بنا کنند و چنان
هزار سر از ورق و مسدود جلال را با و نماندند و اطاعت
برای و اینست و ولایت ^{نشان} استوار کردند این سرای ضلالتی
نورانی و مذهب جاهل مستعان برای ظهور و نور و زینت
و طاقتهای بلند افلاک و عرصه وسیع حاکم را با انواع زینتها
برای آیین مندی قدم ایشان به مالک شه و بسیار آیند و آید
احسان که این همه نعمتهای بیکران که تمام انوار و جوار و خوش
و طیور و سام و غیره ^{آنها} مخلوقات را از آن فریاد میهنه
نظمی ایشان آن مکتراست و نعمتهای بیمنتهای سری
با و که در این سرای غنی نموده عیانت العالیات حقیر است

بان با انواع حور و قصور مرتب سازند و غیرتانی از
ملایک که مژده و جود از و حور و طیور را خادما و اینست که
دانش مقدس خواهد بود که سر او را از این کرامتها و نوازشها
بهر سایر مردمان در این مهابتخانه اگر اقام و احسان و دار
المنیات و کرامت و امتنان حکیم علیم متان ارقیب طیفلیا
خواهد بود و متان امانا قابل آن که قطع نظر از اینکه قابل و
لایق همچو نیکو گرامتی نیستیم و زینتی اعمال از او را هزار
گونه عذاب و کالاستیم چون تواند بود که با این روی سنا
و اعمال بنا و بی وسیله و سدی روی نیاز بدگاه رحیم
نوازش آن هم مگر اینکه اولاد و اینها را وسیله عرض حاجت
خود سازیم و بیال و آرد و محرومان با دستا دکان آن مادر کا
زاریم شاید این وسیله خود را از فقیران و شریک
سراییم و بیکرکت خند و منزلت ایشان مقصود خویشید

بیان دیگر که ما نقصان که در نهایت مرتبه تقصیر هر کار داده
 طلب فیض از درگاه فیاض علی الاطلاق و بایم با جا راستار و
 که از حدیث تقدیر و نورانیت متخلف با خلاق و واجب
 امکان و حمایت قدس متسبیق با نوع انسان داشته باشد
 جمیع اعتقاد اینست که تا یکقدر مناسب میان
 مفیض و مستفیض نباشد فاضل غنی و مدد دهنده و حاجت
 اقدار نبوی و الاطهار و اولاد همان کمال مخلوق با حلاق
 حلیم متعال با حضرت مفیض و اولاد و بطریق است و از
 جهت امکان و عوارض آن مناسب با امکان حاصلست
 چنانچه گفته اند ایزد و جبر که را بنیای برای هدایت و ابصار
 احکام الهی و حاکم و حقایق مخلوق ضرور است و این
 مظهر صفات کمالیه الهی اند و صفات جلال و جمال او
 و اینجست انشاء اکلمات الله و اسماء الله میگویند و احادیث

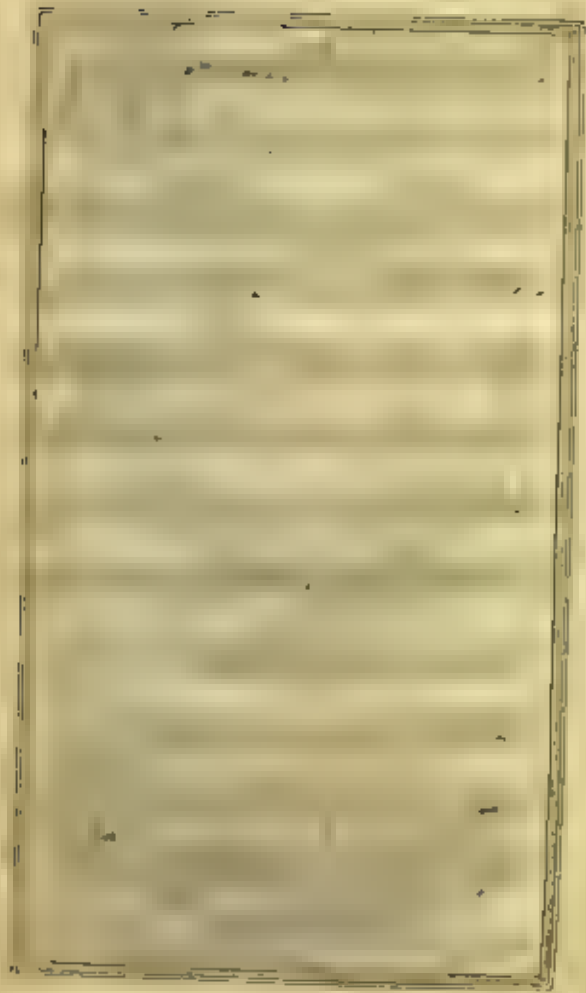
در پرده بسیار است و چنانچه اسماء الهی دلالت بر کلمات او
 حمل و علامت بداند اینان نیز باعتبار اینکه مظهر صفات
 و بر نوری از انبیا بر کمال نافع است دلالت بر صفات او
 مانند این که هر که از جمله اسماء حق است دلالت بر
 رحمت و شفقت او میکند و لو که آنجا از انجمن شفقت و
 رحمت رسول رب العالمین را که ملاحظه مینماید از دلالت
 میکند بر کمال رحمت و شفقت خداوند متعال زیرا که این رحمت
 و شفقت با این بسیاری مانند قطره ایست از دریای بیکران
 رحمت او و اینجست که تاثیرات بر ایشان مترتب نماید
 تا نیز فی کبر اسماء الله العلیا مترتب و لهذا انا عجیبه
 و شمر و الحقایق و مکتوبات و عروج با سمارت
 غیر ذلک از ایشان در عالم بظهور و پیرسدیر لا بد است
 رای حصول و تحقق استفاضه از منبع فیوضات حق سبحانه

ناقصان از ادله حاجات از توفیق و توسل آن برکنار
حق تعالی که از منزلت اسما حنیف و صفات علیا حنیف است
باید دانست که چنانچه معرفت کند ذات و صفات و جلوه
محالست لیکن عارفان هر یک بقدر فهم و حوصله و استعداد
خود بجزو از آن یافته اند مثلا لفظ حق را هر عارفی معنی
و در خود فهم خرد بجزو نمیدارد و رسول الله صلی الله علیه و آله
که هر یک کاملست نه است و جو ممکنه الادرک را دریافت
و بظاهر که از توسل با اسم مقدس حق در خود فهم و معرفت
خود منفع میشود و آنست و گویند که معرفت او بر حق است
و اکمل از حق منصفال فیض از او باید برای ممکنات
همچین در مراتب معرفت رسول و انبیاء و هدای سلام الله علیهم
سادام الارض و السلام که اسما مقدس الهی اند بر وجه کامل
بنف و هر یک را یک نوع معرفت با ایشان حاصل گشته و

حور شناخته و معروف و سلیبانیان مستمع بنیوانند
چنانچه گفته اند هر که علی را عالمی شناخته که مسئله که از او
پرسند میداند و علی را در مرتبه علامت شناخته و علی را
وسیله نکرده بلکه علامت را وسیله کرده و دیگری علی را
شناخته که شیو یا و زی در معرفت هر یک را میتوان گفت
او علی را شناخته بلکه مالک الشانتر را شناخته و
یکی علی را چنان شناخته که مالک بسیار بسیار میداند
او علی را شناخته بلکه حواد را شناخته و دیگری
علی را چنان شناخته که اگر دعا کند دعای او مستجاب
میشود و عارفی که در مرتبه کمال و او در مرتبه کمال
شناخته میداند که نام علی را اگر بر اسمان بخواند از یکدیگر
مپاشد و اگر بر زمین بخواند زمین میگرداند و در آفاق
بسیار وارد شده که نامهای ایشان را بر عرش نوشتند و

گرفت و بر کسی نوشتند بلند شد و بر زمین نوشتند
قرار گرفت و بر کوهها نوشتند ثابت کرد و بر محبین
ایشان بجزیه معلومست که در وقت عمارت در حرور بط
و معرفت و نوسلی که با ایشان حاصل میشود همانند
استماع با ایشان میرسد چنانکه که با معرفت با سماع
الهی صفات علیای او پذیر است در استماع از نوس و باها

لَنَبِيٍّ اَللّٰهُ سَيُجَنِّدُكُمْ سَايِرَ الشُّهَدَاءِ
 وَمَعَا لِنَبِيِّ السَّيِّعَةِ عَمَلُهُ وَمُرافَقُهُ
 اَلْاَنْبِيَاءُ وَالْاَكْبَرُ اَوَاغِلُهُ اَلْاَكْبَرُ
 لَنَ تَعْرِفُوا الشَّدَّ حَتَّى تَعْرِفُوا
 الَّذِي تَرَكُوْكُمْ تَاْخِذُوْا مِمَّا فِى
 الْكِتَابِ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي نَقَضَ

در این سوره مدنی در جهاد و امرایان و شهادت
 در هر که است به یک کتاب و هر چه در وقت
 به غیر آن و نبی و کار و به نبی که سفارش
 است سید چون طریق جواب است به نبی سید
 پس در سوره و هر که از هر سوره و همان در

وَلَنُتَسِّبَكُمْ اِبْعَضَ مَا يَحِقُّ
 حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي نَبَذَهُ

در این سوره مدنی در جهاد و امرایان و شهادت
 حاصل و معاد انفق و شریفه آنکه علم کامل هر چیز موقوف
 به معرفت و شناختن نقیض آنجبر که الاشیاء تعرف
 یا مندار و ملامه آن علم ناقص خواهد بود مانند علم بقدر
 نعمت و استی که کمال آن معلوم نیست و مکر و عبادت
 در یافتن الم و مرض و خوف و هرب حکم خارج است در نعمت
 از این الله و بعضی عداوت و برادری از خدا الله و ظاهر
 که انفق و شریفه ایشان و بشناختن اعداء الله باسد
 که تغییر احکام الهی و سنن رسالت پیامی و نذر مایه
 طلب علم بمیناق کتاب از اهل آن نمود که اهل بیت عصمت

وَمَقْبِلَانِ ابْوَارِ حَمْدٍ وَلَسْتَ تَعْلَمُ عَلَى مَا صَدَّقُوا لِيَا سُبْحَانَ
وَإِعْجَابًا تَكُونُ الْخِلَافَةُ بِالصَّحَابَةِ
 وای که بپایان شد مدون در مسجدهای کربلا و نجف و قم
وَلَا تَكُونُ بِالصَّحَابَةِ وَالْقُرْبَةِ
 است شرف از این دو پیشتر هم مستثنی گردد
 ابیغفر شریف را که حصین صلوات الله علیه در بیان شهادت
 از عاصم بن خنلاف و ثعلبیه بن اثبان را منتقم بود
 و در هیچ السلاطین نیز مذکور و این دو بیت نیز بعد از آن
 آنحضرت در همان کتاب به قول است: **فَإِنْ كُنْتَ مِنَ السُّورِ**
مَلَكْتَ أُمُورَهُمْ فكيف بهذا والمشهورون عجب
 فإن كنت بالقرن تحت حصيتهم فغير لك أولي النج
 وأقرب بعضی بر آن تو بشورت و احشای امتا را بپای
 مالک شدی پس حزن تو را بدوین و حال امده او را

وای که عجب از عصبانیت حضرت

مشور عاصم بود ندانند چه می باشد فاطمه علی الحصور
 آنحضرت در آنوقت مشغول بجهن حضرت رسالت بنا
 صلوات الله علیه و آن بودند همچنین بسیار از اصحاب حال
 در آن محبت در سقیفه حاضر بودند و کریم تحت خویشی
 عالم آدمی بر مدعیان و حصون مکتب کان سر غیر توان
 به بیغفر و نه بکتر است و از تحت خویشی نعم الحکم الله
وَاللَّهِ مَا كُنْتُ وَشَمْتُ وَلَا كَذَبْتُ
كَذِبْتُ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ وَشَمْتُ وَلَا كَذَبْتُ
 وای که گفتند و لا طالع انكثرو
مَا كُنْتُ إِلَّا كَفَارًا يَدْرِي وَطَالِبُ

وای که گفتند و لا طالع انكثرو

وَجَدَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرَ لِلْأَنْبِيَاءِ

از خوابه افریده است در میان

در پنج باب از مفاصل است که آنحضرت صلی الله علیه
وآله در بیان علم علی علیه السلام و ائمه الاطهارین بر سهیل و

فقروجداد او موندند که ایفق از جمله آنهاست و اول آن

ایست که وصیتی کن لائیر کو یا الله شیئا و محمد رسول الله

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَا تَضِيقُوا سِتْرَهُ أَهْلُ الْهُدَى لَعَلَّكُمْ

وَحَلَّالَكُمْ ذَمَّ آيَا الْأَمْنِ صَاحِبَكُمْ وَالْيَوْمَ عَيْنُكُمْ لَكُمْ وَعَدْنَا

مُفَارِقَكُمْ إِنْ بَقِيَ مَا نَاقَبْتُمْ فِيهِ مِنْ أَمْرِ فَإِنْ فَارَقْتُمْ مِيعَادَ

وَأَيُّكُمْ الْعَوَّلُ فِيهِ وَهُوَ الْخَسِرَةُ فَأَعْتَوُا

يَحْيُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ الْغَفُورُ الْكَامِلُ

انکه وصیت من شمار اینست که شریک تارید با حدای

چین پر امارتوں اور دولتوں کا جہاں اور کیا ہے

مکنید سنت او را بر پای دارید این دو دستور که اصل
مای ایمانست و در راست از شما بعد از قیام با آنها مایه
نرمطه متهمان و بیرون با شما همراه بود و امر و عزیمت
رای شما یعنی بخت عبرت در من مینگرید اگر صاحب صبر
و دیدار باشید و فی الحقیقه و مقام حیرت و عبرت که
طلعت جنس آفتاب ملتانی را چنان قدر در سیاهی
خورد و عتاب محال گشتاید و نور عالم آرا نیز از انظار
خلافت بوشاید و علمایان را تا قیام قیامت هفت
واقعه هائله چنانکه **اللهم عذیبه** و **من یحیی بعثه**
ومن یمیت ینان ذلک عذابنا لا نعذیبه احدنا است
الغالبین و فرمودند که در از شما جدایی خواهم نمود اگر
تمام خورد و لی خون حردم و اگر تمام فنا و سوت و عذاب
منست و اگر عفو کنی قاتل را از قصاص عفو را موجب

قريبت وبنار احسد ومنتوب بر عنكيد يادوت
 ميسا ريدك خدا بيا سر زده شما را
 والله ما منع الحق اهلنا من اناج
 الحق عن مستحقه الاكل كافر
 جاحل ومنافق ملحد
 ولئن امكن الله الظالم فلن يقوته
 اخذوه وهو كرم المرصاد على حمار
 طريقه وموضع الشجاف من حمار

وجدنا المسلم منكم ما نريد وفهمنا
 الاسلام انما هو من القتال وجد
 الجمل والاختمال الضمير من شجاف
 الرجال والذي فوق الحجة وبراء
 التسمي ما اسلموا ولكن استسلموا
 واستروا الكفر فلما وجدوا اغوا
 عليكم اعدوا ما كانوا

أَسْرُوا وَأَظْهَرُوا مَا كَانُوا ابْطِنُوا

ظاهر نیست که مراد متعلمین از حین اسامه و صحاب کرام
ملعون و منافقین و در میان ما و علیهم السلام و الهادی و سید
وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ نَبِيًّا

لَتُبْلِيَنَّ بَنِيَّ

وَلَتُعْزِلَنَّ غَنِيَّ

لَنَسْطَاطَنَّ سَوَاطِنَ الْقَدَرِ حَتَّى يَبْعُدَ

أَسْفَلَكَ أَعْلَاكَ وَأَعْلَاكَ أَسْفَلَكَ

بدانکه دلیل بر معنی و سوسه صد و هجده و جزو اختلاف
و تضاد اقوال و گفت و گو و تفاوت آراء و آراء آمد و در
بجای آوردن و اختلاف نیست که در بیافای اهل معارف
خواهشهای اینها بیافای بعد از رحلت حضرت رسول
صلی الله علیه و آله و سلم و موجبات اختلاف و جمع گشت
شد و غریب بود و بعضی جدا کردن و محال آرد و امثال آن
و بعضی باری که در گوشت آمد و بعضی قیل نیز می آید که در دهان
و بیابان اول ممکن است که مراد از غریب همان معهود فقر
اولیاست که مرئی ناکید مکرر شده زیرا که در هر محوری که
و اختلاف طبعی و دید بیکدیگر و اصطلاحی و تشویش
خاطر و عدم تمیز حق و باطل امتحان عظمی است برای
مردمان و فتنه عجیبی است برای عالمیان و لهذا که
مذکور شده و نیز فقر و شرفی که در کتاب فتح البلاغ

قبل از پیغمبر مدکور شد و سؤید همین معیت و کلام است
 اَلَا اِنَّ بَلَيْتَكُمْ عَادَتْ كَهَيْتِهِنَّ اَيَوْمَ نَعْتَانَهُ نَبِيَّهُ سَجَر
 ای که آگاه باشید و تحقیق که بلیه و امتحان شما برکت بهمان
 هیئت و صورتی که بود در روزی که معشوق و معشوقه
 پیغمبر خور را و مراد اینست که بعد از رحلت حضرت سید
 المرسلین صلوات الله و سلامه علیه و آله اکثر مرثیه درین
 برگشتند و هر که در کمال مریدان و مثل مرد اهل
 جاهلیت بود و نمکنت که مراد این باشد که بیک و بد شما
 از یکدیگر جدا میشوند و از آنکه در این قسم امتحانات نیک
 مراد بدان ممتاز میشود و احیای را از شر و خلف می نماید
 یا مراد اینست که نیکان میر و نیکو و بد را از شر و خلف
 میشوند یا مغلوب و خوار می گردند و شر را که نازل
 منزله محاله و کلو خود باقی میمانند و در حلقه افکند در

اینست حدیثی که در
 صحیح بخاری آمده است
 که پیغمبر صلی الله علیه و آله
 فرمود که هر که مرا در این
 دنیا و آخرت دوست دارد
 من او را دوست دارم

حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم را محلو و محفوف بودند بعد
 از آنکه در دنیا و در ظاهر و آشکار شدند و سایر اهل انوار
 ممکنست که ایشان بگشایدند و اخبار یا گشایدند
 فاسر باشند چنانکه مکرر واقع شد و سوط بعضی حویند
 دیکت یا بعضی همزدن آتش بچند و مراد از قیام از دل
 اعطاط اخبار راست و حاصل مدعا اینست که بعد از حضرت
 رسول صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه عجم و عجمی عادت گشته
 اخلاق و تفرد را که و احوال و جدا و قتال در میان
 امتضایع گشته و امور حضرت شک و شبهه از اهل تنگ
 و آثار غلبه و طعنان از ارباب تقاضا ظاهر گردید چنانکه در
 هر متبعی معلومست و اگر چه سبب آن فتنه رحلت حضرت
 رسول صلی الله علیه و آله بود اما بعد از شهادت حضرت امیر
 المؤمنین علیه السلام شیوع و انتشار آن بطرز بیشتر شد که

وامت لآن

مراد از آن که مفسر کرده اند بعد از آنکه سابقا در صدد
 اسلام داشتند قومی شدند که با حل کردن مسوالات خود که در
 اسلام در صورت رسولان نام داشتند برای تفسیری که در میان
 و بصیرت آنحضرت نمودند و بعضی عهد نموده از اهل حق
 کردند و مانند طلحه و زبیر و امثال ایشان و الله اعلم
وَاللّٰهُ لَا نَأْبِيْكَ عَلٰى حَسَبِكَ
 و نیز که گفته اند در مورد رسول خداست
الَّتِيْ غَدَاكَ مُسْرَهً
 مسره که تحت تربیت را در دست خود می گیرند و سرافراز می دارند
وَاٰخِرُ فِي الْاٰخِرِ لَال
 و نیز که گفته اند در مورد رسول خداست
مُصْفًى اَحَبُّ اِلَى الْمُؤْمِنِيْنَ
 و نیز که گفته اند در مورد رسول خداست

در حدیثی است که
 در حدیثی است که
 در حدیثی است که

الَّتِيْ اَلَّيْتُ سَوَّلَ لِيْهِمُ الْقِيَمَ ظَالِ
 در حدیثی است که در مورد رسول خداست
لِبَعْضِ الْغِبَارِ اَوْ غَاصِبَا الشَّيْءِ
 در حدیثی است که در مورد رسول خداست
فَالْحَطَامُ وَكَيْفَ اَظْلَمَ اَحَدُ النَّفْسِ
 در حدیثی است که در مورد رسول خداست
لَسْتُ اِلَّا الَّذِيْ قَفُوْهُ اَوْ يَطْوُلُ
 در حدیثی است که در مورد رسول خداست
فِي الثَّرَى حُلُوْهَا
 در حدیثی است که در مورد رسول خداست
 و نیز در حدیثی است که در مورد رسول خداست
 و نیز در حدیثی است که در مورد رسول خداست
 و نیز در حدیثی است که در مورد رسول خداست

اسلمها سلت مغيرة ما فعلته وان ذنباكم عندي
 لا هو من ذنبي في ثم جزاءه بقصدها ما فعلت وتعلم
 يقف ولذا لا ينبغي بقود ياتيه من سبائنا العقل وفتح
 الر كذا يستعين بعق فتم من ان ياله حدى حتى كذا
 من بعنهم وقت ظلمهم من بالخذل من انما انما
 برأى انك عصيان هذاكم در حق مور حركه او قسنا
 پوست حوى كنم ان كاد او بدوستى كدنياى نماز من
 خوار زاسار برلكه كى در دهن ملحق باشد و بدندا
 سجاويد باشد از حيث مر على باغفق كفاى بكرة
 ولذا كفاى فيما دباه مبهم جدا از غلبه حواشك
 بعقل و زشت لغز و خطا و با و بارى مسجوب
 ولقد علم المستحق فطون من

كلمة

انما هو من ذنبي في ثم جزاءه
 بقصدها ما فعلت وتعلم

اصحاب رسول الله صلى الله عليه وآله
 المرد على الله سبحانه ولا على رسول
 سباعه قط بعق و مدعجوديكنا عن غلظ
 ولقد و اسيد بن يقطين في الموطن
 التي تنكص فيها الابطال
 وتناخر عنها الاقلام

انما هو من ذنبي في ثم جزاءه
 بقصدها ما فعلت وتعلم
 انما هو من ذنبي في ثم جزاءه
 بقصدها ما فعلت وتعلم

کبر پکنند و حیات مراد نام میگردند آنجا اجتماعات
 و بهلولان و ماز پسر و باید قدمهای دلبران
 بچند آکرمی الله بها و لقد
 بذلت طاعت صلوات الله علیه
 بجهدی و لقد جاهدت اغدا بک
 طاقی و وقتی بنفسی و لقد
 افضی الم ف علی فیضی
 اجد غیری و لقد فیض رسول

الله صلی الله علیه و آله و سلم
 لعلی صدی و لقد سیال نفسه
 فی سبی فامر لها علی و حمی
 و لقد ولت غنیمت صلی الله
 علیه و آله و الملائکة اغوا فی
 فضی الذکر و الافنیة

مَلَأَ هَبْطُ وَمَلَأَ تَعْرِجُ وَمَا
 فَاقَتْ سَمْعِي هَيْمَةً مِنْهُمْ
 يَصْلُونَ عَلَيَّ حَيٍّ وَإِنْ تَأَهُ فِي
 ضَرْحِي صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ
 ذَا الْحَبَرِ مَيِّ حَيًّا وَمَيِّتًا

روای طبرانی در معجم کبیر

در تفسیر سوره بقره

در تفسیر سوره بقره

در تفسیر سوره بقره

در تفسیر سوره بقره

در تفسیر سوره بقره

این قصه از حدیث صحیح است
 و در تفسیر سوره بقره

و آنچه بحال انبار وجود نصب میزد بر آرد و اندر آن
 محو میسازد و محبت از جمله این دو حدید در شرح
 البلاغه گفته اند که حضرت امیر المؤمنین در مقام هدایت
 در آید و خواهد که فضا را و منافق خود را بشمارد با افرین
 فضا که خدا باو عطا فرمود و در آن محصور گردید
 و جمع فصیحای عرب را با مساعده و معارفت نمایند
 و سید بشر را از آن خبر رسول صادق القول صلوات الله
 در شان آنحضرت فرموده و مراد من اخبار مشهور نیست
 که امامت بر او امتداد است و استلال میکند مانند خبر حدیث
 و ضربت و قصه ثواب و خبر از گفتن و قصه خبر خبر
 تبلیغ رسالت و آنکه در هنگامی که عتید خود را در مکه جمع
 و هر کس از ایمان آورد و وصی و خلیفه منست و اولی علی بن
 آورد و انشا اینها را احبار مشهور و بلکه مراد من اخبار

گفت

خاصه چند است که ائمه و پیروان حدیث در شان او روا
کرده اند و اقل قلیل آنها را در حدیث ذکر کرده اند و است کرده اند
و من اندکی از آنها را نقل میکنم که روایت کرده اند آنها را اعلی
حدیثی که در حدیث آنحضرت منتهی نیستند یعنی تشیع و اکثر
ایشان بعضی از اصحاب را بر آنحضرت تفضیل میدهند و بر آنکه
روایت که ایشان کنند من را بر سطحی میگرد و مثل روایت
دیگر از پیغمبر است و بعد از آنکه بگویند و بگویند و بگویند
از احادیث نبوی روایت نموده و چون این رساله که این جمیع
آن احادیث مداری بدر چند حدیث مختصر آن کتب ائمه
ول از احمد در مسند و کتاب فضائل صاحب فرمود و این احادیث
روایت کرده است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود
که بودم من و علی نوری در حدیثی که این را که آدم را خلق کرد
محمدرده هر سال بر چو آدم را خلق کرد و قیامت که آن

نور بود و جبرئیل بر سر بودم و یکی و علی بود و در قریه
ریا کرده است که کبریا منتقل شدیم در صلبها تا به صلب
المطلب رسیدیم پس برای من نور شد و برای علی ایستاد
در میان حافظ ابو نعیم در حلیه روایت کرده است که حضرت
رسول صلی الله علیه و آله فرمود که هر که خواهد نزد من که در
زندگانی من و بعد از من و در روز قیامت شود در جنت
که برود کار من آنرا بگویند است یعنی بعد از من خود پس بنا
که سولات کند تا علی بعد از من و دوستی کند با دوست او
و پیروی کند امامان بعد از مرا درستی که این در غایت
مسند و از حدیث من آمده شده اند و هم و علم مرا باین
داده اند پس وای را کسی که نکند یا ایشان را که بعد از من
از امت من و قطع کند حدیث ایشان صله مرا خدا شفاست
مرا ایشان را نسا ندسب و از احمد فضل و بیعتی در مسند و

الْأَعْظَمُ فَاسْتَجِيبُوا أَفْئِدَةً
 فَانْفِرُوا فِي أَرْبَاعِ الْغَيَارِ وَلَوْجِ
 النَّارِ وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ
 إِلَى الْجَنَّةِ مِنْ أَمْدٍ مِنَ الْعِقَابِ
 وَأَنْقَطَعَ الْعِقَابُ وَخَرَجُوا
 مِنَ النَّارِ وَأَطَاعَتْهُمْ أَلْفُ الدُّرِّ
 وَرَضُوا الْمَتَوَى وَالْقَبْرُ

وَالَّذِي فَلَوَ الْحَبَّةُ وَبِرَ النَّسِيمَةِ
 لَوْ لَا حُضُورَ الْحَاضِرِ وَقِيَامَ الْحُجَّةِ
 بِوُجُودِ النَّاصِرِ وَمَا اخْتَلَفَ
 سُبْحَانَهُ عَلَى الْعِلْمِ أَنْ لَا يَفْقَهُوا
 عَلَى كَظَرِ ظَالِمٍ وَلَا سَغْبِ مَظْلُومٍ
 لَا لَقِيتُ جَنَلَهَا عَلَى عَالِيهَا
 لَسَقِيتُ آخِرَهَا بِكَابِرِ أَوَّلِهَا

لَا لَقِيْتُمْ دُنْيَاكُمْ عِنْدَ الْعَزْهَلَتِ
 و هر چه پیش از این باشد این دنیا را از دین کرده و ترا از
 عَقْطَرِ غَيْرِ وَ ذَرِ مَقَامَ دِيكَ وَ مَوَدَّ
 عَطْفِ
 وَاللّٰهُ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ اَهْوَنُ فِي عَيْنِي
 اتم بودی و منتهای این دنیاست و در دین عین است
 فَرَحٌ اَوْ خَيْرٌ فِي يَدِ مَجْدُومِ
 چنین است از استخوان خردی که در دست مجنون و بی گشاید
 جدام چیست نزد مرضها است چنانچه استخوان خرد را حواری
 چیزها را از استخوان پیر میگویند که اصلا گوشت در آن نماند
 صَمَدًا صَمَدًا حَتَّى يَنْجَلِي
 انصاف بود و در انصاف کردن بعد از خدا کردن که خدا را هر چه
 لَكُمْ عِبَادُ الْحَقِّ وَ اَنْتُمْ
 را این است عباد حق و شما

الْأَعْمَلُونَ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ
 و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند
 وَلَنْ يَتْرَكَكُمْ اَعْمَالَكُمْ
 و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند
 طَوْفًا لِّسَبِيلِكَ طَرِيقَ السِّلَاقَةِ
 هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند
 بِبَعْضِ نَصْرِهِ وَ طَاعَتِهِ
 و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند
 اَمْرُهُ هِيَ هَاتِ لَوْلَا التَّعَلُّفُ
 و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند
 لَكُنْتُ اَذَى الْعَرَبِ وَقَالَ عَلَيْهِ
 و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند
 وَ تَصَفَّى لَكَ اللّٰهُ صَالِحًا عَلَيْهِ
 و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند و هر چه با شما باشند

هُمُ عَامَّةُ الْإِسْلَامِ وَلَا يَخْلُجُ الْإِعْتِصَامُ
 بِهَمِّ عَادِلٍ يَحْقُوقُ نَصَابَهُ وَأَثَرُ الْحَاجِ
 الْبَاطِلُ عَنْ مَقَامِهِ وَانْقِطَعُ لِسَانُ
 غَمَزِيهِ عَقْلُ الَّذِينَ عَقِلُوا
 وَعَايَةُ وَرَعَايَةُ عَقْلِ سَمَاعِ
 وَرَايَةُ هُمُ مَوْضِعُ سِرِّ سَوَالِ
 اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

وَحَاةُ أَمْرِ وَعَيْنُهُ عَلَيْهِ
 وَمَوْزِلُ حَكِيمٍ وَهُوَ
 كَتَبَ وَجِبَالِ دِينِهِ
 هُمُ كَرَامَةُ الْإِيمَانِ
 وَكَنُوزُ الرَّحْمَنِ قَالُوا صَدَقُوا

وَإِنْ جَهِتُوا لَسِبْتُمْ بِقَوْلِهِمْ
 كُنُوزَ الْأَمَانِ وَمِعَارِنُ
 الْأَخْيَارِ أَنْ جَاءُوا أَعْدَلُوا
 وَإِنْ جَاءُوا خَصَصُوا
 هُمْ أَسْبَابُ الدِّينِ وَعَالِي النِّقَابِ
 إِلَيْهِمْ فِي الْغَنَاءِ وَالْفَقْرِ
 يَلْحَقُ التَّالِي مِنْ

و اگر بجهت شوند پس سبقت می گیرند
 بگویند که اینها گنجینه های امان و معارین
 است پس همه را به یکسان بدهند
 بگویند که اینها گنجینه های امان و معارین
 است پس همه را به یکسان بدهند
 بگویند که اینها گنجینه های امان و معارین
 است پس همه را به یکسان بدهند

مَصَابِيحُ الظُّلُمِ وَيَتَابِعُ الْحُكْمَ
 وَمِعَارِنُ الْغِنَى وَمَوَاطِنُ الْحِلْمِ
 هُمْ عَشِيرَةُ الْعِلْمِ وَمَوْتَ
 الْجَهْلِ يُخْبِرُكُمْ جِلْمَهُمْ
 تَسْعُ عَلَيْهِمْ وَصْفَتُهُمْ
 مَسْطِقُهُمْ لَا يَخَالِفُونَ
 الْحَقَّ وَلَا يَخْتَلِفُونَ فِيهِ

معصوم و زاهدی را که بگوید و جسد می آید
 و معارین غنی و مواطین حلم
 و معصوم و زاهدی را که بگوید و جسد می آید
 و معارین غنی و مواطین حلم
 و معصوم و زاهدی را که بگوید و جسد می آید
 و معارین غنی و مواطین حلم

فهم ویدیه مصامت ناطق و شاهان

در حق پادشاهان و ستم است ایشان در ستمها و در
بدانکه خصما یقین و اوصاف رسول بخنار و نمه اظهار
الله علیهم بسیار است بعضی از آن ستمها نعتایب بنها
و صعب دشواریات شافیه بر در بر آن کشیده شده است
در هر دو نمیکند و هر چه در آن از انبیا و اولیا مجبور
ناب و بیانات مختلفه و اخبار روایت شده و از اخبار احاد
معین و ظاهر میشود و بعضی مردمان فهم آن نمیتوانند
عمل از آن در این کتاب ایراد میشود که شاید سبب کاه و بعضی
سخنان پند و نصیحتان ائمه طاهین و خطباء و از این بر اقدام
عجبین کرده و در الله المستعان **انما** این باب و ستمها
و حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که حضرت
امیر المؤمنین علیه السلام که حضرت رسول الله علیه

و بود که خدا خلق نکرده است غنی را که از من بهتر و گرامتر
باشد نزد او آنحضرت گفت گفتم یا رسول الله تو افضل از من
فرمود که یا علی الله تعالی انبیای رسول را افضل کرده است
از ملائکه مفرجه و مرید جمیع پیغمبران تفضیل داده است
بعد از من زیرا بر همه تفضیل و ذیادتی داده و ملائکه خدا
ما و خدمتکاران و دوستان ما اند یا علی الله انما که حال
عرشند و بر و عرش میباشند تسبیح و تحمید خدا
خود میکنند و استغفار میکنند برای اجماع حق که ایمان
بولایت ما آورده اند یا علی اگر نه ماها بودیم خدا را در
خلق میکرد و نه خدایه و نه شست و نه مد و نه رخ و آسمان
و زمین و چگونه ما افضل از ملائکه نباشیم و حال آنکه
ما بیش از ایشان خدا را شناختیم و تسبیح و تقدیس
نیز بعد از اویم زیرا که او چیزی که خدا خلق کرده اوست

ما بود بر ما را گوید که دانید بتو حید و محمد خود که او را
 بیگانگی یاد کنیم و جدا کنیم بعد از آن ملائکه را خلق کرد و
 ارواح مددکنه بر بودند چون ارواح ما را ملائکه مددکنه
 عظیم و غفور در صراط ایشان بر گزیدیم که سُبْحَانَ اللَّهِ تا آنکه
 ملائکه بدانند که ما خلق آفریده خداوندیم و جدا نیست
 از این که با شایسته حق است باشد با آنکه صفات ممکنند را
 باشد بر ملائکه چون تسبیح ما را استعبدند خدا را تسبیح
 کردند و خدا را منزه از صفات ما دانستند و چون
 بزرگواری شان ما را مشاهده نمودند لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ گفتیم
 تا بدانند ملائکه که خدا شریک در بزرگواری و عظمت
 و ماست که از خدا بیام و در عظمت و بزرگواری او شریکیم
 بر ایشان گفتند که لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ پس چون رفعت محو
 در جبهه ما را دیدند ما گفتیم اللَّهُ أَكْبَرُ تا بدانند ملائکه که

خدا از آن عظیمتر است که بیرون فواید و ناپیدا و نرسد
 و منزلت نواند هم رسانند آنکه گفتند که اللَّهُ أَكْبَرُ
 چون قوت و قدرت و غلبه ما را مشاهده کردند گفتیم
لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تا بدانند که قوت و قدرت و
 توانایی ما را خدا وید ما است بر چو دانستند که خدا
 نعمتهای عظیم با کرامت فرموده و اعانت ما را بر جمیع
 لازم گردانید ما گفتیم الْحَمْدُ لِلَّهِ تا بدانند ملائکه که خدا
 از جانب مستحق حمد و ثناء است بر این نعمتهای عظیم
 که با انعام فرموده پس ملائکه گفتند الْحَمْدُ لِلَّهِ پس برکت
 هدایت یافتند ملائکه بتسبیح و تحلیل و تحید و توحید
 و تجید جدا پس حق تعالی حضرت آدم را خلق فرمود و او را
 در صلبش بود و بیت سیر و امر فرمود ملائکه را که حضرت
 آدم را سجد کنند از روی تعظیم و تکریم و ملائکه در صلب آدم

ابودیم و سجود ایشان سجود بیدک خدا بود و سجده نکردند و
 اطاعت آدم بود چون مادر مهلبا او بودیم پس چگونه افضل
 از ملائکه بناتیم و حال آنکه جمیع ملائکه سجده آدم را نکردند
 لکن یواکیم ند و بیدستی که چون مر با سمانها عروج نمودند
 جبرئیل از آن واقامت گفت و گفت یا محمد بنی بابا تا
 با قوم از کیم من گفتم که با جبرئیل من نونفتم جویم گفت
 آری زیرا که سدا بچهار انش را بر جمیع ملائکه تفصیل
 داده است و ترا بچشم من بر جمیع خلق تفصیل داده است
 مقدم شدم و با من از کدانه و فلد فخر بینکم پس چون
 بجایهای نو رسیدیم جبرئیل گفت پیش رو یا محمد که
 من در اینجا میمانم گفتم در چنین جای میمانی امیکندار
 جبرئیل علیه السلام گفت که یا محمد این نهایت اعزانه و انداز ^{است}
 که خدا را میفرستد ساخته است و اگر این حد در گذرد

بالهای من میسوزد پس رو رفتم بدیای نور و رسیدم
 با آنجا که خدا میخواست از اعلامی در جانش ملکوت و ملک
 پس تمام رسید که یا محمد گفتم لیلت لیلت سعدیت
 و تبارکت و تعالیات پس تمام رسید که ای محمد تو سید مومنین
 و من پروردگار تو ام مرا عبادت کن پس من تو کل کن در
 جمیع امور بدستی که نو نور من در میان بنکان من و فرستاده
 من و سوی خلق و حجت من بر جمیع خلایق از برای تو و
 متابعتان تو نیست را خلق کرده ام و از برای مخالفان تو
 حتم را خلق کرده ام و از برای اوصیای تو کرامت خود را
 واجب گردانیده ام و از برای شیعیان ایشان ثواب خود را
 لازم ساخته ام گفتم خداوند اوصیای من کیانند
 بنابر سید که ای محمد صلی الله علیه و آله اوصیای تو
 آنها نیستند که بر ساق عرش من نام ایشان نوشته است

چون نظرشاق عزیز کردم دورده نور دیدم هر نور
 سطر سبز بود که بر نظام و صیدی از او صیای من نوشتند
 اول ایشان علی بن ابی طالب علیه السلام و آخر ایشان مهدی عجلت
 من مقام خدا و ندا اینها او صیای منند بعد از من
 ندا رسید که با محمد اینها اولیا و دوستان او صیای
 برگزیدگان منند و ججهای منند بعد از تو جمع
 خدا بر ایشان او صیای و خلیفهای تو ند و صیای من
 منند بعد از تو عزت و جلال خودم سو کنند با اینها
 دین خود را ظاهر گردانم و کلمه حق را با ایشان بلند گردانم
 و با آخرین ایشان زمین خود را از دشمنان خود بکنار
 راورم و شرق و مغرب زمین تسلط گردانم و بادها را
 مستخر او کنم و ابرهای صعب را ذلیل او گردانم و او را
 بر آسمانها بالا برم و او را بلباسهای خود باری کنم

و ملائکه را ممد کار او گردانم تا آنکه در خود را بلند کنند
 و جمیع خلوق بیکای مرا قرار دهند پس ملک و پادشاه
 او را ایم گردانم و دولت او را در دنیا و آخرت او دوستان منند
 و مقام از حضرت صادق علیه السلام مرویست که یوم
خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و گفت تو
 افضل یاموسی بن عمران حضرت فرمود که خوب نیست
 آدمی صفت خود کند و لیکن مرا صبر و استقامت چون
 آدم خطیئه از صنادید شد تو بیشتر از این بود که خداوند
 از تو سوال میکند حق محمد و آل محمد که مرا بیا مرزی پس خدا تو
 از قبول فرمود و نوح چون بکشتی نشست را از غر
 ترسید گفت خداوند از تو سوال میکند حق محمد و آل محمد
 که مرا از غرق نجات ده پس خدا او را نجات داد و ابراهیم را
 چون با آتش افکند گفت خداوند از تو سوال میکند

خواجه محمد و آل محمد که از آنتر بخانه می آید خدا آنرا برود
وسلامت کند و موسی چون عصا را انداخت و رسید
گفت خداوند اسوال میکم خواجه محمد و آل محمد که را میگردانی
تبر خدا فرمود که من تو را بر این عالمی ای یهودی که
حضرت موسی علیه السلام را در می یافت و ایمان بر پیغمبر
من می آورد ایمان او هیچ نفی نمیدارد و پیغمبری او را فائده
مینگردای یهودی یکی از فرزندان من ممدیست که چون
طاهر شود عیسی بن مریم از آسمان برای تازی او فرود آید
و او را ستود و دارد و در بی او نماز کند و بجهد در احادیث
معتبره وارد شده است که در روزی که از دنیا آید همه جا
میکشند از جمیع ملائکه و پیغمبران و سایر خلق باین نحو
بجا گرفته اند که ایمان برورد و کاشا پیغمبر و محمد و پیغمبر
بنست و امامان و هادیان از فرزندان او امامان شما

بنست

بنست همه کنند بلی و هر که سبقت گرفت باین قرار و عفو
بر نگاه داشتن آن بیمار بیشتر داشت از پیغمبر ان الوافعه
سند و هر مسلمانی که قبول ولایت بیشتر کرد و مقرب شد
و بعد از اسلام محمد بن یعقوب الکلی و بنده معتبر و امام محمد
ناقص علیهم السلام و این کرده است که امام را ده علامت باین
و فاف برین و حخته کرده متولد میشود و خون از شکم آید
بزرگ آید دستها بر زمین بکشد و دو صد انبیا و این
طبع میکند و محکم میشود یا حیث است جابت در او نمید
و دیده آتش خواب میرود و در لثه بخواب میرود یعنی آنچه واقع
میشود در آنحال میداند و حیث است و کاشکش میکند و در
سر مینهد و مدقوعی که از جفا میشود بوی مشک از آن
می آید و زمین را خند و گل کرده است که آنرا سوشاند و فر
و چون در حضرت رسول صلی الله علیه و آله را میپوشند

مینود و در آن نوشته است هر کس که درید آدم با عیسا
شود و ز او بیامد جعفر ز کت و جعفر کو چکنه یکی
از پوست بر است و دیگر از پوست کوسفند و در آنها
احکام حدود و غیر آنهاست حقیقی از شرع است که در بد
کسی میکنند و حق کینه ای که بر آن بکشایان است باینکه
قاز یا است یا ناکش قاز یا است و آخر حضرت رسول
املا فرموده و حضرت امیر المؤمنین بخط خود نوشته
و صحیف حضرت و هر صلوات الله علیه از امامت
و در آن نامه ها و احوال یاد شان قار و زیات نوشته
و از برای آن آری آنحضرت نسبت میدهد که چون
حقیقت محال بپاه صلی الله علیه و آله از دنیا مفارقت
کر حضرت فاطمه علیها السلام اند و عظمی از مفارقت
آنحضرت و حفاهای منافقان است عارض شد

حبریل را برای تسلی آنحضرت فرستاد که خبرهای آیند
رای آنحضرت ذکر میکرد و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
مینوشت و در آن کتاب اخبار آیند است قار و زیات
و در حدیث دیگر فرموده که میان امام و حواریان
از نور است که در آن عموم اعمال آیند کان خدا را ببینند
و آنچه بر او مشتبیه شود در آن نظر میکند و میداند و پسند
معتبر از حضرت امام موسی علیه السلام منقول است که اما
بجد خصلت میتوان شناخت و آنکه امام بیشتر از
نظر امامت را و میکند چنانچه حضرت رسول ص
بر خلافت امیر المؤمنین صلوات الله علیه کرد و
آنکه هر چنان و بر سند جواب ثانی میفرماید و اگر
نبرسند خود ابتنا مینماید **سپهر** خبر میدهد مردمان
باینکه **ع** آنکه جمیع لغتها و زبانها را میدانند و

هرگز نبلغت و جواب میدرناید **چهارم** آنکه کلام هیچ مرتبه
و جوابی بر او مخفی نیست و هر را میبهد و از احادیث
مستفیضه ظاهر میشود که ایشان از سری اطفال
معجزه در وقتی که مصلی بوده است مرده زنده میکردند
بجای حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مکرر مرده را زنده
کرد و حضرت باقر و صادق و علیهم السلام الوتصیر پیدا کرد
و صاحب خوره و بنی را شفا دادند و در احادیث
بسیار وارد شده که هر معجزه که خواست بفرموده او
همه را **سوره حمد** و **الحمد لله** صلوات الله علیه عطا
کرده است و قادر بوده اند بر طایر که مسافران بسیار
بعید در زمان قلیل طی نمایند بلکه در یک روز یا کمتر
مستقیم بر در دنیا بگردند و کتابهای جمیع پیغمبران
توریه و انجیل و زبور و صحف آدم و صفت ایشان در

و ابرهیم و الواح موسی و عزرا یافتند و از جمیع پیغمبران
مانند عصای موسی و بر ابرهیم و یوسف و سلسله
که دارند و چنبر زان جدا میشد و اکثر سلیمان و داود
او و سایر انبیا علیهم السلام نزد او بود و اکنون هر مرتبه
صالحی را میبینم است و حق تعالی را میسبحان کند
بود که بر آن سوار شوند و شد که ملکوت آسمان و زمین را
بگردند و مقنا دور و اسم اعظم حق تعالی میدانند که
برای هر چه بخواهند غالبند و میگردانند و بگردانند
اصف میدانند که آن اسم تحت بقیعین از دو ماه را
بیک چنم زدن از حضرت سلیمان حاضر کرد و علوه
این از چنم بر نوع بود که می میدای ملک را میشدند
و گاهی روح القدس که خلقت بزرگتر از جبرائیل
میگفتند و با ایشان الفا میگردند و گاهی با الهام

دود ایشان بخت میبندد و کافیه صدای ملک بکوز ایشان
 میرسد ماسد صدای بخیری که بر طشتی درو آید و در آید
 بسیار وارد شده است که علم ما علیت که در هر آن
 و در هر ساعت از درای نامتناهی علم الهی بر ما ایضاً میشود
 و ملائکه در روح که اعم از ملائکه است در تنبیه بر امام
 زمان تارن میشوند و بر آنحضرت سلام میکنند و آنچه
 از امور آنالده را بشنیدند مشاء است بر او عرض
 میکنند و علوه میکنند و آیند همه نزد ایشان هست
 و هر علی که از آسمان بر زمین آمد نزد ایشان است و وراثت
 علم جمیع پیغمبرانند و ایشان منقسمند که هر که بطور
 میکنند از جبر و ایمان و کفر و فساد و ایمان دارند
 هر درختی و برگی و رنگی و سنگی که امام بطور میکند از آن
 علمی بر او ظاهر میگردد و تمام قرآن و علم ظاهر و باطن آن

همتا و بطور محصور است و جامها و حررها و زینها
 و مرکبها و انگشترها و جمیع اسباب ظاهر و باطن حضرت
 رسول صلی الله علیه و آله بحضور امیر المؤمنین علیه السلام
 رسیده و نزد سایر ائمه علیهم السلام مضبوط است و صندل
 زینبست نزد ایشان هست که علم پیغمبران و اوصیا و علما
 گذشته و در آن مضبوط است و آنرا جفر ایضاً میگویند
 و صندل و دیگر نزد ایشان هست که جمیع اسلحه حضرت
 رسول صلی الله علیه و آله در آن مضبوط است و آنرا جفر
 احر میگویند و حضرت جبرائیل علیه السلام آنرا خواهد
 کشود و در الحادیت پیغمبر بسیار منقول است که در
 هر شب جمیع روح مقدس حضرت رسول و ارواح
 مطهره امامان که بخند و روح بر فوج امام زمان
 صلوات الله علیه بر حضرت میدهند که با آنها

و نیز مرقومه از قوائم عز و
رکت نماز می کنند

عروج می نمایند تا بعرض عظم الهی می رسند و بر در آب
هفت تنه می کنند پس بسوی پهنای شریف می گردند
با سرور فراوان و علوم بی پایان و اعمال هر یک از امتدا
از نیکان و بدان در صبح و شام و در هر وقت و هر جا
عرض می کنند بر روح حضرت رسول و ارواح شریفه کشته
و بر امام زمان صلوات الله علیه و بر دهاد و نوادها
و کوهها و دریاهای عالم ایشان غنیمت و بخت در صفت
و مشرق عالم واقع می شود بر آن مطلع می گردند از عجا
ب حقایق و حضرت رسالت نباه صلوات الله علیه و آله در
منکام وفات جمیع علوم خود را با امیر المؤمنین
صلوات الله علیه تسلیم کرده و حضرت امیر فرمود که در
آنوقت هنر باب از علم تعلیم می گردد که از هر بابی هنر
باب مفتوح می شود و هر که چون مرا غسل دهد و کفن

حضور کنی مرا ایشان را در هر چه خواهد خواهم سوال کن من جنتا
کردم و در آنوقت نیز من را از علم تعلیم می دهد که از
ناجی هر را یاب کند و می شود و همچنین هر امامی در وقت وفات
جمیع علوم خود را با امام بعد از خود تسلیم و تعلیم می نماید
و امام جعفر از امام غسل و کفن و دفن نمی کند و اگر کسی
در مشرق از دنیا برود و امام بعد از خود در مغرب باشد
البته در آنوقت با عجز امامت و طی الارض نزد او حاضر شود
و علوم او را کسب می کند و تجزیه او می نماید که اکثر مطلع
نمی شوند چنانچه حضرت امام رضا علیه السلام در بغداد
حاضر شدند و حضرت امام محمد تقی علیه السلام در خراسان
حاضر شدند و در احادیث حضرت عتقاره وار شده
که ارواح ایشان از انوار مقدس حقایق اخلاص و
ویدنها و دلهای ایشان از طینت عرش آفریده شده است

و چون حجتش میخواست که امام را خلق کند مگر آنرا
 که شریفتر از آن در عرش نصیب داده بود بداد امام و آورد
 که او میخواست آمد و آن از آن رفیق تر است و از مسکن تر است
 و از عسل شیرین تر است و از شیر سفید تر است و از
 برقه سرخ تر است پس امر میبندد او را عقارب و نظیره
 امام از آن آب نصفه میبشود و چون چهل روز بر او
 میگذرد در رحم روح در او دمیده میشود و بر او آب
 دیگر بعد از چهار ماه پس سخن مرثیه را میبشود و میبندد
 بر ملک بلادی او میبوسید بر آبر او میبوسد و میگوید
 رَبِّكَ هَذَا وَهَذَا أَمْسِلْ لِيْكَ يَا نَبِيَّ وَهَذَا السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ و در شکم مادر که حجتش میبندد و در شکم
 اقا انزل شاه و سایر اوقات میباید و چون متولد میشود
 مرثیه ششصد و پنجاه بار بر او میخوانند و چون بر زمین میآید

و بوسه میبندد و دستها را بر زمین میگذارد و دست
 بجانب آسمان میبندد و صد بار تکبیر شهادت بلند میبندد
 ملک در میان دو دیوار و دو کفش بر آن میبندد و میبندد
 بر دایره میان عرش و میرسد که فلک باشد و حجتش برای
 امر عظیمی را خلق کرده و نام و توفیق بر گردن او از خلق من
 محل از منی و صمد و قلم من و امین من و حجتش
 و تکلیف من در زمین بر آن برای توفیق که ترا دوست دارد
 واجب گردانید ام رحمت خود را و بخشید ام بخش خود
 و عرض و جلال خود سر گذارد میبندد که هر که بآورد شهنش
 کند او را در بدین عذاب خود بسوزانم هر چند در دنیا
 روز عید و افراخ گردانم چون ندای منادی تمام شود او را
 شهادت الله را تا آخر جواب منادی بخواند پس در آنوقت
 حجتش را علما و اولیا و آخرین را با او عطا کند و مسخ

آن شود که روح القدس در شب قدر و غیر آن وارد شود
 پس چون مرتبه جلیل امامت فائز گردد حق تعالی در هر شهر
 شهری مناصب و علی از نور برای او طلب کند که اعمال بندگان
 خدا را در آن ببیند و بر حقیت و بیکردن آن شبی که مستولی
 شود نور و در آن محاسبه ساطع گردد که بندگان و مادیات آنرا
 نماید و چون مرتبه بر آید و قبل از آنکه در مرتبه
 عطسه کند و انگشتان بجهت بلند کند و آن برین نحو
 کرده بیاورد و ندانند اینتر هر رویه باشد و در یک
 شان از روی نور و خند و مانند منتهای او ساطع
 باشد و در آنجا بسیار وارد شد است که بجا نماند
 ایشان محل از ولایت است و در حالهای ایشان مکرر
 ناز و بخت و حضرت صادق علیه السلام فرمود که ملائکه
 با اطفال عامه را نترسانند و نیست حضرت عباس الثور

از بالتهای خانه خود و فرمود که بسیار نیک کرده اند بر بها
 ملائکه و بسیار بسیار شده که مهربانهای ایشان را بچنین
 جمع میکنیم و نفوذ اطفال خود میکنیم و ایشان حجت
 خداوند بر جمیع جن و افواج جنان بخدمت ایشان
 می آیند و خلل و خرابی و احکام دین خود را از ایشان
 میبرند و آنچه ایشان را خدمت میفرمودند و بر آنها
 میفرستادند و یکی از جن بصورت ازدهای عظیمی
 مسجد کوفه بخدمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام آمد
 در وقتی که آنحضرت بر منبر بود و بلند شد حضرت ایشان
 فرمود که صبر کن چون از خطبه فارغ شد بر سید که
 کیستی گفت منم عمر و پدر عثمان که پدرم را بر حق خلیفه
 کرده بودی و او را بر وقت فوت شد چه میفرمای حضرت
 او را بجای پدر خود خلیفه گردانید اینها محلیست از او

بن جعفر از آنکه موصول است بر او صلوات الله علیه و استخوذ کرده
حضرت رسول و حضرت امیر المؤمنین صلوات الله علیهما
و آنها در مسجد نشستند و در آنجا جمعی از صحابه که در میان
ایشان بود ابو بکر و عیین و عمر و عثمان و عبد الرحمن و
کسانی از صحابه عبد الله بن ام عبد الوالی بر کعبه عبد الله
سوره لقمن را خواند تا باینکه رسید که وَأَسْمِعْ عَلَيْكُمْ
نِعْمَ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً و این سوره بر همین را خواند و
آیت رسید که وَذَكَرْتُمْ يَا أَيُّهَا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ حضرت فرمود که مراد از ایام الهی
مرام فرموده است که بسیار در میان بیاورم نعمتها و
احسانها و امثال حکمتها و بلاهای و سختیها و
محابه شدند و فرمود که بگویند که کَلَامُ اللَّهِ است اول نعمته
ازین نعمتها که خداوند علایان شماست که آنها را فرمود

مریدان ایشان نفق از نعمها را که گفتند در انواع خوردنیها
و پوششها و وزندان و زنان و غیر آنها چون ایشان
سناکت شدند بجانب حضرت امیر المؤمنین التفات نمود
و فرموده که یا ابی الحسن تو نیز بگو آنحضرت فرمود که بگو
و ما دم فدا می توانی که بگوئی بیان کنم در حضور تو
امیرا و حال آنکه حدام را بتو هدایت فرموده و جمیع
علوم و کالات ابی سبله تو را فرستاده حضرت رسول
صلی الله علیه و آله فرمود باید گفت که کلام نعمت اول
نعمتها بدینست که خداوند تو را فرموده آنحضرت فرمود
که اول آنکه نعمتها بدینست ایضا راسته که من هیچ نبوده
مر آنکه عدم وجود آورد فرمود راست گفتی و هم که
فرمود آنست که احسان فرمود و مر از جمله احسان
و نفع که آنست که فرمود و مانند جادای و نباتات که باید

فرمود که استکفی **پنجم** گفت مرا به بهترین صورتی که صورت
 انسانیت خلق فرمود و بصورت حیوانات خلق فرمود
 راستکفی **ششم** فرمود آنکه برای من حواس ظاهره و باطنه
 مقرر باشد فرمود که راستکفی **هفتم** فرمود که قوای عقلیه
 و مشاعر و صفاتی بن فانی و سایر حیوانات را بدانند
 بخشد فرمود که راستکفی **هشتم** آنست که مرید بر حق
 هدایت شود و از گمراهان بگوید و فرمود که راستکفی **نهم**
 آنکه در سعادت برای من نه کافی و نه فایده که نهایت فدا
 فرمود که راستکفی **دهم** فرمود که مرا مالک گردانید و
 ملوک است احد فرمود که راستکفی **یازدهم** آنکه آسمان و زمین
 و آنچه در آسمانها است از مخلوق برای من خلق کرد و سخن
 گردانید که از برای من در کارند فرمود که راستکفی **دوازدهم**
 آنکه مرا از مخلوق کرده و بر من استیلا و زیادتی ده

در گفت

بار گفت یا بنی الله نعمتهای الهی بسیار است و هر یک که و حسب
 بشمارد احصاء آنرا نمیتوان نمود حضرت رسول صلی الله
 علیه و آله تقسیم فرموده گفت که او را با دو نعمه الهی و کوار
 با دو نعمه ماست الهی ای ابو الحسن تو در وقت علم من و تو
 بیان خواهی کرد برای امت من آنچه در آن اختلاف باشد که
 ترا برای دین خود دوست دارد و پیروی راه تو کند او خدا
 یافته است راه مستقیم را یعنی راه راست و کسی که خدا
 تو محاسبه بیکریل کند و ترا دشمن دارد و تهنات کند در روز
 قیامت هیچ بهره از رحمتی نداشته باشد انشأ الله تعالی
 يا ايها الناس انزلناكم من الله بكتاب
 حجة في انفسكم ان كنتم تعقلون
 بسم الله الرحمن الرحيم

ای خدایا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَأَمَّا بَلَّغَ مِنْ

صلى الله عليه وسلم

كِتَابِ الْفُرْقَانِ الْعَظِيمِ وَلَا مَعَ اللَّهِ تَعَالَى

كتاب الفرقان العظيم ولا مع الله تعالى

مِنْكَ الْأَمْرُ اغْنِصْ بِحُجَّتِكَ وَأَقْنَدَكَ

منك الامر اغنص بحجتك واقنعدك

بِتَكْبِيرِهِ وَإِنَّمَا هَلَكَ مِنْ هَلَاكَ عِنْدَهُ

بتكبيره وانما هلك من هلاك عنده

عَصَا وَخَالَفَهُ وَأَتْبَعَ هَوَاهُ فَلِذَلِكَ

عصا وخالفه واتبع هواه فلذلك

يَقُولُ عَزَّ مِنْ قَائِلٍ فَلْيُنْجِزِ الدِّينَ

يقول عز من قائل فلينجز الدين

يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ

يخالفون عن امره ان تصيبهم

فَنَسْتَأْذِنُ بَعْضَهُمْ مِنْ عَذَابِ الْآلِمِ

فانستأذن بعضهم من عذاب الالم

يَنْكَلِمُ إِعْزَازَ نَقْطَامٍ إِشَارَةً أَمَّا بَلَّغَ مِنْ قَدَمِ مَقَامٍ مَلَكٍ

ينكلم اعزاز نظام اشارة اما بلغ من قدم مقام ملك

عَلَامِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كَرَّمَ وَاعْتَمَهُوا بِحُجَّتِ اللَّهِ جَمِيعًا

علام الذي لا اله الا هو كرم واعتهموا بحجة الله جميعا

لَا تَقْرَفُ أَيْمِي جَنَّتْ ذُنُوبُهُمْ فِي رِيَّانِ خُدَا مَكِّي وَ

لا تقرف ايمي جنّت ذنوبهم في ريان خدا مكّي و

بِرَأْسِهِ مَشْهُودٌ حُجِّلَ اللَّهُ كَنَامَهُ اسْتَكْرَاهُ جُزْءُ كَرَاهِيَا

برأسه مشهود حجل الله كنامه استكراه جزء كراهيا

سَبَبِ عَنَاتٍ إِنَّمَا مَسْكُورُ أَيْدِيهِمْ وَدِرْجَاتٍ خَاصَّةٍ شَيْبَا

سبب عنات انما مسكور ايديهم ودرجات خاصه شيبا

وَأَرْدَشَهُ كَرَامَاتٍ أَهْلُ بَيْتِهِ مَوْلَانَا اللَّهُ عَلَيْهِ

واردشه كرامات اهل بيته مولانا الله عليه

بیتا البریه و در میان شما دو حال گذاشته ام که اگر مستعد
شوید ماها هرگز گمراه نمیشوید بعد از من یکی از کثرت است
از دیگر که کتاب خدا را بجا نیست کشید از آسمان بسوی
زمین و عترت من اهلیت من مدد سو که این دو را یکی کرد
جدا نمیشوند تا در حوض کربین وارد شوند و بخشنند
نیز از حضرت رسالت صلی الله علیه و آله حدیثی روایت کرده
که حاصل مهمون آن اینست که آنحضرت فرمودند که فاطمه
بجنت و سرور و لذت و روی بر شوی و دل منند و بنوی
نور دیده منست و امامان از اولاد او میان پروردگار
منند و بسیاری اند کشید میان او و علو او هر که چنان
زند و متابعت ایشان بخانت یابد و هر که از ایشان
غافل و رزد و جدا شود بدو شکست و امید نکرد
یا ایها الناس اقبلوا النصیحة

مورث

ممن یصححون فکفوها بالظالمین
ممن حملها الیکم و اعلوا ان الله
سبحانک و اعز من القلوب الا
او عاها بالحکمة و من الناس الا
الی الخ و اجابة و اعلوا ان الخ
الا کجها ان النفس فاشتغلوا
بها و انفسکم کتب عدوا

استقامت

وَارْقُضُوا أَلْفَاكُ وَالْفَيْلُ تَسْكُمُوا
 به صدق دل و فیل یعنی تخمین بر زبان است و است
أَكْثَرُ وَأَلْزَكَرُ اللَّهُ تَعْمُوا وَكُونُوا
 بسیار رسید و در حد را است و رسید و رسید
عِبَادَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَوَاتِنُ تَقُونَ
 ای بندگان خداوندی خداوندی خداوندی خداوندی
لَدَيْهِ النَّجْمُ الْمُقِيمُ الْحَتَّاجُ
 نزد خداوندی بندگان خداوندی خداوندی خداوندی
الْإِمَامُ إِلَى قَلْبِ عَقُولِ
 امام خداوندی بندگان خداوندی خداوندی خداوندی
لِسَانِ قَوْلِ وَجَنَابِ
 زبانی بندگان خداوندی خداوندی خداوندی خداوندی
إِقَامَةُ الْحَقِّ صَوَّلِ
 ای بندگان خداوندی بندگان خداوندی خداوندی خداوندی

باعتبار اینست که افعال الجوارح و اعتقاد قوت غریز
 و نبات قوت باشد و هر که در اول قوتی است در امرهای
 مورد جلیله و الباقی از جمیع جری تر و شاهد اینها
 دست خیر کنای حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است که فتح
 ملخصیر یکبار از حد و بر نفسا اهل است و در جناحه
 گفتند سنک بود غار که طول آن هجده ذراع و آن حضرت
 بقوت ایمان چنان یکدست فشر تا آنکه انگشت مبارک
 ایشان در آن نشست و در آنکه جای دست گرفت و در آن
 یابد بدست چپ خود بر گرفته و بکار در ع و در انداخت
 و چون عرض حقیقت ذبح بود یکطرفه آرا بکار
 خندق گذاشت و طرفه دیگر آنرا بدست خود نگاهداشت
 تا آنکه زبان قرار آن گذاشتند و ایشان هشت هزار نفر
 مرد بودند و روایت نموده اند که بعضی صحابه گفتند یا

ما محمد با ویران آمدن آورد آنحضرت خدا میگرد و سخن
 میفرمود و جان آنحضرت تر شده بود پس مادرش گفت
 بکرمای ضعیف عین جدا اما در آنحضرت از سلامت
 فرزند مجید و از تنبیه آنحضرت بگریه در آمد فرمود
 بر شما ملائکه پست نیاید که من در خدمت خداوند
 حیاری ایستاده بودم که اگر از جانب او بگری میگردانید
 و بغیر او توسل میفرمودم روی لطف خویش را جانب
 میکرد سید و بغیر او از که توقع رحمت توان داشت
 و کار خود بیکه توان گذاشت
هَدَىٰ مِّنْ أَمْرِ رَبِّهِ وَخَافَ ذَنْبَهُ
 هدایت حق است و از امر خدا ترسید و از گناه
هَلَكَ مِنَ الْعَمَىٰ وَجَاهُ مِمَّنْ أَقْبَىٰ
 هلاک شد از تاریکی و چهره از آنکه نزدیکتر است

هَلَكَ مِنَ الْعَمَىٰ وَجَاهُ مِمَّنْ أَقْبَىٰ
 هلاک شد از تاریکی و چهره از آنکه نزدیکتر است
الشَّيْطَانُ إِلَىٰ سَبِيلِ الْعَمَىٰ هَلَكَ
 شیطان را به سوی تاریکی هلاک
فِي جَلَانٍ مُّحِبٍّ غَالٍ وَمُبْغَضٍ قَالٍ
 در جلالت محبت و غایت و مبغض و قائل
 در طریق عامه و بس که حضرت رسول صلی الله علیه و آله
 فرمود که فیک مثل امین عیسیٰ بغضت الیه و روح حق
 است و امر و اتبعه النصارى حتى امر لک بالمرکه
 الهی گشت که در هر دو حال در اکثر زمان شیوع دارد
 و شوقی امیر بود و صفت دوستی مفرط بهمی دیگر
 نصاری صفت که از بیان سستیست و مشافه است

بار عزده که لوان المرقی بدو محله لکان الناس
 طر اجتهاد که کفی فی فضل اولیانا علی وقوع الشک
 من واثقه الله
 قد بصرتم ان ابصرتم
 وقد هدیتهم ان اهتدیتهم
 واسمعتم ان سمعتم
 فداضاء الصبح لذي عینین
 ومنوح وظهور خورشید منور در مقام شکا

تحقیق که بیاورد و در آنجا که بگوید و میباید و میباید
 و راه نموده اند و اگر راه بیاید و میباید و میباید
 و شنیدند که گفته اند اگر بشنود و گوش دل باز کند
 تحقیق که روشن شد و صبح و آنرا که گفته اند برای آنکه در چشم نور آید
 بعضی آنکه دو چشم بیاید و یکجا که آنرا در او که با وجود
 و منوح و ظهور خورشید منور در مقام شکا

ولقد فال بعض افاضل العصر اید الله تعالى
 عالم زجلی بر عارف طهر است آفاق سراسر
 بر نور است و تابید بهر ذره فروغ خورشید
 و این شعاع را هر که بیند کور است

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
فقد أفاض الله علينا
بفضله وكرمه
فأشكر الله تعالى
على ما هدانا لهذا
والحمد لله رب العالمين

